

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ
ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ
ΣΟΛΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΚΛΗΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ
ΠΡΩΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ - ΣΤΑΔΙΟΥ 56
1929

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΣΟΛΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΚΛΗΣ

J. Vassila
1938, Athens.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΙ

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΠΡΩΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ - ΣΤΑΔΙΟΥ 56

1929

PRINTED IN GREECE

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ—181

<https://biblioteca-digitala.ro>

ΓΡΑΦΑΙ ΠΡΟΚΡΙΘΕΙΣΑΙ ΕΝ ΑΜΦΙΣΒΗΤΟΥΜΕΝΟΙΣ ἢ ΜΗ

(ἐν τοῖς πλείστοις κατὰ τὴν στερεότυπον ἔκδοσιν Lindskog).

Α' ἐν τῷ Σόλωνι.

Κεφ. I, 5 Δίου — δίου

Κεφ. II, 2 ἔλεγε — Γηράσκειν αἰεὶ... — ἔλεγε γηράσκειν αἰεὶ...

3 πλουτεῖν ὧ τε — πολὺς... — πλουτεῖν — ὧ πολὺς...

σὺν δ' ὥρη... ἀρμοδία — σὺν δ' ὥρη... ἀρ-
μόδια

5 δὲ οὐδέν — δ' οὐδέν (Οὔτω μετ' ἐκθλίψεως
καὶ ἐν οἷς ἄλλοις ἢ ἐκθλιψις δυνατή).

6 χρόνοις, καθ' Ἑσίοδον, ἔργον — χρόνοις
καθ' Ἑσίοδον ἔργον

8 Ἱπποκράτην — Ἱπποκράτη

Κεφ. III, 2 δ' αὐτὸν — δ' ἑαυτὸν

3 πλουτεῦσι — πλουτοῦσι | ἔμπεδον αἰεὶ —
ἔμπεδόν ἐστιν

4 παράγων — τέρπων

6 τῶν σοφῶν — τῶν τότε σοφῶν

Κεφ. IV, 7 τέλος δὲ — καὶ τέλος

Κεφ. V, 3 παρ' αὐτῷ — [παρ' αὐτῷ]

5 θεμένων καὶ — θεμένων, καὶ

Κεφ. VI, 4 „Ὡς δυστυχῆς — „Ὡ δυστυχῆς | οὐ μνημο-
νεύω· πλὴν — οὐ μνημονεύω, πλὴν

- 5 ὑποβάλλειν — ὑποβαλεῖν | υἱὸς διεγράφη
 Κεφ. VII, 3 νόθοι παῖδες ἦ — νόθοι καὶ
 4 διαλεγόμενους — διαμαχομένους
 5 γε παῖδας — γε καὶ παῖδας | ἀποβαλόντες
 ἀπολέσαντες
 6 πεπαῦσθαι — πεφράχθαι
 Κεφ. VIII, 3 πεισθῆναι — πείθεσθαι
 4 μετ' αὐτοῦ πλεῖν — πλεῖν μετ' αὐτοῦ
 5 ἐν τῷ πλοίῳ — [ἐν τῷ πλοίῳ] | θαλάσση —
 θαλάττη
 6 προσμίξαντες — προσμείξαντες (Οὕτω καὶ
 ἐνθα ἀλλαχοῦ εὐρίσκεται τὸ ῥῆμα τοῦτο).
 Κεφ. IX, 3 συμπαραπλευούσης — συμπλευούσης | Εὐ-
 βοιαν — Νίσαιαν
 4 τῶν πολεμίων — τὰ τῶν πολεμίων
 4-5 τοὺς Μεγαρεῖς. Ἐμβιβάσαι — τοὺς Μεγα-
 ρεῖς, ἐμβιβάσαι
 6 ἐξαλλόμενος — ἐξαλάμενος | προσφερομέ-
 νοις — προσαγόμενος
 Κεφ. X, 3 Αἴαντος υἱοὶ — οἱ Αἴαντος [υἱοὶ]
 5 στρέφοντες — βλέποντας | τούτου — τού-
 των | τέσσαρας — τέτταρας
 Κεφ. XI, 1 ἄλλοι τε — ἄλλοι τε πολλοὶ
 2 τοῖς Δελφῶν — τοῖς τῶν Δελφῶν
 Κεφ. XII, 3 τοῖς ἀρίστοις — τοῖς πρώτοις
 4 ἄνδρες, καὶ μετέστησαν οἱ ζῶντες· τῶν
 — ἄνδρες· καὶ μετέστησαν οἱ ζῶντες, τῶν
 7 Βάλτης — Βλάστης
 8 προσυπειργάσατο — προὔπειργάσατο | τὰς
 ἱερουργίας — ταῖς ἱερουργίαις

10 ἄνθρωπος — ἄνθρωπος

11 αὐτὸν — αὐτόν

Κεφ. XIII, 1 πεπαυμένης — διαπεπαυμένης | ἐστασία-
ζον — ἐστασίασαν | διαστάσης — διεστώσης

Κεφ. XIV, 3 αὐτὸς ὁ Σόλων ὀκνῶν φησι — αὐτός φη-
σιν ὁ Σόλων ὀκνῶν

7 καὶ γεγεννημένην — ἡ γεγεννημένην

9 ἤθελεν — ἤθελον | αὐτὸς — ἄσκός | κάπι-
τετριφθαι — καὶ ἐπιτετριφθαι

Κεφ. XV, 1 συναρμόσασθαι — διαρμόσασθαι ὥς φη-
σιν αὐτός, — ὥς φησιν αὐτός

5 Σόλων — ὁ Σόλων | τῆς τε προϋποκει-
μένης — τῆς ἡ' ὑποκειμένης

8 μεγάλην καὶ — καὶ μεγάλην

9 χρεωκοπίδας — χρεοκοπίδας

Κεφ. XVI, 2 τοῦ βούλεσθαι — τοῦ <εὔ> βουλεύεσθαι

4 ἂν ταράξας — ἀνταράξας

Κεφ. XVIII, 1 οἷς μέτρον — ὁ μέτρων

6 ἐνὸς μέρους — ἐνὸς <σώματος> μέρη

7 „ἐκείνη“ εἶπεν „ἐν ἧ... — ἐκείνην εἶπεν,
ἐν ἧ...

Κεφ. XIX, 5 οἱ Ἀρεοπαγῖται — Ἀρεοπαγῖται | ὅτε ὁ
θεσμός ἐφάνη ὅδε — [ὅτε ὁ θεσμός ἐφάνη
ὅδε]

Κεφ. XX, 1 θέμενον — τιθέμενον

Κεφ. XXI, 3 Εὐδοκίμησε δὲ κἂν — Εὐδοκίμησε δὲ καὶ

5 ἀκόλαστον ἐξιέναι — ἀκόλαστον, ἐξιέναι
| καὶ τοῖς ἡμετέροις — κἂν τοῖς ἡμετέροις

Κεφ. XXII, 2 πολλοῖς πολλήν, δις τοσοῖσδε πλείονα
— πολλοῖσι πολλήν, δις τόσοις δὲ πλείονα

- 3 τοῖς γεωργοῦσι γλίσχρως — γλίσχρως
τοῖς γεωργοῦσι
- Κεφ. XXIII, 1 λέγων δὴ τὰς ἐταίρας. Αὐται — λέγων
τὰς ἐταίρας· αὐται
- 3 ἔταξεν ἑκατὸν — ἑκατὸν ἔταξε | Ὀλύμ-
πια πεντακοσίας· — Ὀλυμπιονίκη πεν-
τακοσίας, | ἔδωκε διεγρᾶφη
- 5 Ὀπλίτας... Ἐργάδεις... Γελέοντας
— Ὀπλητας... Ἀργαδεῖς... Τελέοντας
- 6 ἀενάοις — ἀεννάοις
- Κεφ. XXIV, 1 ἐκτίνειν — τίνειν
- 3 δακόντα — δάκνοντα
- 4 πολίταις — πολίτας
- Κεφ. XXV, 3 ἴδιον — ἰδίως
- 6 τὸ πράττειν ἄτοπον καὶ τὸ μὴ — τὸ
μὴ πράττειν ἄτοπον καὶ τὸ
- Κεφ. XXVI, 1 ὥς αὐτός — ὥς καὶ πρότερον αὐτός | Ψέ-
νωφιν τὸν Ἡλιοπολίτην — Ψένωπιν
τὸν Ἡλιοπολίτην
- 3 συνδιεκόσμησε — διεκόσμησε | συνελ-
θεῖν — προσελθεῖν | βασιλέας — βασιλεῖς
- Κεφ. XXVII, 1 ἐλέγχειν — ἐξελέγχειν
- 6 ἤχθη — εἰσήχθη | αὐτοῦ — ἑαυτοῦ | εἶ-
ναι — [εἶναι]
- 7 Κλέοβιν — καὶ Κλέοβιν | οὐκ ἔτι — οὐκέτι
- 8 ὁ θεὸς ἔδωκε — ἔδωκεν ὁ θεὸς
- Κεφ. XXVIII, 1 Μὰ Δί' — Μὰ Δία
- 3 τύχαις — ἐν τύχαις
- 6 τοῦτ' — ταῦτ'
- Κεφ. XXIX, 2 οὐκ ἔτ' — οὐκέτ'

- 6 **ἐθεάσατο** — ἐθεᾶτο
 Κεφ. XXX, 1 **ἦκεν** — καθῆκεν
 6 **εὐμαρέστερον αὐτοῖς** — αὐτοῖς εὐμαρέ-
 στερον
 8 **τι θεοῖς** — θεοῖσιν
 Κεφ. XXXI, 1 **πιστεύων** — πεποιθώς
 3 **τοῦ Σόλωνος** — τῶν Σόλωνος
 5 **Ὡς δὲ Θεόφραστος** — Ὡς δ' ὁ Θεόφρα-
 στος
 7 **αὐτοῦ** — αὐτῷ | **αἰεὶ** — ἀεὶ
 Κεφ. XXXII, 1 **τοσοῦτω μᾶλλον** διεγράφη
 3 **Ἑρέσιος** — Λέσβιος | **δυοῖν** — δυεῖν
 4 **ἔστι μὲν** — ἔστι μὲν

Β' ἐν τῷ Περικλεῖ.

- Κεφ. I, 2 **κατὰ πάθος τῆς πληγῆς** — κατὰ [πάθος]
 τὴν πληγὴν
 4 **ἱστορήμασιν** — ἱστορήσασιν
 6 **γιγνόμενος** — γινόμενος
 Κεφ. II, 1 **Φιλητᾶς** — Φιλήμων | **χάριεν** — χαρίεν
 2 **ἀφορμὴν** — ὁρμὴν
 3 **ἐκ τῆς τύχης** — ἐκ τύχης
 Κεφ. III, 3 **τὴν κεφαλὴν** — τῇ κεφαλῇ
 5 **καραιέ** — καραῖέ
 Κεφ. IV, 4 **ὁ Χείρων** — [ὦ] Χείρων
 5 **ὥσπερ** — ὥς που | **Φλιάσιος** — Φλειάσιος
 Κεφ. V, 3 **περιφοραῖς** — συμπεριφοραῖς
 Κεφ. VI, 1 **ᾧσιν** — ἣν τὸ | **ἐργάζεται** — ἐνεργάζεται
 Κεφ. VII, 2 **ἡδύναντο** — ἐδύναντο
 7 **τοῦ δήμου** — τῷ δήμῳ

- Κεφ. VIII, 6 εὐχeto — ηὔχeto
 9 οὐ γὰρ — οὐδὲ γὰρ
- Κεφ. IX, 2 "Οαθεν — Οἷηθεν
- Κεφ. X, 3 συνεπητιᾶτο — συνεπητίατο
- Κεφ. XI, 2 κάγαθοὺς — καὶ ἀγαθοὺς
 5 δὲ "Ανδρον ἡμίσεις — δ' "Ανδρον <τοὺς>
 ἡμίσεις | οἰκιζομένης — ἀνοικιζομένης
- Κεφ. XII, 6 βαφεῖς, χρυσοῦ μαλακτῆρες [καὶ] ἐλέ-
 φαντος, — βαφεῖς χρυσοῦ, μαλακτῆρες ἐλέ-
 φαντος,
- Κεφ. XIII, 5 καινότης τις — καινότης αἰί τις
 7 Ξυπέτιος τὸ διάζωμα — Ξυπεταιῶν τὸ
 διάζωμα
 10 Περικλέης — [Περικλέης]
 14 εἶναι — διεγρᾶφη
- Κεφ. XV, 2 προαναστέλλων — προσστέλλων
 3 ὅς καὶ τὴν — ὅς τὴν | ἐκεῖνος — [ἐκεῖνος]
- Κεφ. XVI, 2 τὰ δὲ αὐτὰ πάλιν — τὰ δὲ τᾶμπαλιν
 7 ἀφῆκεν — ἀνῆκεν
- Κεφ. XVII, 1 ὁπῆποτε — ὁποῖποτε
- Κεφ. XVIII, 1 παραβάλλεσθαι — παραβαλέσθαι
 2 ἐθελοντὶ — ἐθελοντάς
- Κεφ. XXII, 3 ἐκτίσαι — ἐκτεῖσαι
- Κεφ. XXIII, 3 Εὐθύς — Αὖθις
 4 Καὶ Χαλκιδέων — Καὶ... Χαλκιδέων
- Κεφ. XXIV, 1 κατ' αὐτῶν, ὅτι — κατ' αὐτῶν ὅτι
 6 ἀγεννοῦς — ἀγενοῦς
 9 "Ηραν τέ οἱ Ἀσπασίαν τίκει Κατα-
 πυγοσύνη — "Ηραν θ' οἱ [Ἀσπασίαν] τί-
 κτει [καὶ] Καταπυγοσύνη

11 Μίλτω — Μιλτὼ

Κεφ. XXV, 4 παρασκευάσαντος — παρεσκευάσαντο

Κεφ. XXVII, 2 μαχομένων — τρυχομένων

3 θαυμάσαντα — θαυμασταῖς | περιφόρητον — Περιφόρητον

Κεφ. XXVIII, 1 ἤνεγκαν — εἰσήνεγκαν

2 ἀγαγὼν — καταγαγὼν

4 ἐθαυμαστώθη — ἐθαιμάσθη

Κεφ. XXIX, 4 πάντων — ἀπάντων

8 φιλονικεῖα — φιλονικίᾳ

Κεφ. XXX, 3 ἐμβαλοῦσι — εἰσβαλοῦσι

Κεφ. XXXII, 5 [καὶ προὔπεμψεν] διεγράφη

Κεφ. XXXIII, 1 ἐλαύνειν, — ἐλαύνειν τὸ Κυλώνειον, | εἵρηκεν — ἱστόρηκεν

7 πολλοὶ δ' ἤδον — χοροὶ δ' ἤδον

8 παρέχη — παρέχεις | ψυχὴν δὲ Τέλητος ὑπέστης; — ψυχὴ δὲ Τέλητος ὕπεστιν; | παραθηγομένου... κοπίδας — παραθηγομένης... κοπίδος

Κεφ. XXXIV, 4 δρῶντες — δρῶντες κατὰ γῆν | πολέμου τοσοῦτον — τοσοῦτου πολέμου

5 ἐργάζεται — ἀπεργάζεται | ἠναγκασμένων — ἀναγκαζομένων

Κεφ. XXXV, 2 τῆς ὄψεως — τῶν ὄψεων | μείζον τι — μείζον

4 τὴν ὀργὴν — τῆς ὀργῆς

Κεφ. XXXVI, 1 παύεσθαι — παύσεσθαι | κατὰ τε τὸν — κατὰ τὸν | διατεταραγμένῳ — διατεταραγμένα

2 **πρεσβύτατος** — πρεσβύτερος | **Τισάνδρου** — Τεισάνδρου

4 **ἐποίει** — ἐποιεῖτο

5 **κατακτείναντος** — κτείναντος

6 **παραμεῖναι** — διαμεῖναι

8 **τῶν γνησίων** — τῶν γνησίων υἱῶν

Κεφ. XXXVII, 1 **ὥς δ' οὐδεὶς** — οὐδεὶς | **ποθούσης**
ἐκεῖνον — ποθούσης δ' ἐκεῖνον

2 **πρὸς αὐτόν** — τὴν πρὸς αὐτόν | **τὸν οἶκον** — [τὸν οἶκον]

4 **δωρεὰν** — δωρεὰς | **διαλανθάνουσαι**
καὶ παρορώμεναι — διαλανθάνουσι
καὶ παρορωμένοις

6 **συστρατηγῶν** — συστρατήγων

Κεφ. XXXIX, 2 **ποιήμασι** — μυθεύμασι | **αἰθρία** — αἶ-
θρα | **τοιαύτης** — τοιαύτης τινὸς

3 **ἐκ ποδῶν** — ἐκποδῶν

4 **ἐξουσία** — ἐν ἐξουσία

(Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν στίξιν, καὶ ἐν ἄλλοις ἐγένετο αὕτη, ὅπως θὰ παρείχeto σαφέστερον τὸ νόημα).

Σ Ο Λ Ω Ν .

Ι. Δίδυμος ὁ γραμματικὸς ἐν τῇ περὶ τῶν ἀξόνων 1
τῶν Σόλωνος ἀντιγραφῇ πρὸς Ἀσκληπιάδην Φιλοκλέους
τινὸς τέθεικε λέξιν, ἐν ἣ τὸν Σόλωνα πατρὸς Εὐφορίω-
νος ἀποφαίνει παρὰ τὴν τῶν ἄλλων δόξαν, ὅσοι μέμνην-
ται Σόλωνος. Ἐξηκεστίδου γὰρ αὐτὸν ἅπαντες ὁμαλῶς 2
γεγονέναι λέγουσιν, ἀνδρὸς οὐσίᾳ μὲν, ὥς φασι, καὶ
δυνάμει μέσου τῶν πολιτῶν, οἰκίας δὲ πρώτης κατὰ
γένος· ἦν γὰρ Κοδριδης ἀνέκαθεν. Τὴν δὲ μητέρα τοῦ 3
Σόλωνος Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἱστορεῖ τῆς Πεισι-
στράτου μητρὸς ἀνεψιὰν γενέσθαι. Καὶ φιλία τὸ πρῶ- 4
τον ἦν αὐτοῖς πολλή μὲν διὰ τὴν συγγένειαν, πολλή δὲ
διὰ τὴν εὐφυΐαν καὶ ὥραν, ὥς ἐνιοί φασιν, ἐρωτικῶς
τὸν Πεισίστρατον ἀσπαζομένου τοῦ Σόλωνος. Ὅθεν 5
ὕστερον, ὥς ἔοικεν, εἰς διαφορὰν αὐτῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ
καταστάντων, οὐδὲν ἦνεγκεν ἢ ἐχθρὰ σκληρὸν οὐδ'
ἄγριον πάθος, ἀλλὰ παρέμεινεν ἐκεῖνα τὰ δίκαια ταῖς
ψυχαῖς καὶ παρεφύλαξε τυφόμενα δίου πυρὸς
ἔτι ζῶσαν φλόγα, τὴν ἐρωτικὴν μνήμην καὶ
χάριν. Ὅτι δὲ πρὸς τοὺς καλοὺς οὐκ ἦν ἐχυρὸς ὁ Σόλων 6
οὐδ' ἐρωτι θαρραλέος ἀνταναστῆναι πύκτης ὅπως
ἐς χεῖρας, ἔκ τε τῶν ποιημάτων αὐτοῦ λαβεῖν ἔστι
καὶ νόμον ἔγραψε διαγορεύοντα δοῦλον μὴ ξηραλοιφεῖν
μηδὲ παιδεραστεῖν, εἰς τὴν τῶν καλῶν μερίδα καὶ σε-
μνῶν ἐπιτηδευμάτων τιθέμενος τὸ προᾶγμα, καὶ τρόπον

τινὰ τοὺς ἀξίους προκαλούμενος ὧν τοὺς ἀναξίους ἀπή-
 7 λαυνε. Λέγεται δὲ καὶ Πεισίστρατος ἐραστὴς Χάρμου
 γενέσθαι καὶ τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἑρωτος ἐν Ἀκαδημείᾳ
 καθιερωῖσαι, ὅπου τὸ πῦρ ἀνάπτουσιν οἱ τὴν ἱερὰν λαμ-
 πάδα διαθέοντες.

1 Π. Ὁ δ' οὖν Σόλων τὴν οὐσίαν τοῦ πατρὸς ἐλαττώ-
 σαντος εἰς φιλανθρωπίας τινάς, ὥς φησιν Ἑρμιππος,
 καὶ χάριτας, οὐκ ἂν ἀπορήσας τῶν βουλομένων ἐπαρκεῖν,
 αἰδούμενος δὲ λαμβάνειν παρ' ἐτέρων ἔξ οἰκίας γεγωνὸς
 εἰθισμένης ἐτέροις βοηθεῖν, ὥρμησε νέος ὧν ἔτι πρὸς
 ἐμπορίαν. Καίτοι φασὶν ἔνιοι πολυπειρίας ἔνεκα μᾶλλον
 καὶ ἱστορίας ἢ χρηματισμοῦ πλανηθῆναι τὸν Σόλωνα.
 2 Σοφίας μὲν γὰρ ἦν ὁμολογουμένως ἐραστὴς, ὅς γε καὶ
 πρεσβύτερος ὧν ἔλεγε γηράσκειν ἀεὶ πολλὰ
 3 διδασκόμενος· πλοῦτον δ' οὐκ ἐθαύμαζεν, ἀλλὰ
 καὶ φησιν ὁμοίως πλουτεῖν

ὃ πολὺς ἄργυρός ἐστι

καὶ χρυσὸς καὶ γῆς πυροφόρου πεδία
 ἵπποι θ' ἡμίονοί τε, καὶ ὃ μόνα ταῦτα πάρεστι,
 γαστρί τε καὶ πλευρῇ καὶ ποσὶν ἄβρὰ παθεῖν,
 παιδὸς τ' ἥδὲ γυναικὸς, ἐπὴν καὶ ταῦθ' ἀφίκηται,
 ἥβη, σὺν δ' ὥρη γίνεται ἁρμόδια.

4 Ἀλλ' ἐτέρωθι λέγει·

Χρήματα δ' ἰμείρω μὲν ἔχειν, ἀδίκως δὲ πεπᾶσθαι
 οὐκ ἐθέλω· πάντως ὕστερον ἦλθε δίκη.

5 Κωλύει δ' οὐδὲν τὸν ἀγαθὸν καὶ πολιτικὸν ἄνδρα μήτε
 τῶν περιττῶν τὴν κτῆσιν ἐν σπουδῇ τίθεσθαι μήτε τῆς
 6 χρείας τῶν ἀναγκαίων καὶ ἱκανῶν καταφρονεῖν. Ἐν δὲ
 τοῖς τότε χρόνοις καθ' Ἡσίοδον ἔργον οὐδὲν ἦν
 ὄνειδος, οὐδὲ τέχνη διαφροδὰν ἔφερεν, ἐμπορία δὲ

καὶ δόξαν εἶχεν οἰκειουμένη τὰ βαρβαρικά καὶ προξε-
 νοῦσα φιλίας βασιλέων καὶ πραγμάτων ἐμπείρους ποι-
 οῦσα πολλῶν. Ἐνιοὶ δὲ καὶ πόλεων οἰκισταὶ γεγόνασι 7
 μεγάλων, ὥς καὶ Μασσαλίας Πρωτὶς ὑπὸ Κελτῶν τῶν
 περὶ τὸν Ῥοδανὸν ἀγαπηθεῖς. Καὶ Θαλῆν δέ φασιν ἐμ- 8
 πορίᾳ χρήσασθαι καὶ Ἱπποκράτη τὸν μαθηματικόν, καὶ
 Πλάτωνι τῆς ἀποδημίας ἐφόδιον ἐλαίον τινὸς ἐν Αἰγύ-
 πτῳ διάθεσιν γενέσθαι.

III. Τὸ δ' οὖν εὐδάπανον τῷ Σόλῳ καὶ ὑγρὸν πρὸς 1
 τὴν δίαιταν καὶ τὸ φορτικώτερον ἢ φιλοσοφώτερον ἐν
 τοῖς ποιήμασι διαλέγεσθαι περὶ τῶν ἡδονῶν τὸν ἐμπο-
 ρικὸν οἶονται βίον προστετρῖφθαι· πολλοὺς γὰρ ἔχοντα
 κινδύνους καὶ μεγάλους ἀνταπαιτεῖν πάλιν εὐπαθείας
 τινὰς καὶ ἀπολαύσεις. Ὅτι δ' ἑαυτὸν ἐν τῇ τῶν πενήτων 2
 μερίδι μᾶλλον ἢ τῇ τῶν πλουσίων ἔταττε, δῆλόν ἐστιν ἐκ
 τούτων·

πολλοὶ γὰρ πλουτοῦσι κακοί, ἀγαθοὶ δὲ πένονται· 3

ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοῖς οὐ διαμεψόμεθα

τῆς ἀρετῆς τὸν πλοῦτον· ἐπεὶ τὸ μὲν ἔμπεδόν ἐστιν,

χρήματα δ' ἀνθρώπων ἄλλοτε ἄλλος ἔχει.

Τῇ δὲ ποιήσει κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς οὐδὲν ἄξιον σπου- 4
 δῆς ἀλλὰ παίζων ἔοικε προσχρήσασθαι καὶ τέρπων ἑαυ-
 τὸν ἐν τῷ σχολάζειν· ὕστερον δὲ καὶ γνώμας ἐνέτεινε
 φιλοσόφους καὶ τῶν πολιτικῶν πολλὰ συγκατέπλεκε τοῖς
 ποιήμασιν, οὐχ ἱστορίας ἕνεκεν καὶ μνήμης, ἀλλ' ἀπολο-
 γισμούς τε τῶν πεπραγμένων ἔχοντα καὶ προτροπὰς ἐνια-
 χοῦ καὶ νοουθεσίας καὶ ἐπιπλήξεις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.
 Ἐνιοὶ δέ φασιν, ὅτι καὶ τοὺς νόμους ἐπεχείρησεν ἐντεί- 5
 νας εἰς ἔπος ἐξενεγκεῖν, καὶ διαμνημονεύουσι τὴν ἀρχὴν
 οὕτως ἔχουσαν·

Πρῶτα μὲν εὐχόμεσθα Διὶ Κρονίδῃ βασιλῇ

θεσμοῖς τοῖσδε τύχην ἀγαθὴν καὶ κῦδος ὀπάσσαι.

6 Φιλοσοφίας δὲ τοῦ ἡθικοῦ μάλιστα τὸ πολιτικόν, ὥσπερ οἱ πλείστοι τῶν τότε σοφῶν, ἡγάπησεν. Ἐν δὲ τοῖς φυσικοῖς ἀπλοῦς ἐστὶ λίαν καὶ ἀρχαῖος, ὥς δῆλον ἐκ τούτων·

7 Ἐκ νεφέλης πέλεται χιόνος μένος ἡ δὲ χαλάζης·

βροντὴ δ' ἐκ λαμπρᾶς γίνεται ἀστεροπῆς.

ἐξ ἀνέμων δὲ θάλασσα ταράσσεται· ἦν δέ τις αὐτὴν μὴ κινῆ, πάντων ἐστὶ δικαιοσύνη.

8 Καὶ ὅλως ἔοικεν ἡ Θάλεω μόνου σοφία τότε περαιτέρω τῆς χρείας ἐξικέσθαι τῇ θεωρίᾳ· τοῖς δ' ἄλλοις ἀπὸ τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς τοῦνομα τῆς σοφίας ὑπῆρξε.

1 IV. Γενέσθαι δὲ μετ' ἀλλήλων ἓν τε Δελφοῖς ὁμοῦ λέγονται καὶ πάλιν ἐν Κορίνθῳ, Περιάνδρου σύλλογόν

2 τινὰ κοινὸν αὐτῶν καὶ συμπόσιον κατασκευάσαντος. Ἔτι δὲ μᾶλλον εἰς ἀξίωμα καὶ δόξαν αὐτοὺς κατέστησεν ἡ τοῦ τρίποδος περίοδος καὶ διὰ πάντων ἀνακύκλησις καὶ

3 ἀνθύπειξις μετ' εὐμενείας φιλοτίμου γενομένη. Κῶων γάρ, ὥς φασι, καταγόντων σαγήνην καὶ ξένων ἐκ Μιλήτου πριαμένων τὸν βόλον οὕτω φανερόν ὄντα, χρυσοῖς

ἐφάνη τρίπους ἐλκόμενος, ὃν λέγουσιν Ἑλένην πλέουσιν ἐκ Τροίας αὐτόθι καθεῖναι χρησμοῦ τινος ἀναμνη-

4 σθεῖσαν παλαιοῦ. Γενομένης δὲ τοῖς ξένοις πρῶτον ἀντιλογίας πρὸς τοὺς Ἀλκίτας περὶ τοῦ τρίποδος, εἶτα τῶν πόλεων ἀναδεξαμένων τὴν διαφορὰν ἄχρι πολέμου προελθοῦσαν, ἀνείλεν ἀμφοτέροις ἡ Πυθία τῷ σοφωτάτῳ

5 τὸν τρίποδα ἀποδοῦναι. Καὶ πρῶτον μὲν ἀπεστάλη πρὸς Θαλῆν εἰς Μίλητον, ἐκουσίως τῶν Κῶων ἐνὶ δωροισμένοις ἐκεῖνον, περὶ οὗ πρὸς ἅπαντας ὁμοῦ Μιλησίους ἐπολέμη-

σαν. Θάλεω δὲ Βίαντα σοφώτερον ἀποφαίνοντος αὐτοῦ
 πρὸς ἐκεῖνον ἦκεν· ἀπ' ἐκείνου δ' αὖθις ἀπεστάλη πρὸς
 ἄλλον ὡς σοφώτερον. Εἵτα περιῶν καὶ ἀναπεμπόμενος 6
 οὕτως ἐπὶ Θαλῆν τὸ δεύτερον ἀφίκετο, καὶ τέλος εἰς Θή-
 βας ἐκ Μιλήτου κομισθεὶς τῷ Ἰσμηνίῳ Ἀπόλλωνι καθιε-
 ρώθη. Θεόφραστος δέ φησι πρῶτον μὲν εἰς Πριήνην 7
 Βίαντι τὸν τρίποδα πεμφθῆναι, δεύτερον δ' εἰς Μίλητον
 Θαλῇ Βίαντος ἀποπέμψαντος· οὕτω δὲ διὰ πάντων πάλιν
 εἰς Βίαντα περιελθεῖν καὶ τέλος εἰς Δελφοὺς ἀποσταλῆ-
 ναι. Ταῦτα μὲν οὖν ὑπὸ πλειόνων τεθρύληται, πλὴν ὅτι 8
 τὸ δῶρον ἀντὶ τοῦ τρίποδος οἱ μὲν φιάλην ὑπὸ Κροίσου
 πεμφθεῖσαν, οἱ δὲ ποτήριον Βαθυκλέους ἀπολιπόντος
 εἶναι λέγουσιν.

V. Ἰδίᾳ δ' Ἀναχάρσεως τε πρὸς Σόλωνα καὶ πάλιν 1
 Θάλεω συνουσίαν τινὰ καὶ λόγους ἀναγράφουσι τοιού-
 τους. Ἀνάχαρσιν μὲν εἰς Ἀθήνας φασὶν ἐπὶ τὴν Σόλωνος 2
 οἰκίαν ἐλθόντα κόπτειν καὶ λέγειν, ὡς ξένος ὢν ἀφίχται
 φιλίαν ποιησόμενος καὶ ξενίαν πρὸς αὐτόν. Ἀποκρινα-
 μένου δὲ τοῦ Σόλωνος ὡς οἶκοι βέλτιόν ἐστι ποιεῖσθαι
 φιλίας „Οὐκοῦν“ φάναι τὸν Ἀνάχαρσιν „αὐτὸς ὢν 3
 οἶκοι σὺ ποιῆσαι φιλίαν καὶ ξενίαν πρὸς ἡμᾶς.“ Οὕτω δὲ
 θαυμάσαντα τὴν ἀγχίνοιαν τοῦ ἀνδρὸς τὸν Σόλωνα δέ-
 ξασθαι φιλοφρόνως καὶ χρόνον τινὰ κατασχεῖν [παρ' αὐ-
 τῷ], ἤδη τὰ δημόσια πράττοντα καὶ συνταττόμενον τοὺς
 νόμους. Τὸν οὖν Ἀνάχαρσιν πυθόμενον καταγελαῖν τῆς 4
 πραγματείας τοῦ Σόλωνος οἰομένου γράμμασιν ἐφέξειν
 τὰς ἀδικίας καὶ πλεονεξίας τῶν πολιτῶν, ἃ μηδὲν τῶν
 ἀραχνίων διαφέρειν, ἀλλ' ὡς ἐκεῖνα τοὺς μὲν ἀσθενεῖς
 καὶ λεπτοὺς τῶν ἀλισκομένων καθέξειν, ὑπὸ δὲ τῶν
 δυνατῶν καὶ πλουσίων διαρραγήσεσθαι. Τὸν δὲ Σό- 5

- λωνα πρὸς ταῦτά φασιν εἰπεῖν, ὅτι καὶ συνθήκας ἀν-
 θρωποι φυλάττουσιν, ἃς οὐδετέρῳ λυσιτελές ἐστι παρα-
 βαίνειν τῶν θεμένων, καὶ τοὺς νόμους αὐτὸς οὕτως ἁρ-
 μόζεται τοῖς πολίταις, ὥστε πᾶσι τοῦ παρανομεῖν βέλ-
 6 τιον ἐπιδειῖξαι τὸ δικαιοπραγεῖν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὡς
 Ἀνάχαρσις εἵκαζεν ἀπέβη μᾶλλον ἢ κατ' ἐλπίδα τοῦ Σό-
 λωνος. Ἐφη δὲ καὶ κεῖνο θαυμάζειν ὁ Ἀνάχαρσις ἐκκλη-
 σία παραγενόμενος, ὅτι λέγουσι μὲν οἱ σοφοὶ παρ' Ἑλ-
 λησι, κρίνουσι δ' οἱ ἁμαθεῖς.
- 1 VI. Πρὸς Θαλῆν δ' εἰς Μίλητον ἐλθόντα τὸν Σό-
 λωνα θαυμάζειν, ὅτι γάμου καὶ παιδοποιίας τὸ παρὰ-
 παν ἡμέληκε. Καὶ τὸν Θαλῆν τότε μὲν σιωπῆσαι, διαλι-
 πόντα δ' ὀλίγας ἡμέρας ἄνδρα παρασκευάσαι ξένον ἁρ-
 2 τίως ἤκειν φάσκοντα δεκαταῖον ἐξ Ἀθηναίων. Πυθομέ-
 νου δὲ τοῦ Σόλωνος, εἰ δὴ τι καινὸν ἐν ταῖς Ἀθήναις,
 δεδιδραγμένον ἃ χρὴ λέγειν τὸν ἄνθρωπον „οὐδὲν“ εἰπεῖν
 „ἕτερον, εἰ μὴ νῆ Δία νεανίσκου τινὸς ἦν ἐκφορὰ καὶ
 3 προὔπεμπεν ἡ πόλις. Ἦν γὰρ υἱός, ὥς ἔφασαν, ἀνδρὸς
 ἐνδόξου καὶ πρωτεύοντος ἀρετῇ τῶν πολιτῶν· οὐ παρῆν
 δέ, ἀλλ' ἀποδημεῖν ἔφασαν αὐτὸν ἤδη πολὺν χρόνον.“
 4 „Ὡ δυστυχὴς ἐκεῖνος“ φάναι τὸν Σόλωνα. „Τίνα δ' ὠνό-
 μαζον αὐτόν;“ „Ἥκουσα“ φάναι „τοῦνομα“ τὸν ἄν-
 θρωπον „ἀλλ' οὐ μνημονεύω,· πλὴν ὅτι πολὺς λόγος ἦν
 5 αὐτοῦ σοφίας καὶ δικαιοσύνης.“ Οὕτω δὲ καθ' ἑκάστην
 ἀπόκρισιν τῷ φόβῳ προσαγόμενον τὸν Σόλωνα, καὶ
 τέλος ἤδη συντεταραγμένον, αὐτὸν ὑποβαλεῖν τοῦνομα τῷ
 ξένῳ, πυνθανόμενον μὴ Σόλωνος ὁ τεῖνῃκως ὠνομά-
 6 ζετο. Φήσαντος δὲ τοῦ ἀνθρώπου, τὸν μὲν ὀρμηῆσαι
 παῖειν τὴν κεφαλὴν καὶ τᾶλλα ποιεῖν καὶ λέγειν, ἃ συμ-
 βαίνει τοῖς περιπαθοῦσι, τὸν δὲ Θαλῆν ἐπιλαβόμενον

αὐτοῦ καὶ γελάσαντα „ταῦτά τοι“ φάναι „ὦ Σόλων, ἐμὲ γάμου καὶ παιδοποιίας ἀφίστησιν, ἃ καὶ σὲ κατερείπει τὸν ἐρρωμενέστατον. Ἀλλὰ θάρρει τῶν λόγων ἔνεκα τοιούτων· οὐ γάρ εἰσιν ἀληθεῖς.“ Ταῦτα μὲν οὖν Ἑρμιππος ἱστορεῖν φησι Πάταικον, ὃς ἔφασκε τὴν Αἰσώπου ψυχὴν ἔχειν.

VII. Ἄτοπος δὲ καὶ ἀγεννῆς ὁ τῷ φόβῳ τῆς ὀπο- 1
βολῆς τὴν κτῆσιν ὧν χρὴ προϊέμενος· οὕτω γὰρ ἂν τις οὐ πλοῦτον, οὐ δόξαν, οὐ σοφίαν ἀγαπήσειε παραγενομένην, δεδιὼς στέρεσθαι. Καὶ γὰρ ἀρετὴν, ἥς κτῆμα μεῖ- 2
ζον οὐδὲν οὐδ' ἥδιον, ἐξισταμένην ὑπὸ νόσων καὶ φαρμάκων ὀρῶμεν· αὐτῷ τε Θαλῇ μὴ γήμαντι πλέον οὐδὲν εἰς ἀφοβίαν, εἰ μὴ καὶ κρίλων κτῆσιν ἔφυγε καὶ οἰκείων καὶ πατρίδος. Ἀλλὰ καὶ παῖδα θετὸν ἔσχε ποιησάμενος αὐ- 3
τὸς τὸν τῆς ἀδελφῆς, ὥς φασι, Κύβισθον. Ἐχούσης γάρ 3
τι τῆς ψυχῆς ἀγαπητικὸν ἐν ἑαυτῇ καὶ πεφυκυίας, ὥσπερ αἰσθάνεσθαι καὶ διανοεῖσθαι καὶ μνημονεύειν, οὕτω καὶ φιλεῖν, ἐνδύεταιί τι τούτῳ καὶ προσφύεται τῶν ἐκτὸς οἷς οἰκεῖον οὐδὲν ἐστι, καὶ καθάπερ οἶκον ἢ χώραν γνησίων ἔρημον διαδόχων τὸ φιλόστοργον ἀλλότριον καὶ νόθοι καὶ θεράποντες εἰσοικισάμενοι καὶ καταλαβόντες ἅμα τῷ φιλεῖν τὸ φροντίζειν καὶ δεδιέναι περὶ αὐτῶν ἐνεποίησαν. 4
Ὡστ' ἴδοις ἂν ἀνθρώπους· στερροτέρῳ τῇ φύσει περὶ 4
γάμου καὶ γενέσεως παίδων διαμαχομένους, εἴτα τοὺς αὐτοὺς ἐπὶ παισὶν οἰκοτρίβων ἢ θρέμμασι παλλακῶν νοσοῦσι καὶ θνήσκουσι παρατεινομένους πόθῳ καὶ φωνᾷς ἀγεννεῖς ἀφιέντας. Ἐνιοὶ δὲ καὶ κυνῶν θανάτῳ καὶ ἵπ- 5
πων αἰσχροῦς καὶ ἀβιώτως ὑπὸ λύπης διετέθησαν. Ἀλλ' 5
ἕτεροί γε καὶ παῖδας ἀγαθοὺς ἀπολέσαντες οὐδὲν ἔπαθον δεινὸν οὐδ' ἐποίησαν αἰσχρόν, ἀλλὰ καὶ χρώμενοι τῷ

λοιπῷ βίῳ κατὰ λόγον διετέλεσαν. Ἀσθένεια γάρ, οὐκ εὖνοια, λύπας ἀπεράντους ἐπάγεται καὶ φόβους ἀνθρώποις ἀνασκήτοις ὑπὸ λόγου πρὸς τήχην, οἷς οὐδ' ἀπολαυσις ἐγγίνεται τοῦ ποθουμένου παρόντος, τοῦ μέλλοντος ὠδῖνας αἰεὶ καὶ τρόμους καὶ ἀγῶνας, εἰ στερῇσονται, 6 παρέχοντος αὐτοῖς. Δεῖ δὲ μήτε πενία πρὸς χρημάτων πεφράχθαι στέρησιν μήτε ἀφιλία πρὸς φίλων ἀποβολὴν μήτ' ἀπαιδία πρὸς τέκνων θάνατον, ἀλλὰ τῷ λογισμῷ πρὸς πάντα. Καὶ ταῦτα μὲν ὥς ἐν τῷ παρόντι πλείονα τῶν ἱκανῶν.

1 VIII. Ἐπεὶ δὲ μακρόν τινα καὶ δυσχερῆ πόλεμον οἱ ἐν ἄστει περὶ τῆς Σαλαμινίων νήσου Μεγαρεῦσι πολεμοῦντες ἐξέκαμον καὶ νόμον ἔθεντο μήτε γράψαι τινὰ μήτ' εἰπεῖν αὐθις, ὥς χρὴ τὴν πόλιν ἀντιποιεῖσθαι τῆς Σαλαμῖνος, ἢ θανάτῳ ζημιοῦσθαι, βαρέως φέρων τὴν ἀδοξίαν ὃ Σόλων καὶ τῶν νέων ὄρων πολλοὺς δεομένους ἀρχῆς ἐπὶ τὸν πόλεμον, αὐτοὺς δὲ μὴ θαρροῦντας ἄρξασθαι διὰ τὸν νόμον, ἐσκήψατο μὲν ἕκστασιν τῶν λογισμῶν καὶ λόγος εἰς τὴν πόλιν ἐκ τῆς οἰκίας διεδόθη παρακινήτικῳ ἔχειν αὐτόν, ἐλεγεία δὲ κρύφα συνθεῖς καὶ μελετήσας, ὥστε λέγειν ἀπὸ στόματος, ἐξεπήδησεν 2 εἰς τὴν ἀγορὰν ἄφνω πιλίδιον περιθέμενος. Ὅχλου δὲ πολλοῦ συνδραμόντος ἀναβάς ἐπὶ τὸν τοῦ κήρυκος λίθον ἐν ᾧδῃ διεξῆλθε τὴν ἐλεγείαν, ἧς ἐστὶν ἀρχὴ

Αὐτὸς κῆρυξ ἦλθον ἀφ' ἱμερτῆς Σαλαμῖνος,
κόσμον ἐπέων ᾧδὴν ἀντ' ἀγορῆς θέμενος.

Τοῦτο τὸ ποίημα Σαλαμῖς ἐπιγέγραπται καὶ στίχων ἑκτόν ἐστι, χαριέντως πάνυ πεποιημένον. Τότε δ' ἄσθέντος αὐτοῦ καὶ τῶν φίλων τοῦ Σόλωνος ἀρξαμένων ἐπαινεῖν, μάλιστα δὲ τοῦ Πεισιστράτου τοῖς πολίταις ἐγχε-

λευομένου καὶ παρορμῶντος πείθεσθαι τῷ λέγοντι, λύ-
 σαντες τὸν νόμον αὐτῆς ἤπτοντο τοῦ πολέμου προστη-
 σάμενοι τὸν Σόλωνα. Τὰ μὲν οὖν δημῶδη τῶν λεγομέ- 4
 νων τοιαῦτ' ἐστίν, ὅτι πλεύσας ἐπὶ Κωλιάδα μετὰ τοῦ
 Πεισιστράτου καὶ καταλαβὼν αὐτόθι πάσας τὰς γυναῖ-
 κας τῇ Δήμητρὶ τὴν πάτριον θυσίαν ἐπιτελούσας, ἔπεμ-
 ψεν ἄνδρα πιστὸν εἰς Σαλαμῖνα προσποιούμενον αὐτό-
 μολον εἶναι, κελεύοντα τοὺς Μεγαρεῖς, εἰ βούλονται τῶν
 Ἀθηναίων τὰς πρώτας λαβεῖν γυναῖκας, ἐπὶ Κωλιάδα
 πλεῖν μετ' αὐτοῦ τὴν ταχίστην. Ὡς δὲ πεισθέντες οἱ Με- 5
 γареῖς ἄνδρας ἐξέπεμψαν [ἐν τῷ πλοίῳ] καὶ κατεῖδεν ὁ
 Σόλων τὸ πλοῖον ἐλαυνόμενον ἀπὸ τῆς νήσου, τὰς μὲν
 γυναῖκας ἐκποδὼν ἀπελθεῖν ἐκέλευσε, τῶν δὲ νεωτέρων
 τοὺς μηδέπω γενειῶντας ἐνδύμασι καὶ μίτραις καὶ ὑπο-
 δήμασι τοῖς ἐκείνων σκευασαμένους καὶ λαβόντας ἐγχει-
 ρίδια κρυπτὰ παίζειν καὶ χορεύειν προσέταξε πρὸς τῇ
 θαλάττῃ, μέχρις ἂν ἀποβῶσιν οἱ πολέμιοι καὶ γένηται τὸ
 πλοῖον ὑποχείριον. Οὕτω δὴ τούτων πραττομένων ὑπα- 6
 χθέντες οἱ Μεγαρεῖς τῇ ὄψει καὶ προσμείξαντες ἐγγὺς
 ἐξεπήδων ὥς ἐπὶ γυναῖκας, ἀμιλλώμενοι πρὸς ἀλλήλους
, ὥστε μηδένα διαφυγεῖν, ἀλλὰ πάντας ἀπολέ-
 εσθαι καὶ τὴν νῆσον ἐπιπλεύσαντας εὐθὺς ἔχειν τοὺς
 Ἀθηναίους.

IX. Ἄλλοι δέ φασιν οὐ τοῦτον τὸν τρόπον γενέσθαι 1
 τὴν κατάληψιν, ἀλλὰ πρῶτον μὲν αὐτῷ τὸν ἐν Δελφοῖς
 θεὸν χρῆσαι

Ἀρχηγοὺς χώρας θυσίαις ἥρωας ἐνοίκους
 ἴλασο, τοὺς κόλποις Ἀσωπιάς ἀμφικαλύπτει,
 οἳ φθίμενοι δέρονται ἐς ἡέλιον δύνοντα·

τὸν δὲ Σόλωνα διαπλεύσαντα νυκτὸς εἰς τὴν νῆσον ἐν-

2 τεμείν σφάγια Περιφήμῳ καὶ Κυχρεῖ τοῖς ἥρωσιν. Εἶτα
 παρὰ τῶν Ἀθηναίων ἐθελοντὰς λαβεῖν πεντακοσίους,
 δόγματος γενομένου τούτους, ἂν κατασχῶσι τὴν νῆσον,
 3 κυρίους εἶναι τοῦ πολιτεύματος. Ἀναχθέντα δὲ συχναῖς
 ἀλίαισιν ἅμα τριακοντόρου συμπλευούσης ὑφορμίσασθαι τῇ
 Σαλαμῖνι κατὰ χηλὴν τινα πρὸς τὴν Νίσαιαν ἀποβλέ-
 4 πουσαν. Πυθομένους δὲ τοὺς ἐν Σαλαμῖνι Μεγαρεῖς ἕκ-
 τινος φήμης οὐδὲν βέβαιον, αὐτοὺς μὲν εἰς τὰ ὄπλα θο-
 ρυβουμένους βαδίζειν, ναῦν δ' ἀποστεῖλαι κατασκευο-
 μένην τὰ τῶν πολεμίων ἧς ἐγγὺς ἐλθούσης κρατῆσαι
 5 τὸν Σόλωνα καὶ καθειρῆσαι τοὺς Μεγαρεῖς, ἐμβιβάσαι
 δὲ τῶν Ἀθηναίων τοὺς κρατίστους κελεύσαντα πλεῖν ἐπὶ
 τὴν πόλιν ὥς ἂν ἐνδέχεται μάλιστα κρύπτοντας ἑαυτούς·
 ἅμα δὲ τοὺς ἄλλους Ἀθηναίους ἀναλαβόντα πεζῇ συμφέ-
 ρεσθαι τοῖς Μεγαρεῦσι καὶ τῆς μάχης ἔτι συνεστώσης
 φθιάσαι τοὺς ἀπὸ τῆς νεῶς καταλαβόντας τὴν πόλιν.
 6 Ἔοικε δὲ τῷ λόγῳ τούτῳ καὶ τὰ δρῶμενα μαρτυρεῖν.
 Ναῦς γάρ τις Ἀττικὴ προσέπλει σιωπῇ τὸ πρῶτον, εἶτα
 κραυγῇ καὶ ἀλαλαγμῷ προσφερομένων εἰς ἀνὴρ ἔνοπλος
 ἐξαλάμενος μετὰ βοῆς ἔθει πρὸς ἄκρον τὸ Σκιράδιον
 7 ἐκ γῆς προσαγόμενος. Πλησίον δὲ τοῦ Ἐννα-
 λίου τὸ ἱερόν ἐστιν ἰδρυσαμένου Σόλωνος. Ἐνίκησε γὰρ
 τοὺς Μεγαρέας, καὶ ὅσοι μὴ διεφθάρησαν ἐν τῇ μάχῃ,
 πάντας ὑποσπόνδους ἀφῆκεν.

1 Χ. Οἷ μὴν ἀλλὰ τῶν Μεγαρέων ἐπιμενόντων, πολλὰ
 κακὰ καὶ δρῶντες ἐν τῷ πολέμῳ καὶ πάσχοντες ἐποιή-
 2 σαντο Λακεδαιμονίους διαλλακτὰς καὶ δικαστάς. Οἱ μὲν
 οὖν πολλοὶ τῷ Σόλῳ συναγωνίσασθαι λέγουσι τὴν
 Ὅμηρον δόξαν· ἐμβαλόντα γὰρ αὐτὸν ἔπος εἰς νεῶν κα-
 τάλογον ἐπὶ τῆς δίκης ἀναγνῶναι·

Αἴας δ' ἐκ Σαλαμῖνος ἄγεν δυοκαίδεκα νῆας,
 στήσε δ' ἄγων ἱν' Ἀθηναίων ἴσταντο φάλαγγες.
 Αὐτοὶ δ' Ἀθηναῖοι ταῦτα μὲν οἴονται φλυαρίαν εἶναι, 3
 τὸν δὲ Σόλωνά φασιν ἀποδείξαι τοῖς δικασταῖς, ὅτι Φι-
 λαῖος καὶ Εὐρυσάκης οἱ Αἴαντος [υἱοὶ] Ἀθήνησι πολι-
 τείας μεταλαβόντες παρέδωσαν τὴν νῆσον αὐτοῖς καὶ
 κατώκησαν ὁ μὲν ἐν Βραυρωνί τῆς Ἀττικῆς, ὁ δ' ἐν
 Μελίτῃ καὶ δῆμον ἐπώνυμον Φιλαίου τῶν Φιλαίδων 4
 ἔχουσιν, ὅθεν ἦν Πεισίστρατος. Ἔτι δὲ μᾶλλον ἐξελέγ-
 ξαι τοὺς Μεγαρέας βουλόμενον ἰσχυρίσασθαι περὶ τῶν
 νεκρῶν, ὥς οὐχ ὄν τρόπον ἐκείνοι θάπτουσι κεκηδευμέ-
 νων, ἀλλ' ὄν αὐτοί. Θάπτουσι δὲ Μεγαρεῖς πρὸς ἔω
 τοὺς νεκροὺς βλέποντας, Ἀθηναῖοι δὲ πρὸς ἑσπέραν. 5
 (Ἡρέας δ' ὁ Μεγαρεὺς ἐνιστάμενος λέγει καὶ Μεγαρεῖς
 πρὸς ἑσπέραν τετραμμένα τὰ σώματα τῶν νεκρῶν τιθέ-
 ναι) καὶ μεῖζον ἔτι τούτων, μίαν ἕκαστον Ἀθηναίων
 ἔχειν θήκην, Μεγαρέων δὲ καὶ τρεῖς καὶ τέτταρας ἐν μιᾷ
 κεῖσθαι. Τῷ μέντοι Σόλωνι καὶ Πυθικούς τινας βοηθη- 6
 σαι λέγουσι χρησμούς, ἐν οἷς ὁ θεὸς Ἰαονίαν τὴν Σαλα-
 μῖνα προσηγόρευσε. Ταύτην τὴν δίκην ἐδίκασαν Σπαρ-
 τιατῶν πέντε ἄνδρες, Κριτολαΐδας, Ἀμομφάρετος, Ὑψη-
 χίδας, Ἀναξίλας, Κλεομένης.

XI. Ἦδη μὲν οὖν καὶ ἀπὸ τούτων ἔνδοξος ἦν ὁ 1
 Σόλων καὶ μέγας. Ἐθαυμάσθη δὲ καὶ διεβροήθη μᾶλλον
 ἐν τοῖς Ἑλλήσιν εἰπὼν ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Δελφοῖς,
 ὥς χρὴ βοηθεῖν καὶ μὴ περιορᾶν Κιρραίους ὑβρίζοντας
 εἰς τὸ μαντεῖον, ἀλλὰ προσαμύνειν ὑπὲρ τοῦ θεοῦ Δελ-
 φοῖς. Πεισθέντες γὰρ ὑπ' ἐκείνου πρὸς τὸν πόλεμον
 ὥρμησαν οἱ Ἀμφικτύονες, ὥς ἄλλοι τε πολλοὶ μαρτυ-
 ροῦσι καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ τῶν Πυθιονικῶν ἀναγρα-

2 φῆ Σόλωνι τὴν γνώμην ἀνατιθεῖς. Οὐ μέντοι στρατηγὸς ἐπὶ τοῦτον ἀπεδείχθη τὸν πόλεμον, ὥς λέγειν φησὶν Ἑρμιππος Εὐάνθη τὸν Σάμιον· οὔτε γὰρ Αἰσχίνης ὁ ῥήτωρ τοῦτ' εἶρηκεν, ἔν τε τοῖς τῶν Δελφῶν ὑπομνήμασιν Ἀλκμαίων, οὐ Σόλων, Ἀθηναίων στρατηγὸς ἀναγέγραπται.

- 1 XII. Τὸ δὲ Κυλώνειον ἄγος ἤδη μὲν ἐκ πολλοῦ διατάραττε τὴν πόλιν, ἔξ οὗ τοὺς συνωμότας τοῦ Κύλωνος ἱκετεύοντας τὴν θεὸν Μεγακλῆς ὁ ἄρχων ἐπὶ δίκη κατελθεῖν ἔπεισεν· ἐξάψαντας δὲ τοῦ ἔδους κρόκην κλωστήν καὶ ταύτης ἔχομένους, ὥς ἐγένοντο περὶ τὰς σεμνὰς θεὰς καταβαίνοντες, αὐτομάτως τῆς κρόκης ῥαγείσης, ὥρμησε συλλαμβάνειν ὁ Μεγακλῆς καὶ οἱ συνάρχοντες, ὥς τῆς θεοῦ τὴν ἱεσίαν ἀπολεγομένης· καὶ τοὺς μὲν ἔξω κατέλευσαν, οἱ δὲ τοῖς βωμοῖς προσφυγόντες ἀπεσφάγησαν· μόνοι δ' ἀφείθησαν οἱ τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἱκετεύσαντες.
- 2 Ἐκ τούτου δὲ κληθέντες ἐναγεῖς ἐμισοῦντο· καὶ τῶν Κυλώνειων οἱ περιγενόμενοι πάλιν ἦσαν ἰσχυροὶ καὶ στασιάζοντες ἀεὶ διετέλουν πρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ Μεγακλέους.
- 3 Ἐν δὲ τῷ τότε χρόνῳ τῆς στάσεως ἀκμὴν λαβούσης μάλιστα καὶ τοῦ δήμου διαστάντος, ἤδη δόξαν ἔχων ὁ Σόλων παρῆλθεν εἰς τὸ μέσον ἅμα τοῖς πρώτοις τῶν Ἀθηναίων, καὶ δεόμενος καὶ διδάσκων ἔπεισε τοὺς ἐναγεῖς λεγομένους δίκην ὑποσχεῖν καὶ κριθῆναι τριακοσίων
- 4 ἀριστίνδην δικαζόντων. Μύρωνος δὲ τοῦ Φλυέως κατηγοροῦντος ἐάλωσαν οἱ ἄνδρες· καὶ μετέστησαν οἱ ζῶντες, τῶν δ' ἀποθανόντων τοὺς νεκροὺς ἀνορύξαντες ἐξέρριψαν ὑπὲρ τοὺς ὄρους. Ταύταις δὲ ταῖς ταραχαῖς καὶ Μεγαρέων συνεπιθεμένων ἀπέβαλόν τε Νίσαιαν οἱ Ἀθη-
- 5 ναῖοι καὶ Σαλαμῖνος ἐξέπεσον αὐτῆς. Καὶ φόβοι τινὲς ἐκ
- 6

δεισιδαιμονίας ἅμα καὶ φάσματα κατεῖχε τὴν πόλιν, οἱ
 τε μάντεις ἄγῃ καὶ μiasmoὺς δεομένους καθαρμοῶν προ-
 φαίνεσθαι διὰ τῶν ἱερῶν ἠγόρευον. Οὕτω δὲ μετά- 7
 πεμπτος αὐτοῖς ἦκεν ἐκ Κρήτης Ἐπιμενίδης ὁ Φαίστιος,
 ὃν ἔβδομον ἐν τοῖς σοφοῖς καταριθμοῦσιν ἔνιοι τῶν οὐ
 προσιεμένων τὸν Περίανδρον. Ἐδόκει δέ τις εἶναι θεο-
 φιλῆς καὶ σοφὸς περὶ τὰ θεῖα τὴν ἐνθουσιαστικὴν καὶ
 τελεστικὴν σοφίαν, διὸ καὶ παῖδα νύμφης ὄνομα Βλά-
 στης καὶ Κοίρητα νέον αὐτὸν οἱ τότε ἄνθρωποι προση-
 γόρευον. Ἐλθὼν δὲ καὶ τῷ Σόλῳ χρησάμενος φίλῳ, 8
 πολλὰ προὔπειργάσατο καὶ προωδοποίησεν αὐτῷ τῆς νο-
 μοθεσίας. Καὶ γὰρ εὐσταλεῖς ἐποίησε ταῖς ἱερουργίαις καὶ
 περὶ τὰ πένθη προτετέλους, θυσίας τινὰς εὐθύς ἀναμεί-
 ξας πρὸς τὰ κήδη, καὶ τὸ σκληρὸν ἀφελὼν καὶ τὸ βαρ-
 βαρικόν, ὃ συνείχοντο πρότερον αἱ πλεῖσται γυναῖκες.
 Τὸ δὲ μέγιστον, ἱλασμοῖς τισι καὶ καθαρμοῖς καὶ ἰδρύσε- 9
 σι κατοργιάσας καὶ καθοσιώσας τὴν πόλιν ὑπήκοον τοῦ
 δικαίου καὶ μᾶλλον εὐπειθῆ πρὸς ὁμόνοιαν κατέστησε.
 Λέγεται δὲ τὴν Μουνυχίαν ἰδὼν καὶ καταμαθὼν πολὺν 10
 χρόνον εἰπεῖν πρὸς τοὺς παρόντας, ὥς τυφλὸν ἔστι τοῦ
 μέλλοντος ἄνθρωπος· ἐκφαγεῖν γὰρ ἂν Ἀθηναίους τοῖς
 αὐτῶν ὁδοῦσιν, εἰ προήδεσαν, ὅσα τὴν πόλιν ἀνιάσει τὸ
 χωρίον. Ὅμοιον δέ τι καὶ Θαλῆν εἰκάσαι λέγουσι κε- 11
 λεῦσαι γὰρ αὐτὸν ἐν τινι τόπῳ τῆς Μιλησίας φαύλῳ καὶ
 παρορῳμένῳ τελευτήσαντα θεῖναι, προειπὼν ὥς ἀγορά
 ποτε τοῦτο Μιλησίων ἔσται τὸ χωρίον. Ἐπιμενίδης μὲν 12
 οὖν μάλιστα θαυμασθεὶς, καὶ χρήματα διδόντων πολλὰ
 καὶ τιμὰς μεγάλας τῶν Ἀθηναίων, οὐδὲν ἢ θαλλὸν ἀπὸ
 τῆς ἱερᾶς ἐλαίας αἰτησάμενος καὶ λαβὼν ἀπῆλθεν.

XIII. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι τῆς Κυλωνείου διαπεπανυμέ- 1

νης ταραχῆς καὶ μεθεστώτων, ὥσπερ εἴρηται, τῶν ἑνα-
 γῶν τὴν παλαιὰν αὐτοῖς στάσιν ὑπὲρ τῆς πολιτείας ἔστα-
 σίασαν, ὅσας ἢ χώρα διαφορὰς εἶχεν, εἰς τοσαῦτα μέρη
 2 τῆς πόλεως διεστώσης. Ἦν γὰρ τὸ μὲν τῶν Διακρίων
 γένος δημοκρατικώτατον, ὀλιγαρχικώτατον δὲ τὸ τῶν
 Πεδιέων· τρίτοι δ' οἱ Πάραλοι μέσον τινὰ καὶ μεμει-
 γμένον αἰρούμενοι πολιτείας τρόπον ἐμποδῶν ἦσαν καὶ
 3 διεκώλυον τοὺς ἑτέρους κρατῆσαι. Τότε δὲ τῆς τῶν πε-
 νήτων πρὸς τοὺς πλουσίους ἀνωμαλίας ὥσπερ ἀκμὴν
 λαβούσης, παντάπασιν ἐπισφαλῶς ἡ πόλις διέκειτο καὶ
 μόνως ἂν ἐδόκει καταστῆναι καὶ παύσασθαι ταραττο-
 4 μένη τυραννίδος γενομένης. Ἄπας μὲν γὰρ ὁ δῆμος ἦν
 ὑπόχρεως τῶν πλουσίων. Ἡ γὰρ ἐγεώργουν ἐκείνοις
 ἕκτα τῶν γινομένων τελοῦντες, ἕκτημόριοι προσαγορευό-
 μενοι καὶ θῆτες, ἢ χρέα λαμβάνοντες ἐπὶ τοῖς σώμασιν
 ἀγώγιμοι τοῖς δανείζουσιν ἦσαν, οἱ μὲν αὐτοῦ δουλεύον-
 5 τες, οἱ δ' ἐπὶ τὴν ξένην πιπρασκόμενοι. Πολλοὶ δὲ καὶ
 παῖδας ἰδίους ἠναγκάζοντο πωλεῖν (οὐδεὶς γὰρ νόμος
 ἐκώλυε) καὶ τὴν πόλιν φεύγειν διὰ τὴν χαλεπότητα τῶν
 6 δανειστών. Οἱ δὲ πλείστοι καὶ ῥωμαλεώτατοι συνίσταντο
 καὶ παρεκάλουν ἀλλήλους μὴ περιορᾶν, ἀλλ' ἐλομένους
 ἕνα προστάτην ἄνδρα πιστὸν ἀφελέσθαι τοὺς ὑπερημέ-
 ρους καὶ τὴν γῆν ἀναδάσασθαι καὶ ὅλως μεταστῆσαι
 τὴν πολιτείαν.

1 XIV. Ἐνταῦθα δὴ τῶν Ἀθηναίων οἱ φρονιμώτατοι
 συνορῶντες τὸν Σόλωνα μόνον μάλιστα τῶν ἀμαρτημά-
 των ἐκτὸς ὄντα καὶ μήτε τοῖς πλουσίοις κοινωνοῦντα τῆς
 ἀδικίας μήτε ταῖς τῶν πενήτων ἀνάγκαις ἐνεχόμενον,
 ἐδέοντο τοῖς κοινοῖς προσελθεῖν καὶ καταπαῦσαι τὰς δια-
 2 φοράς. Καίτοι Φανίας ὁ Λέσβιος αὐτὸν ἱστορεῖ τὸν

Σόλωνα χρησάμενον ἀπάτῃ πρὸς ἀμφοτέρους ἐπὶ σωτη-
 ρία τῆς πόλεως ὑποσχέσθαι κρύφα τοῖς μὲν ἀπόροις τὴν
 νέμῃσιν, τοῖς δὲ χρηματικοῖς βεβαίωσιν τῶν συμβολαίων.
 Ἄλλ' αὐτὸς φησιν ὁ Σόλων ὁκνῶν τὸ πρῶτον ἄψασθαι 3
 τῆς πολιτείας, καὶ δεδοικῶς τῶν μὲν τὴν φιλοχρηματίαν,
 τῶν δὲ τὴν ὑπερηφανίαν. Ἡρώδη δ' ἄρχων μετὰ Φι-
 λόμβροτον ὁμοῦ καὶ διαλλακτῆς καὶ νομοθέτης, δεξαμέ-
 νων προθύμως αὐτὸν ὥς μὲν εὖπορον τῶν πλουσίων,
 ὥς δὲ χρηστὸν τῶν πενήτων. Λέγεται δὲ καὶ φωνή τις 4
 αὐτοῦ περιφερομένη πρότερον εἰπόντος, ὥς τὸ ἴσον πό-
 λεμον οὐ ποιεῖ, καὶ τοῖς κτηματικοῖς ἀρέσκειν καὶ τοῖς
 ἀκτήμοσι, τῶν μὲν ἀξία καὶ ἀρετῇ, τῶν δὲ μέτρῳ καὶ
 ἀριθμῷ τὸ ἴσον ἔξειν προσδοκόντων· ὅθεν ἐπ' ἐλπίδος
 μεγάλης ἐκατέρων γενομένων οἱ προϋστάμενοι προσέ-
 κειντο τῷ Σόλῳ τυραννίδα προξενούντες καὶ ἀναπεί-
 θοντες εὐτολμότερον ἄψασθαι τῆς πόλεως ἐγκρατῇ γε-
 νόμενον. Πολλοὶ δὲ καὶ τῶν διὰ μέσου πολιτῶν τὴν ὑπὸ 5
 λόγου καὶ νόμου μεταβολὴν ὀρῶντες ἐργώδη καὶ χαλε-
 πὴν οὖσαν οὐκ ἔφευγον· ἓνα τὸν δικαιοτάτον καὶ φρο-
 νιμώτατον ἐπιστῆσαι τοῖς πράγμασιν. Ἐνιοὶ δὲ φασὶ 6
 καὶ μαντεῖαν γενέσθαι τῷ Σόλῳ Πυθοῖ τοιαύτην·

Ἦσο μέσῃν κατὰ νῆα κυβερνητήριον ἔργον
 εὐθύνων· πολλοὶ τοὶ Ἀθηναίων ἐπίκουροι.

Μάλιστα δ' οἱ συνήθεις ἐκάκιζον, εἰ διὰ τοῦνομα δυσω- 7
 πεῖται τὴν μοναρχίαν, ὥσπερ οὐκ ἀρετῇ τοῦ λαβόντος
 εὐθύς ἂν βασιλείαν γενομένην, ἢ γεγεννημένην πρότερον
 μὲν Εὐβοεῦσι Τυννώνδαν, νῦν δὲ Μυτιληναίοις Πιπτα-
 κὸν ἡρημένοις τύραννον. Τούτων οὐδὲν ἐξέκρουσε τὸν 8
 Σόλωνα τῆς αὐτοῦ προαιρέσεως, ἀλλὰ πρὸς μὲν τοὺς
 φίλους εἶπεν, ὥς λέγεται, καλὸν μὲν εἶναι τὴν τυραννίδα

χωρίον, οὐκ ἔχειν δ' ἀπόβασιν, πρὸς δὲ Φῶκον ἐν τοῖς ποιήμασι γράφων

εἰ δὲ γῆς (φησὶν) ἐφεισάμην
πατρίδος, τυραννίδος δὲ καὶ βίης ἀμειλίχου
οὐ καθηψάμην, μιάνας καὶ καταισχύνας κλέος,
οὐδὲν αἰδεῦμαι· πλέον γὰρ ὧδε νικήσειν δοκέω
πάντας ἀνθρώπους.

9 Ὅθεν εὐδηλον, ὅτι καὶ πρὸ τῆς νομοθεσίας μεγάλην
δόξαν εἶχεν. Ἄ δὲ φυγόντος αὐτοῦ τὴν τυραννίδα πολλοὶ καταγελῶντες ἔλεγον, γέγραφεν οὕτως·

Οὐκ ἔφν Σόλων βαθύφρων οὐδὲ βουλήεις ἀνὴρ·
ἐσθλὰ γὰρ θεοῦ διδόντος αὐτὸς οὐκ ἐδέξατο.
περιβαλὼν δ' ἄγραν ἀγασθεῖς οὐκ ἐπέσπασεν μέγα
δίκτυον, θυμοῦ θ' ἁμαρτῇ καὶ φρενῶν ἀποσφαλεῖς.
ἤθελον γὰρ κεν κρατήσας, πλοῦτον ἄφθονον λαβῶν
καὶ τυραννεύσας Ἀθηνῶν μῶνον ἡμέραν μίαν,
ἄσχος ὕστερον δεδάσθαι καὶ ἐπιτετριφθαι γένος.

1 XV. Ταῦτα τοὺς πολλοὺς καὶ φαύλους περὶ αὐτοῦ
πεποίηκε λέγοντας. Οὐ μὲν ἀπωσάμενός γε τὴν τυραν-
νίδα τὸν προάτατον ἐχρήσατο τρόπον τοῖς πράγμασιν,
οὐδὲ μαλακῶς οὐδ' ὑπεύκων τοῖς δυναμένοις οὐδὲ πρὸς
ἡδονὴν τῶν ἐλομένων ἔθετο τοὺς νόμους· ἀλλ' ἦ μὲν
ἄριστον ἦν, οὐκ ἐπήγαγεν ἰατρείαν οὐδὲ καινοτομίαν,
φοβηθεῖς, μὴ συγχέας παντάπασι καὶ ταρά-
ξας τὴν πόλιν ἀσθενέστερος γένηται τοῦ
καταστῆσαι πάλιν καὶ διαρμόσασθαι πρὸς τὸ ἄ-
ριστον· ὃ δὲ καὶ λέγων ἡλπιζε πειθομένοις καὶ προσά-
γων ἀνάγκην ὑπομένουσι χρήσασθαι, ταῦτ' ἐπραττεν, ὥς
φησιν αὐτός·

ὁμοῦ βίην τε καὶ δίκην συναρμόσας.

Ὅθεν ὕστερον ἐρωτηθεὶς, εἰ τοὺς ἀρίστους Ἀθηναίοις 2
 νόμους ἔγραψεν, „ὦν ἂν“ ἔφη „προσεδέξαντο τοὺς ἀρί-
 στους.“ Ἄ δ' οὖν οἱ νεώτεροι τοὺς Ἀθηναίους λέγουσι
 τὰς τῶν πραγμάτων δυσχερείας ὀνόμασι χρηστοῖς καὶ
 φιλανθρωποῖς ἐπικαλύπτοντας ἀστείως ὑποκορῖζεσθαι,
 τὰς μὲν πόρνas ἐταίρας, τοὺς δὲ φόρους συντάξεις, φυ-
 λακὰς δὲ τὰς φρουράς τῶν πόλεων, οἴκημα δὲ τὸ δεσμο-
 τήριον καλοῦντας, πρώτου Σόλωνος ἦν, ὡς ἔοικε, σό-
 φισμα τὴν τῶν χρεῶν ἀποκοπὴν σεισάχθειαν ὀνομάσαν-
 τος. Τοῦτο γὰρ ἐποίησατο πρῶτον πολίτευμα, γράψας
 τὰ μὲν ὑπάρχοντα τῶν χρεῶν ἀνειῖσθαι, πρὸς δὲ τὸ λοι-
 πὸν ἐπὶ τοῖς σώμασι μηδὲνα δανεῖζειν. Καίτοι τινὲς 3
 ἔγραψαν, ὧν ἐστὶν Ἀνδροτίων, οὐκ ἀποκοπῇ χρεῶν,
 ἀλλὰ τόκων μετριότητι κουφισθέντας ἀγαπῆσαι τοὺς
 πένητας, καὶ σεισάχθειαν ὀνομάσαι τὸ φιλανθρωπεύμα
 τοῦτο καὶ τὴν ἅμα τούτῳ γενομένην τῶν τε μέτρων
 ἐπαύξησιν καὶ τοῦ νομίσματος τιμὴν. Ἑκατὸν γὰρ 4
 ἐποίησε δραχμῶν τὴν μνᾶν πρότερον ἑβδομήκοντα καὶ
 τριῶν οὖσαν, ὥστ' ἀριθμῷ μὲν ἴσον, δυνάμει δ' ἔλατ-
 τον ἀποδιδόντων ὠφελεῖσθαι μὲν τοὺς ἐκτίνοντας μεγά-
 λα, μηδὲν δὲ βλάπτεσθαι τοὺς κομιζομένους. Οἱ δὲ 5
 πλεῖστοι πάντων ὁμοῦ φασὶ τῶν συμβολαίων ἀναίρεσιν
 γενέσθαι τὴν σεισάχθειαν, καὶ τούτοις συνάδει μᾶλλον
 τὰ ποιήματα. Σεμνύνεται γὰρ ὁ Σόλων ἐν τούτοις, ὅτι 6
 τῆς θ' ὑποκειμένης γῆς

ὅρους ἀνείλε πολλαχῇ πεπηγότας·

πρόσθεν δὲ δουλεύουσα, νῦν ἔλευθέρᾳ·

καὶ τῶν ἀγωγίμων πρὸς ἀργύριον γεγονότων πολιτῶν
 τοὺς μὲν ἀνήγαγεν ἀπὸ ξένης,

γλῶσσαν οὐκέτ' ἀττικὴν

ιέντας ὥς ἂν πολλαχῇ πλανωμένους·
 τοὺς δ' ἐνθάδ' αὐτοῦ δουλίην ἀεικέα
 ἔχοντας

- 7 ἑλευθέρους φησὶ ποιῆσαι. Πρᾶγμα δ' αὐτῷ συμπεσεῖν λέγεται πάντων ἀνιαιρότατον ἀπὸ τῆς πράξεως ἐκείνης. Ὡς γὰρ ὥρμησεν ἀνιέναι τὰ χρέα καὶ λόγους ἀρμόττοντας ἐξήτει καὶ πρέπουσαν ἀρχήν, ἐκοινώσατο τῶν φίλων οἷς μάλιστα πιστεύων καὶ χρώμενος ἐτύγχανε, τοῖς περὶ Κόνωνα καὶ Κλεινίαν καὶ Ἰπτόνικον, ὅτι γῆν μὲν οὐ μέλλει κινεῖν, χρεῶν δὲ ποιεῖν ἀποκοπὰς ἔγνωκεν. Οἱ δὲ προλαβόντες εὐθύς καὶ φθιάσαντες ἐδανείσαντο συχνὸν ἀργύριον παρὰ τῶν πλουσίων καὶ μεγάλας συνεωνήσαντο χώρας. Εἶτα τοῦ δόγματος ἐξενεχθέντος τὰ μὲν κτήματα καρπούμενοι, τὰ δὲ χρήματα τοῖς δανείσασιν οὐκ ἀποδιδόντες εἰς αἰτίαν τὸν Σόλωνα καὶ μεγάλην διαβολήν, ὥσπερ οὐ συναδικούμενον, ἀλλὰ συναδικοῦντα, κατέστησαν.
- 8 Ἀλλὰ τοῦτο μὲν εὐθύς ἐλύθη τὸ ἔγκλημα τοῖς πέντε ταλάντοις· τοσαῦτα γὰρ εὐρέθη δανείζων, καὶ ταῦτα πρῶτος ἀφῆκε κατὰ τὸν νόμον. Ἐνιοὶ δὲ πεντεκαίδεκα λέγουσιν, ὧν καὶ Πολύζηλος ὁ Ῥόδιός ἐστι. Τοὺς μέντοι φίλους αὐτοῦ χρεοκοπίδας καλοῦντες διετέλεσαν.
- 9 XVI. Ἦρεσε δ' οὐδετέροις, ἀλλ' ἐλύπησε καὶ τοὺς πλουσίους ἀνελὼν τὰ συμβόλαια, καὶ μᾶλλον ἔτι τοὺς πένητας, ὅτι γῆς ἀναδασμὸν οὐκ ἐποίησεν ἐλπίσασιν αὐτοῖς, οὐδὲ παντάπασιν, ὥσπερ ὁ Λυκοῦργος, ὁμαλοῦς τοῖς βίοις καὶ ἴσους κατέστησεν.
- 10 Ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἐνδέκατος ὢν ἀφ' Ἡρακλέους καὶ βεβασιλευκῶς ἔτη πολλὰ τῆς Λακεδαιμόνος, ἀξίωμα μέγα καὶ φίλους καὶ δύναμιν οἷς ἔγνω καλῶς περὶ τῆς πολιτείας ὑπηρετοῦσαν εἶχε, καὶ βίᾳ μᾶλλον ἢ πειθοῖ χρησάμενος, ὥστε καὶ τὸν

4 ἐγχαψεν. Αὐτὸς δ' ἐκείνος, ὡς φασιν, ἐθωπώμενος, διὰ
 δι' αἵματος, οὐ διὰ μελάνος, τοὺς νόμους οὐ Διόσκω-
 3 φούς. Διὸ Δημόδης ὑπερὸν ἐβόκηκεν ἐπὶ τῶν, οἷσι
 ἢ οὐδὲν ἀνθρώπου καὶ τοῖς ἐθεοσίν, καὶ ἀνδρῶ-
 2 νος ἀλόντας ἀποθήσκειν καὶ τοὺς λαχάνας κλέψαντας
 ὠδιστο τοὺς ἀμαρτάνουσι ζῆλον, θάνατος, ὥστε καὶ τοὺς
 1 κλέβοντας τῶν ἐπιτημίων. Μία γὰρ δόλιον δεινὰ φασιν
 πλὴν τῶν φονικῶν ἄπαντας διὰ τὴν χαλάρειαν καὶ τὸ
 4 Πῶτον μὲν οὖν τοὺς Διόσκωντας νόμους ἀνέλε-

1 ται. ὁ δὲ νόμος οὗτος καὶ κερταίος, καὶ οὐδὲν ἄλλο.
 ἀνδρῶν καὶ κερταίος, καὶ οὐδὲν ἄλλο. ἀνδρῶν καὶ
 2 κερταίος, καὶ οὐδὲν ἄλλο. ἀνδρῶν καὶ κερταίος, καὶ
 οὐχί, πάντες δ' ὁμαλῶς ἐπιδέχονται, ἀρχάς, ἐκκλησίας,
 3 διορθωτὴν καὶ νομοθέτην ἀπεδέξαν, οὐ τὰ μὲν, τὰ δ'
 τὴν θυσίαν ὀνομάσαντες, καὶ τὸν Σόλωνα τῆς πολιτείας
 4 αὐτῶν μέλητες ἀφέντες ἐβυσσάν τε κοινῇ, σεσαρχθῆσαν
 5 Τὰ μὲν τοῦ σπυρφέοντος αἰσθηόμενοι καὶ τὰς ἰδίας
 πρὸς ἀνταρξίας πῆλιν ἐξέλεγον γὰρ.

οὐτ' ἂν κατέχευε δῆμον οὐτ' ἐπαύσατο,
 4 Καίτοι φησιν, ὡς, εἰ τις ἄλλος ἔχοι τὴν αὐτὴν δύναμιν,
 λόγον οὐδὲν ἀλλοῖς ὁδῶσι πάντες ὥστε δῆλον.

3 γὰρ μὲν τὸ ἐφάρμακον, ὡς ἐπὶ αὐτῶν, ὡς
 ἀνδρῶν καὶ κερταίος, ἀνδρῶν καὶ κερταίος, ἀνδρῶν
 4 καὶ κερταίος, ἀνδρῶν καὶ κερταίος, ἀνδρῶν καὶ κερταίος,
 οὐτ' ἂν κατέχευε δῆμον οὐτ' ἐπαύσατο,
 5 Καίτοι φησιν, ὡς, εἰ τις ἄλλος ἔχοι τὴν αὐτὴν δύναμιν,
 λόγον οὐδὲν ἀλλοῖς ὁδῶσι πάντες ὥστε δῆλον.

τί τοῖς πλείστοις ἀδικήμασι ζημίαν ἔταξε θάνατον, ἀπεκρίνατο, τὰ μὲν μικρὰ ταύτης ἄξια νομίζειν, τοῖς δὲ μεγάλοις οὐκ ἔχειν μεῖζονα.

- 1 XVIII. Δεύτερον δὲ Σόλων τὰς μὲν ἀρχὰς ἀπάσας, ὥσπερ ἦσαν, τοῖς εὐπόροις ἀπολιπεῖν βουλόμενος, τὴν δ' ἄλλην μεῖζαι πολιτείαν, ἧς ὁ δῆμος οὐ μετεῖχεν, ἔλαβε τὰ τιμήματα τῶν πολιτῶν, καὶ τοὺς μὲν ἐν ξηροῖς ὁμοῦ καὶ ὑγροῖς μέτρα πεντακόσια ποιοῦντας πρώτους ἔταξε καὶ πεντακοσιομεδίμνους προσηγόρευσε· δευτέρους δὲ τοὺς ἵππον τρέφειν δυναμένους ἢ μέτρα ποιεῖν τριακόσια· καὶ τούτους ἱππάδα τελοῦντας ἐκάλουν· ζευγῖται δ' οἱ τοῦ τρίτου τιμήματος ὠνομάσθησαν, ὁ μέτρων ἦν
- 2 συναμφοτέρων διακοσίων. Οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἐκαλοῦντο θῆτες, οἷς οὐδεμίαν ἀρχεῖν ἔδωκεν ἀρχήν, ἀλλὰ τῷ συνεκκλησιάζειν καὶ δικάζειν μόνον μετεῖχον τῆς πολιτείας. Ὁ κατ' ἀρχὰς μὲν οὐδέν, ὕστερον δὲ παμμέγε-
- 3 θες ἐφάνη· τὰ γὰρ πλεῖστα τῶν διαφορῶν ἐνέπιπτεν εἰς τοὺς δικαστάς. Καὶ γὰρ ὅσα ταῖς ἀρχαῖς ἔταξε κρίνειν, ὁμοίως καὶ περὶ ἐκείνων εἰς τὸ δικαστήριον ἐφέσεις ἔδωκε
- 4 τοῖς βουλομένοις. Λέγεται δὲ καὶ τοὺς νόμους ἀσαφέστερον γράψας καὶ πολλὰς ἀντιλήψεις ἔχοντας αὐξῆσαι τὴν τῶν δικαστηρίων ἰσχύ· μὴ δυναμένους γὰρ ὑπὸ τῶν νόμων διαλυθῆναι περὶ ὧν διεφέροντο, συνέβαινεν αἰεὶ δεῖσθαι δικαστῶν καὶ πᾶν ἄγειν ἀμφισβήτημα πρὸς ἐκεί-
- 5 νους, τρόπον τινὰ τῶν νόμων κυρίους ὄντας. Ἐπισημαίνεται δ' αὐτὸς αὐτῷ τὴν ἀξίωσιν οὕτως·

Λήμω μὲν γὰρ ἔδωκα τόσον κράτος, ὅσπον ἐπαρκεῖ,
 τιμῆς οὐτ' ἀφελὼν οὐτ' ἐπορεξάμενος·
 οἳ δ' εἶχον δύναμιν καὶ χρήμασιν ἴσαν ἀγητοί,
 καὶ τοῖς ἐφρασάμην μηδὲν ἀεικὲς ἔχειν.

ἔστην δ' ἀμφιβαλὼν κρατερὸν σάκος ἀμφοτέροισι·
νικᾶν δ' οὐκ εἶας οὐδετέρους ἀδίκως.

Ἔτι μέντοι καὶ μᾶλλον οἰόμενος δεῖν ἐπαρκεῖν τῇ τῶν 6
πολλῶν ἀσθενείᾳ, παντὶ λαβεῖν δίκην ὑπὲρ τοῦ κακῶς
πεπονθότος ἔδωκε. Καὶ γὰρ πληγέντος ἑτέρου καὶ βια-
σθέντος ἢ βλαβέντος ἐξῆν τῷ δυναμένῳ καὶ βουλομένῳ
γράφεσθαι τὸν ἀδικοῦντα καὶ διώκειν, ὁρθῶς ἐθίζοντος
τοῦ νομοθέτου τοὺς πολίτας ὥσπερ ἑνὸς <σώματος> μέρη
συναισθάνεσθαι καὶ συναλγεῖν ἀλλήλοις. Τούτῳ δὲ τῷ 7
νόμῳ συμφωνοῦντα λόγον αὐτοῦ διαμνημονεύουσιν. Ἐ-
ρωτηθεὶς γάρ, ὥς ἔοικεν, ἥτις οἰκεῖται κάλλιστα τῶν πό-
λεων, ἐκείνην εἶπεν, ἐν ἣ τῶν ἀδικουμένων οὐχ ἦττον
οἱ μὴ ἀδικούμενοι προβάλλονται καὶ κολάζουσι τοὺς ἀδι-
κοῦντας.

XIX. Συστησάμενος δὲ τὴν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλήν 1
ἐκ τῶν κατ' ἐνιαυτὸν ἀρχόντων, ἧς διὰ τὸ ἄρξαι καὶ
αὐτὸς μετεῖχεν, ἔτι δ' ὁρῶν τὸν δῆμον οἰδοῦντα καὶ
θρασυνόμενον τῇ τῶν χρεῶν ἀφέσει, δευτέραν προσκα-
τένειμε βουλήν ἀπὸ φυλῆς ἐκάστης (τεττάρων οὐσῶν)
ἐκατὸν ἄνδρας ἐπιλεξάμενος, οὓς προβουλεύειν ἔταξε τοῦ
δήμου καὶ μηδὲν ἔαν ἀπροβούλευτον εἰς ἐκκλησίαν εἰσ-
φέρεσθαι. Τὴν δ' ἄνω βουλήν ἐπίσκοπον πάντων καὶ 2
φύλακα τῶν νόμων ἐκάθισεν, οἰόμενος ἐπὶ δυσὶ βουλαῖς
ὥσπερ ἀγκύραις ὁρμοῦσαν ἦττον ἐν σάλῳ τὴν πόλιν ἔσε-
σθαι καὶ μᾶλλον ἀτρεμοῦντα τὸν δῆμον παρέξειν. Οἱ μὲν 3
οὖν πλείστοι τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλήν, ὥσπερ εἴρη-
ται, Σόλωνα συστήσασθαί φασι καὶ μαρτυρεῖν αὐτοῖς
δοκεῖ μάλιστα τὸ μηδαμοῦ τὸν Δράκοντα λέγειν μηδ' ὀνο-
μάζειν Ἀρεοπαγίτας, ἀλλὰ τοῖς ἐφέταις αἰεὶ διαλέγεσθαι
περὶ τῶν φονικῶν. Ὁ δὲ τρισκαιδέκατος ἄξων τοῦ Σό- 4

- λωνος τὸν ὄγδοον ἔχει τῶν νόμων οὕτως αὐτοῖς ὀνόμασι γεγραμμένον· „Ἀτίμων ὅσοι ἄτιμοι ἦσαν, πρὶν ἢ Σόλωνα ἄρξαι, ἐπιτίμους εἶναι, πλὴν ὅσοι ἐξ Ἀρείου πάγου ἢ ὅσοι ἐκ τῶν ἐφετῶν ἢ ἐκ πρυτανείου καταδικασθέντες ὑπὸ τῶν βασιλέων ἐπὶ φόνῳ ἢ σφαγαῖσιν ἢ ἐπὶ τυραννίδι ἔφευγον, ὅτε ὁ θεσμός ἐφάνη ὅδε.“ Ταῦτα δὴ πάλιν ὡς πρὸ τῆς Σόλωνος ἀρχῆς καὶ νομοθεσίας τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴν οὖσαν ἐνδείκνυται. Τίνες γὰρ ἦσαν οἱ πρὸ Σόλωνος ἐν Ἀρείῳ πάγῳ καταδικασθέντες, εἰ πρῶτος Σόλων ἔδωκε τῇ ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῇ τὸ κρίνειν; εἰ μὴ νῆ Δία γέγονέ τις ἀσάφεια τοῦ γραμματος ἢ ἔκλειψις, ὥστε τοὺς ἡλωκότας ἐπ' αἰτίαις, αἷς κρίνουσι νῦν Ἀρεοπαγῖται καὶ ἐφέται καὶ πρυτάνεις, [ὅτε ὁ θεσμός ἐφάνη ὅδε,] μένειν ἀτίμους τῶν ἄλλων ἐπιτίμων γενομένων. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ αὐτὸς ἐπισκόπει.
- 1 XX. Τῶν δ' ἄλλων αὐτοῦ νόμων ἴδιος μὲν μάλιστα καὶ παράδοξος ὁ κελεύων ἄτιμον εἶναι τὸν ἐν στάσει μηδετέρας μερίδος γενόμενον. Βούλεται δ', ὡς ἔοικε, μὴ ἀπαθῶς μηδ' ἀναισθητῶς ἔχειν πρὸς τὸ κοινόν, ἐν ἀσφαλεῖ τιθέμενον τὰ οἰκεῖα καὶ τῷ μὴ συναλγεῖν μηδὲ συννοσεῖν τῇ πατρίδι καλλωπιζόμενον, ἀλλ' αὐτόθεν τοῖς τὰ βελτίω καὶ δικαιότερα πράττουσι προσθέμενον συγκινδυνεύειν καὶ βοηθεῖν μᾶλλον ἢ περιμένειν ἀκιν-
2 δύνως τὰ τῶν κρατούντων. Ἄτοπος δὲ δοκεῖ καὶ γελοῖος ὁ τῇ ἐπικλήρῳ διδούς, ἂν ὁ κρατῶν καὶ κύριος γεγονῶς κατὰ τὸν νόμον αὐτὸς μὴ δυνατὸς ἢ πλησιάζειν, ὑπὸ τῶν ἔγγιστα τοῦ ἀνδρὸς ὀπύεσθαι. Καὶ τοῦτο δ' ὀρθῶς ἔχειν τινὲς φασὶ πρὸς τοὺς μὴ δυναμένους συν-
3 εἶναι, χρημάτων δ' ἕνεκα λαμβάνοντας ἐπικλήρους καὶ τῷ νόμῳ καταβιαζομένους τὴν φύσιν. Ὅρωντες γὰρ ᾧ

βούλεται τὴν ἐπίκληρον συνοῦσαν ἢ προήσονται τὸν
γάμον ἢ μετ' αἰσχύνης καθέξουσι, φιλοπλουτίας καὶ ὑ-
βρεως δίκην διδόντες. Εὖ δ' ἔχει καὶ τὸ μὴ πᾶσιν, ἀλλὰ
τῶν συγγενῶν τοῦ ἀνδρὸς ᾧ βούλεται διαλέγεσθαι τὴν
ἐπίκληρον, ὅπως οἰκεῖον ἢ καὶ μετέχον τοῦ γένους τὸ
τικτόμενον. Εἰς τοῦτο δὲ συντελεῖ καὶ τὸ τὴν νύμφην 4
τῷ νυμφίῳ συγκαθείργγυσθαι μήλου κυδωνίου κατατρα-
γοῦσαν, καὶ τὸ τοῖς ἐκάστου μηνὸς ἐντυγχάνειν πάντως
τῇ ἐπικλήρῳ τὸν λαβόντα. Καὶ γὰρ εἰ μὴ γένοιτο παῖ- 5
δες, ἀλλὰ τιμὴ τις ἀνδρὸς αὕτη πρὸς σώφρονα γυναῖκα
καὶ φιλοφροσύνη, πολλὰ τῶν συλλεγομένων ἐκάστοτε
δυσχερῶν ἀφαιροῦσα καὶ ταῖς διαφοραῖς οὐκ ἔῴσα παν-
τάπασιν ἀποστραφῆναι. Τῶν δ' ἄλλων γάμων ἀφεῖλε 6
τάς φερνάς, ἱμάτια τρία καὶ σκεύη μικροῦ νομίσματος
ἄξια κελεύσας, ἕτερον δὲ μηδέν, ἐπιφέρεισθαι τὴν γαμου-
μένην. Οὐ γὰρ ἐβούλετο μισθοφόρον οὐδ' ὄνιον εἶναι
τὸν γάμον, ἀλλ' ἐπὶ τεκνώσει καὶ χάριτι καὶ φιλότῃτι γί-
νεσθαι τὸν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς συνοικισμὸν. Ὁ μὲν 7
γὰρ Διονύσιος ἀξιούσης τῆς μητρὸς αὐτοῦ δοθῆναι τι-
νὴν πολιτῶν πρὸς γάμον ἔφη τοὺς μὲν τῆς πόλεως νό-
μους λελυκέναι τυραννῶν, τοὺς δὲ τῆς φύσεως οὐκ εἶναι
δυνατὸς βιάζεσθαι, γάμους νυμφαγωγῶν παρ' ἡλικίαν·
ἐν δὲ ταῖς πόλεσι τὴν ἀταξίαν ταύτην οὐ δοτέον, οὐδὲ
περιοπτέον ἄωρους καὶ ἀχαρίτους ἐπιπλοκάς καὶ μηδὲν
ἔργον γαμήλιον ἐχούσας μηδὲ τέλος. Ἀλλὰ γέροντι νέαν 8
ἀγομένῳ φαίη τις ἂν ἐμμελὲς ἄρχων ἢ νομοθέτης τὸ
πρὸς τὸν Φιλοκτῆτην,

εὖ γοῦν ὥς γαμεῖν ἔχεις τάλας,

καὶ νέον ἐν δωματίῳ πλουσίας πρεσβύτιδος, ὥσπερ οἱ
πέριδικες, ἀπὸ συνουσίας παχυνόμενον ἔξανευρὼν μετοι-

κίσει πρὸς παρθένον νύμφην ἀνδρὸς δεομένην. Ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτων.

- 1 XXI. Ἐπαινεῖται δὲ τοῦ Σόλωνος καὶ ὁ κωλύων νόμος τὸν τεθνηκότα κακῶς ἀγορεύειν. Καὶ γὰρ ὅσιον τοὺς μεθεστῶτας ἱεροὺς νομίζειν καὶ δίκαιον ἀπέχεσθαι τῶν οὐχ ὑπαρχόντων καὶ πολιτικὸν ἀφαιρεῖν τῆς ἔχθρας
- 2 τὸ αἰδίδιον. Ζῶντα δὲ κακῶς λέγειν ἐκώλυσε πρὸς ἱεροῖς καὶ δικαστηρίοις καὶ ἀρχαίσις καὶ θεωρίας οὔσης ἀγώνων· ἥ τρεῖς δραχμὰς τῷ ἰδιώτῃ, δύο δ' ἄλλας ἀποτίνειν εἰς τὸ δημόσιον ἔταξε. Τὸ γὰρ μηδαμοῦ κρατεῖν ὀργῆς ἀπαίδευτον καὶ ἀκόλαστον· τὸ δὲ πανταχοῦ χαλεπόν, ἐνίοις δ' ἀδύνατον· δεῖ δὲ πρὸς τὸ δυνατόν γράφεσθαι τὸν νόμον, εἰ βούλεται χρησίμως ὀλίγους, ἀλλὰ μὴ πολ-
- 3 λούς ἀχρήστως κολάζειν. Εὐδοκίμησε δὲ καὶ τῷ περὶ διαθηκῶν νόμῳ· πρότερον γὰρ οὐκ ἔξῃν, ἀλλ' ἐν τῷ γένει τοῦ τεθνηκότος ἔδει τὰ χρήματα καὶ τὸν οἶκον κατανέμειν, ὃ δ' ὧ βούλεται τις ἐπιτρέψας, εἰ μὴ παῖδες εἴεν αὐτῷ, δοῦναι τὰ αὐτοῦ, φιλίαν τε συγγενείας ἐτίμησε μᾶλλον καὶ χάριν ἀνάγκης, καὶ τὰ χρήματα κτήματα
- 4 τῶν ἐχόντων ἐποίησεν. Οὐ μὲν ἀνέδην γε πάλιν οὐδ' ἀπλῶς τὰς δόσεις ἐφῆκεν, ἀλλ' εἰ μὴ νόσων ἔνεκεν ἢ φαρμάκων ἢ δεσμῶν ἢ ἀνάγκη κατασχεθεῖς ἢ γυναικὶ πειθόμενος, εἴ πάνυ καὶ προσηκόντως τὸ πεισθῆναι παρὰ τὸ βέλτιστον οὐδὲν ἡγούμενος τοῦ βιασθῆναι διαφέρειν, ἀλλ' εἰς ταῦτό τὴν ἀπάτην τῇ ἀνάγκῃ καὶ τῷ πόνῳ τὴν ἡδονὴν θέμενος, ὥς οὐχ ἦττον ἐκστῆσαι λογισμὸν ἀνθρώπου δυναμένων. Ἐπέστησε δὲ καὶ ταῖς
- 5 ἑξόδοις τῶν γυναικῶν καὶ τοῖς πένθεσι καὶ ταῖς ἑορταῖς νόμον ἀπείργοντα τὸ ἄτακτον καὶ ἀκόλαστον, ἐξιέναι μὲν ἱματίων τριῶν μὴ πλέον ἔχουσιν κλεύσας, μηδὲ

βρωτὸν ἢ ποτὸν πλείονος ἢ ὀβολοῦ φερομένην, μηδὲ κάνητα πηχυαίου μείζονα, μηδὲ νύκτωρ πορεύεσθαι πλὴν ἁμάξῃ κομιζομένην λύχνου προφαίνοντος. Ἀμυχὰς δὲ κοπτομένων καὶ τὸ θρηνεῖν πεποιημένα καὶ τὸ κωκῦ- ειν ἄλλον ἐν ταφαῖς ἐτέρων ἀφεῖλεν. Ἐναγίζειν δὲ βοῦν οὐκ εἴασεν, οὐδὲ συντιθέναι πλεόν ἱματίων τριῶν, οὐδ' ἐπ' ἄλλότρια μνήματα βαδίζειν χωρὶς ἐκκομιδῆς. Ὡν τὰ πλεῖστα κὰν τοῖς ἡμετέροις νόμοις ἀπηγόρευται πρόσ- κειται δὲ τοῖς ἡμετέροις ζημιουῖσθαι τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας ὑπὸ τῶν γυναικονόμων, ὥς ἀνάνδροις καὶ γυ- ναικώδεσι τοῖς περὶ τὰ πένθη πάθεισι καὶ ἀμαρτήμασιν ἐνεχομένους.

XXII. Ὅρων δὲ τὸ μὲν ἄστν πιμπλάμενον ἀνθρώ- 1
πων ἀεὶ συρρεόντων πανταχόθεν ἐπ' ἀδείας εἰς τὴν Ἀτ-
τικήν, τὰ δὲ πλεῖστα τῆς χώρας ἀγεννῇ καὶ φαῦλα, τοὺς
δὲ χρωμένους τῇ θαλάττῃ μηδὲν εἰωθότας εἰσάγειν τοῖς
μηδὲν ἔχουσιν ἀντιδοῦναι, πρὸς τὰς τέχνας ἔτρεψε τοὺς
πολίτας, καὶ νόμον ἔγραψεν, υἱῷ τρέφειν τὸν πατέρα μὴ 2
διδασκόμενον τέχνην ἐπάναναγκες μὴ εἶναι. Τῷ μὲν γὰρ
Λυκούργῳ καὶ πόλιν οἰκοῦντι καθαρὰν ὄχλου ξενικοῦ καὶ
χώραν κεκτημένῳ

πολλοῖσι πολλήν, δις τόσοις δὲ πλείονα
κατ' Εὐρυπύδην, καὶ τὸ μέγιστον, εἰλωτικοῦ πλήθους, ὃ
βέλτιον ἦν μὴ σχολάζειν, ἀλλὰ τριβόμενον ἀεὶ καὶ πο-
νοῦν ταπεινοῦσθαι, περιεχυμένον τῇ Λακεδαίμονι, κα-
λῶς εἶχεν ἀσχολιῶν ἐπιπόνων καὶ βαναύσων ἀπαλλάξαν-
τα τοὺς πολίτας συνέχειν ἐν τοῖς ὅπλοις, μίαν τέχνην
ταύτην ἐκμανθάνοντας καὶ ἀσκοῦντας. Σόλων δὲ τοῖς 3
πράγμασι τοὺς νόμους μᾶλλον ἢ τὰ πράγματα τοῖς νό-
μοις προσαρμόζων, καὶ τῆς χώρας τὴν φύσιν δρῶν γλί-

σχρως τοῖς γεωργοῦσι διαρκοῦσαν, ἀργὸν δὲ καὶ σχολαστὴν ὄχλον οὐ δυναμένην τρέφειν, ταῖς τέχναις ἀξίωμα περιέθηκε καὶ τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴν ἔταξεν ἐπισκοπεῖν, ὅθεν ἕκαστος ἔχει τὰ ἐπιτήδεια, καὶ τοὺς ἀργοὺς
 4 κολάζειν. Ἐκεῖνο δ' ἤδη σφοδρότερον, τὸ μηδὲ τοῖς ἐξ ἑταίρας γενομένοις ἐπάναγκες εἶναι τοὺς πατέρας τρέφειν, ὥς Ἡρακλείδης ἱστόρηκεν ὁ Ποντικός. Ὁ γὰρ ἐν γάμῳ παρορῶν τὸ καλὸν οὐ τέκνων ἔνεκα δῆλός ἐστιν ἄλλ' ἡδονῆς ἀγόμενος γυναῖκα, τὸν τε μισθὸν ἀπέχει καὶ παρρησίαν αὐτῷ πρὸς τοὺς γενομένους οὐκ ἀπολέλοιπεν, οἷς αὐτὸ τὸ γενέσθαι πεποίηκεν ὄνειδος.

1 XXIII. Ὅλως δὲ πλείστην ἔχειν ἀτοπίαν οἱ περὶ τῶν γυναικῶν νόμοι τῷ Σόλωνι δοκοῦσι. Μοιχὸν μὲν γὰρ ἀνελεῖν τῷ λαβόντι δέδωκεν· ἐὰν δ' ἀρπάσῃ τις ἑλευθέραν γυναῖκα καὶ βιάσῃται, ζημίαν ἑκατὸν δραχμὰς ἔταξε· κἂν προαγωγεύῃ, δραχμὰς εἴκοσι, πλὴν ὅσαι πεφασμένως πωλοῦνται, λέγων τὰς ἑταίρας· αὗται γὰρ ἐμφανῶς φοιτῶσι πρὸς τοὺς διδόντας.
 2 Ἔτι δ' οὔτε θυγατέρας πωλεῖν οὔτ' ἀδελφὰς δίδωσι, πλὴν ἂν μὴ λάβῃ παρθένον ἀνδρὶ συγγεγεννημένην. Τὸ δ' αὐτὸ πρᾶγμα ποτὲ μὲν πικρῶς καὶ ἀπαραιτήτως κολάζειν, ποτὲ δ' εὐκόλως καὶ παίζοντα, πρόστιμον ζημίαν τὴν τυχοῦσαν ὀρίζοντα, ἄλογόν ἐστι· πλὴν εἰ μὴ σπανίζοντος τότε τοῦ νομίσματος ἐν τῇ πόλει μεγάλας ἐποίει τὰς ἀργυρικὰς ζημίας τὸ δυσπόριστον.
 3 Εἷς μὲν γε τὰ τιμήματα τῶν θυσιῶν λογίζεται πρόβατον καὶ δραχμὴν ἀντὶ μεδίμνου· τῷ δ' Ἰσθμια νικήσαντι δραχμὰς ἑκατὸν ἔταξε δίδοσθαι, τῷ δ' Ὀλυμπιονίκῃ πεντακοσίας, λίκον δὲ τῷ κομίσαντι πέντε δραχμὰς, λυκιδέα δὲ μίαν, ὧν φησιν ὁ Φαληρεὺς
 4 Δημήτριος τὸ μὲν βοὸς εἶναι, τὸ δὲ προβάτου τιμὴν. Ἄς

γὰρ ἐν τῷ ἐκκαιδεκάτῳ τῶν ἀξόνων ὀρίζει τιμὰς τῶν ἐκ-
 κρίτων ἱερείων, εἰκὸς μὲν εἶναι πολλαπλασίας, ἄλλως δὲ
 κἀκεῖναι πρὸς τὰς νῦν εὐτελεῖς εἰσιν. Ἀρχαῖον δὲ τοῖς
 Ἀθηναίοις τὸ πολεμεῖν τοῖς λύκοις, βελτίονα νέμειν ἢ
 γεωργεῖν χώραν ἔχουσι. Καὶ τὰς φυλὰς εἰσὶν οἱ λέγοντες 5
 οὐκ ἀπὸ τῶν Ἰωνος υἱῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν γενῶν, εἰς ἃ
 διηρέθησαν οἱ βίοι τὸ πρῶτον, ὠνομάσθαι, τὸ μὲν μά-
 χιμον Ὀπλητας, τὸ δ' ἐργατικὸν Ἀργαδεῖς· δυεῖν δὲ
 τῶν λοιπῶν Τελέοντας μὲν τοὺς γεωργοὺς, Αἰγικορεῖς δὲ
 τοὺς ἐπὶ νομαῖς καὶ προβατείαις διατρίβοντας. Ἐπεὶ δὲ 6
 πρὸς ὕδωρ οὔτε ποταμοῖς ἔστιν ἀεννάοις οὔτε λίμναις τι-
 σὶν οὔτ' ἀφθόνοις πηγαῖς ἢ χώρα διαρκής. ἀλλ' οἱ πλεῖ-
 στοι φρέασι ποιητοῖς ἐχρῶντο, νόμον ἔγραψεν, ὅπου μὲν
 ἔστι δημόσιον φρέαρ ἐντὸς ἱππικοῦ, χρῆσθαι τούτῳ· τὸ
 δ' ἱππικὸν διάστημα τεσσάρων ἡν σταδίων· ὅπου δὲ
 πλεῖον ἀπέχει, ζητεῖν ὕδωρ ἴδιον· ἐὰν δ' ὀρύξαντες ὀρ-
 γυῶν δέκα βάθος παρ' ἑαυτοῖς μὴ εὗρωσι, τότε λαμβά-
 νειν παρὰ τοῦ γείτονος ἐξάχουν ὕδριαν δις ἑκάστης ἡμέρας
 πληροῦντας· ἀπορία γὰρ ὤφετο δεῖν βοηθεῖν, οὐκ ἀργίαν 7
 ἐφοδιάζειν. Ὄρισε δὲ καὶ φυτειῶν μέτρα μάλ' ἐμπείρως,
 τοὺς μὲν ἄλλο τι φυτεύοντας ἐν ἀγρῷ πέντε πόδας ἀπέ-
 χειν τοῦ γείτονος κελεύσας, τοὺς δὲ συκὴν ἢ ἐλαίαν ἐν-
 νέα. Πορρωτέρω γὰρ ἐξικνεῖται ταῦτα ταῖς ὀΐζαις καὶ οὐ
 πᾶσι γειτνιᾷ τοῖς φυτοῖς ἀσινῶς, ἀλλὰ καὶ τροφήν πα-
 ραιρεῖται καὶ βλάπτουσιν ἐνίοις ἀπορροὴν ἀφίησι. Βό- 8
 θρους δὲ καὶ τάφρους τὸν βουλόμενον ἐκέλευσεν ὀρύσ-
 σειν, ὅσον ἐμβάλλει βάθος ἀφιστάμενον μῆκος τᾶλλο-
 τρίου· καὶ μελισσῶν σμήνη καθιστάμενον ἀπέχειν τῶν
 ὑφ' ἐτέρου πρότερον ἰδρυμένων πόδας τριακοσίους.

XXIV. Τῶν δὲ γινομένων διὰθεσιν πρὸς ξένους 1

- ἐλαίου μόνον ἔδωκεν, ἄλλα δ' ἐξάγειν ἐκώλυσε· καὶ κατὰ τῶν ἐξαγόντων ἁρὰς τὸν ἄρχοντα ποιεῖσθαι προσέταξεν,
- 2 ἢ τίνειν αὐτὸν ἑκατὸν δραχμὰς εἰς τὸ δημόσιον. Καὶ πρῶτος ἄξων ἐστὶν ὁ τοῦτον περιέχων τὸν νόμον. Οὐκ ἂν οὖν τις ἠγήσαιο παντελῶς ἀπιθάνους τοὺς λέγοντας, ὅτι καὶ σύκων ἐξαγωγή τὸ παλαιὸν ἀπείρητο καὶ τὸ φαίνειν ἐνδεικνύμενον τοὺς ἐξαγόντας κληθῆναι συκοφαντεῖν.
- 3 Ἐγγραψε δὲ καὶ βλάβης τετραπόδων νόμον, ἐν ᾧ καὶ κύνα δάκνοντα παραδοῦναι κελεύει κλοιῷ τριπλήχει δεδε-
- 4 μένον· τὸ μὲν ἐνθύμημα χαρίεν πρὸς ἀσφάλειαν. Παρέχει δ' ἀπορίαν καὶ ὁ τῶν δημοποιητῶν νόμος, ὅτι γενέσθαι πολίτας οὐ δίδωσι πλὴν τοῖς φεύγουσιν ἀειφυγίαν τὴν ἑαυτῶν ἢ πανεστίοις Ἀθήναζε μετοικιζομένοις ἐπὶ τέχνη. Τοῦτο δὲ ποιῆσαί φασιν αὐτὸν οὐχ οὕτως ἀπελαύνοντα τοὺς ἄλλους, ὥς κατακαλούμενον Ἀθήναζε τούτους ἐπὶ βεβαίῳ τῷ μεθέξειν τῆς πολιτείας, καὶ ἅμα πιστούς νομίζοντα τοὺς μὲν ἀποβεβληκότας τὴν ἑαυτῶν διὰ τὴν ἀνάγκην, τοὺς δ' ἀπολελοιπότας διὰ τὴν γνώ-
- 5 μην. Ἴδιον δὲ τοῦ Σόλωνος καὶ τὸ περὶ τῆς ἐν δημοσίῳ σιτήσεως, ὅπερ αὐτὸς παρασιτεῖν κέκληκε. Τὸν γὰρ αὐτὸν οὐκ ἔα σιτεῖσθαι πολλάκις, ἐὰν δ' ᾧ καθήκει μὴ βούληται, κολάζει, τὸ μὲν ἡγούμενος πλεονεξίαν, τὸ δ' ὑπεροψίαν τῶν κοινῶν.
- 1 XXV. Ἰσχὺν δὲ τοῖς νόμοις πᾶσιν εἰς ἑκατὸν ἐνιαυτούς ἔδωκε· καὶ κατεγράφησαν εἰς ξυλίνους ἄξωνας ἐν πλαισίοις περιέχουσι στρεφομένους, ὧν ἔτι καθ' ἡμᾶς ἐν Πρυτανείῳ λείβανα μικρὰ διεσφάζετο· καὶ προσηγορεύ-
- 2 θησαν, ὥς Ἀριστοτέλης φησί, κύρβεις. Καὶ Κρατῖνος ὁ κωμικὸς εἴρηκε πον·

Πρὸς τοῦ Σόλωνος καὶ Δράκοντος, οἷσι νῦν

φρύγουσιν ἤδη τὰς κάχους τοῖς κύρβεσιν.

Ἐνιοὶ δὲ φασιν ἰδίως ἐν οἷς ἱερὰ καὶ θυσίαι περιέχονται, κύρβεις, ἄξονας δὲ τοὺς ἄλλους ὠνομάσθαι. Κοινὸν μὲν οὖν ὤμνυν ὄρχον ἢ βουλὴ τοὺς Σόλωνος νόμους ἐμπεδώσειν, ἰδίως δ' ἕκαστος τῶν θεσμοθετῶν ἐν ἄγορᾳ πρὸς τῷ λίθῳ, καταφατίζων, εἴ τι παραβαίῃ τῶν θεσμῶν, ἀνδριάντα χρυσοῦν ἰσομέτρητον ἀναθήσειν ἐν Δελφοῖς. Σινιδῶν δὲ τοῦ μηνὸς τὴν ἀνωμαλίαν καὶ τὴν κίνησιν τῆς σελήνης οὔτε δυομένῳ τῷ ἡλίῳ πάντως οὔτ' ἀνίσχοντι συμφερομένην, ἀλλὰ πολλάκις τῆς αὐτῆς ἡμέρας καὶ καταλαμβάνουσιν καὶ παρερχομένην τὸν ἥλιον, αὐτὴν μὲν ἔταξε ταύτην ἔνῃ καὶ νέαν καλεῖσθαι, τὸ μὲν πρὸ συνόδου μόριον αὐτῆς τῷ παυομένῳ μηνί, τὸ δὲ λοιπὸν ἤδη τῷ ἀρχομένῳ προσήκειν ἡγούμενος, πρῶτος, ὥς ἔοικεν, ὁρθῶς ἀκούσας Ὀμήρου λέγοντος,

τοῦ μὲν φθίνοντος μηνός, τοῦ δ' ἵσταμένοιο, τὴν δ' ἐφεξῆς ἡμέραν νομηνίαν ἐκάλεσε. Τὰς δ' ἀπ' εἰκάδος οὐ προστιθείς, ἀλλ' ἀφαιρῶν καὶ ἀναλύων, ὥσπερ τὰ φῶτα τῆς σελήνης ἑώρα, μέχρι τριακάδος ἡρίθμησεν.

Ἐπεὶ δὲ τῶν νόμων εἰσενεχθέντων ἔνιοι τῷ Σόλῳ καθ' ἑκάστην προσήεσαν ἡμέραν ἐπαινοῦντες ἢ ψέγοντες ἢ συμβουλευόντες ἐμβάλλειν τοῖς γεγραμμένοις ὅ τι τύχοιεν ἢ ἀφαιρεῖν, πλεῖστοι δ' ἦσαν οἱ πυνθανόμενοι καὶ ἀνακρίνοντες καὶ κελεύοντες αὐτὸν ὅπως ἕκαστον ἔχει καὶ πρὸς ἣν κεῖται διάνοιαν ἐπεκδιδιάσκειν καὶ σαφηνίζειν, ὁρῶν, ὅτι ταῦτα καὶ τὸ μὴ πράττειν ἄτοπον καὶ τὸ πράττειν ἐπίφθονον, ὅλως δὲ ταῖς ἀπορίαις ὑπεκστῆναι βουλόμενος καὶ διαφυγεῖν τὸ δυσάρεστον καὶ φιλαίτιον τῶν πολιτῶν (ἔ ρ γ μ α σ ι γ ἄ ρ ἐ ν μ ε γ ἄ λ ο ι ς π ᾱ -

σιν ἄδειν χαλεπόν, ὥς αὐτὸς εἶρηκε), πρόσχημα τῆς πλάνης τὴν ναυκληρίαν ποιησάμενος ἐξέπλευσε δεκαετῇ παρὰ τῶν Ἀθηναίων ἀποδημίαν αἰτησάμενος. Ἦλπιζε γὰρ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ καὶ τοῖς νόμοις αὐτοὺς ἔσεσθαι συνήθεις.

1 XXVI. Πρῶτον μὲν οὖν εἰς Αἴγυπτον ἀφίκετο καὶ διέτριψεν, ὥς καὶ πρότερον αὐτὸς φησι,

Νείλου ἐπὶ προχοῇσι Κανωβίδος ἐγγύθεν ἀκτῆς.

Χρόνον δέ τινα καὶ τοῖς περὶ Ψένωπιν τὸν Ἡλιοπολίτην καὶ Σῶγχιν τὸν Σαῖτην, λογιωτάτοις οὖσι τῶν ἱερέων, συνεφιλοσόφησε· παρ' ὧν καὶ τὸν Ἀτλαντικὸν ἀκούσας λόγον, ὥς Πλάτων φησὶν, ἐπεχείρησε διὰ ποιήματος
2 ἐξενεγκεῖν εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ἐπειτα πλεύσας εἰς Κύπρον ἠγαπήθη διαφερόντως ὑπὸ Φιλοκύπρου τινὸς τῶν ἐκεῖ βασιλέων, ὃς εἶχεν οὐ μεγάλην πόλιν ὠκισμένην ὑπὸ Δημοφῶντος τοῦ Θησέως περὶ τὸν Κλάριον ποταμὸν ἐν χωρίοις ὄχυροῖς μὲν, ἄλλως δὲ δυσχερέςι καὶ φραύλοισ
3 κειμένην. Ἐπεισεν οὖν αὐτὸν ὁ Σόλων ὑποκειμένου καλοῦ πεδίου μεταθέντα τὴν πόλιν ἡδιονα καὶ μείζονα κατασκευάσαι. Καὶ παρὼν ἐπεμελήθη τοῦ συνοικισμοῦ καὶ διεκόσμησε πρὸς τε διαγωγὴν ἄριστα καὶ πρὸς ἀσφάλειαν, ὥστε πολλοὺς μὲν οἰκήτορας τῷ Φιλοκύπρῳ προσελθεῖν, ζηλῶσαι δὲ τοὺς ἄλλους βασιλεῖς· διὸ καὶ τῷ Σόλῳ τιμὴν ἀπυδιδούς Αἰπεΐαν τὴν πόλιν καλουμένην
4 πρότερον ἀπ' ἐκείνου Σόλους προσηγόρευσε. Καὶ αὐτὸς δὲ μέμνηται τοῦ συνοικισμοῦ· προσαγορεύσας γὰρ ἐν ταῖς ἐλεγείαις τὸν Φιλόκυπρον

Νῦν δέ (φησί) σὺ μὲν Σολίοισι πολὺν χρόνον ἐνθάδ' ἀνάσσων

τήνδε πόλιν ναίοις καὶ γένος ὑμέτερον·

αὐτὰρ ἐμὲ ξὺν νηὶ θοῇ κλεινῆς ἀπὸ νήσοι
 ἄσκηθῇ πέμποι Κύπρις ἰοστέφανος·
 οἰκισμῷ δ' ἐπὶ τῷδε χάριν καὶ κῦδος δπάζοι
 ἐσθλὸν καὶ νόστον πατρίδ' ἐς ἡμετέρεην.

XXVII. Τὴν δὲ πρὸς Κροῖσον ἔντευξιν αὐτοῦ δο- 1
 κοῦσιν ἔνιοι τοῖς χρόνοις ὥς πεπλασμένην ἐξελέγγειν.
 Ἐγὼ δὲ λόγον ἔνδοξον οὕτω καὶ τοσοῦτους μάρτυρας ἔ-
 χοντα καί, ὃ μεῖζόν ἐστι, πρέποντα τῷ Σόλωνος ἦθι
 καὶ τῆς ἐκείνου μεγαλοφροσύνης καὶ σοφίας ἄξιον, οἷ
 μοι δοκῶ προήσεσθαι χρονικοῖς τισι λεγομένοις κανόσιν,
 οὓς μυριοὶ διορθιοῦντες ἄχρι σήμερον εἰς οὐδὲν αὐτοῖς
 ὁμολογούμενον δύνανται καταστῆσαι τὰς ἀντιλογίας.
 Τὸν δ' οὖν Σόλωνά φασιν εἰς Σάρδεις δεηθέντι τῷ Κροί- 2
 σῳ παραγενόμενον παθεῖν τι παραπλήσιον ἀνδρὶ χερ-
 σαίῳ κατιόντι πρῶτον ἐπὶ θάλατταν. Ἐκεῖνός τε γὰρ 3
 ὀρῶν ἄλλον ἐξ ἄλλου ποταμὸν ὥετο τὴν θάλασσαν εἶναι,
 καὶ τῷ Σόλωνι τὴν αὐλὴν διαπορευομένῳ καὶ πολλοὺς
 ὀρῶντι τῶν βασιλικῶν κεκοσμημένους πολυτελῶς καὶ
 σοβοῦντας ἐν ὄχλῳ προπομπῶν καὶ δορυφόρων ἕκαστος
 ἐδόκει Κροῖσος εἶναι, μέχρι πρὸς αὐτὸν ἦλθῃ, πᾶν ὅσον
 ἐν λίθοις, ἐν βαφαῖς ἐσθῆτος, ἐν τέχναις χρυσοῦ περὶ
 κόσμον ἐκπρεπὲς ἔχειν ἢ περιττὸν ἢ ζηλωτὸν ἐδόκει πε-
 ρικείμενον, ὥς δὴ θέαμα σεμνότατον ὀφθεῖν καὶ ποικι-
 λώτατον. Ἐπεὶ δ' ὁ Σόλων ἀντικρυς καταστάς οὔτ' ἔπα- 4
 θεν οὐδὲν οὔτ' εἶπε πρὸς τὴν ὄψιν ὧν ὁ Κροῖσος προσ-
 εδόκησεν, ἀλλὰ καὶ δῆλος ἦν τοῖς εὖ φρονοῦσι τῆς ἀ-
 πειροκαλίας καὶ μικροπρεπείας καταφρονῶν, ἐκέλευσεν
 αὐτῷ τούς τε θησαυροὺς ἀνοῖξαι τῶν χρημάτων καὶ τὴν
 ἄλλην ἄγοντας ἐπιδειῖναι μηδὲν δεομένῳ κατασκευὴν καὶ
 πολυτέλειαν. Ἦρκει γὰρ αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ τοῦ τρόπου 5

- 6 κατανόησιν παρασχεῖν. Ὡς δ' οὖν αὐτῆς εἰσήχθη γεγυνώς ἀπάντων θεατῆς, ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ Κροῖσος, εἴ τινα οἶδεν ἀνθρώπων ἑαυτοῦ μακαριώτερον. Ἀποφνημαμένου δὲ τοῦ Σόλωνος, ὅτι οἶδε Τέλλον αὐτοῦ πολίτην, καὶ διεξιόντος, ὅτι χρηστὸς ἀνὴρ ὁ Τέλλος γενόμενος καὶ παῖδας εὐδοκίμους καταλιπὼν καὶ βίον οὐδενὸς ἐνδεᾶ τῶν ἀναγκαίων ἐτελεύτησεν ἐνδόξως ἀριστεύσας ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ἥδη μὲν ἀλλόκοτος ἐδόκει [εἶναι] τῷ Κροίσῳ καὶ ἄγροικος, εἰ μὴ πρὸς ἀργύριον πολὺ μηδὲ χρυσίον τῆς εὐδαιμονίας ποιεῖται τὴν ἀναμέτρησιν, ἀλλὰ δημοτικοῦ καὶ ἰδιώτου βίον καὶ θάνατον ἀνθρώπου μᾶλλον
- 7 ἢ τοσαύτην ἀγαπῶν δύναμιν καὶ ἀρχήν. Οὐ μὲν ἀλλὰ πάλιν ἠρώτησεν αὐτόν, εἰ μετὰ Τέλλον ἄλλον ἔγνωκεν ἀνθρώπων εὐδαιμονέστερον. Πάλιν δὲ τοῦ Σόλωνος εἰπόντος εἰδέναι καὶ Κλέοβιν καὶ Βίτωνα, φιλαδέλφους καὶ φιλομήτορας διαφερόντως ἄνδρας, οἳ τὴν μητέρα τῶν βοῶν βραδυνόντων ὑποδύντες αὐτοὶ τῷ ζυγῷ τῆς ἀμάξης ἐκόμισαν πρὸς τὸ τῆς Ἥρας ἱερὸν εὐδαιμονιζομένην ὑπὸ τῶν πολιτῶν καὶ χαίρουσαν, εἴτα θύσαντες καὶ πiónτες οὐκέτι μεθ' ἡμέραν ἀνέστησαν, ἀλλὰ τεθνηκότες ἀναλγῇ καὶ ἄλυπον ἐπὶ δόξῃ τοσαύτῃ θάνατον ὤφθησαν, „Ἡμᾶς δ'“ εἶπεν ἥδη πρὸς ὁργὴν ὁ Κροῖσος „εἰς οὐδένα τίθης εὐδαιμόνων ἀριθμὸν ἀνθρώπων;“
- 8 Καὶ ὁ Σόλων οὕτε κολακεύειν βουλόμενος αὐτὸν οὕτε περαιτέρω παροξύνειν, „Ἕλλησιν“ εἶπεν „ὦ βασιλεῦ Λυδῶν, πρὸς τε τᾶλλα μετρίως ἔχειν ἔδωκεν ὁ θεὸς καὶ σοφίας τινὸς ἄθαρσοῦς, ὥς ἔοικε, καὶ δημοτικῆς, οὐ βασιλικῆς οὐδὲ λαμπρᾶς, ὑπὸ μετριότητος ἡμῖν μέτεστιν, ἢ τύχαις ὁρῶσα παντοδαπαῖς χρώμενον αἰεὶ τὸν βίον οὐκ ἔᾶ τοῖς παροῦσιν ἀγαθοῖς μέγα φρονεῖν οὐδὲ θαν-

μάζειν ἄνδρὸς εὐτυχίαν μεταβολῆς χρόνον ἔχουσιν. 9
 Ἐπεισι γὰρ ἑκάστω ποικίλον ἔξ ἀδήλου τὸ μέλλον ὃ
 δ' εἰς τέλος ὁ δαίμων ἔθιτο τὴν εὐπραξίαν, τοῦτον εὐ-
 δαίμονα νομίζομεν. Ὁ δὲ ζῶντος ἔτι καὶ κινδυνεύοντος
 ἐν τῷ βίῳ μακαρισμός, ὥσπερ ἀγωνιζομένου κήρυγμα
 καὶ στέφανος, ἐστὶν ἀβέβαιος καὶ ἄκυρος., Ταῦτ' εἰπὼν
 ὁ Σόλων ἀπηλλάττετο λυπήσας μὲν, οὐ νοουθετήσας δὲ
 τὸν Κροῖσον.

XXVIII. Ὁ δὲ λογοποιὸς Αἴσωπος—ἐτύγχανε γὰρ εἰς 1
 Σάρδεις μετάπεμπος γεγονὼς ὑπὸ Κροίσου καὶ τιμώμε-
 μενος—ἤχθυσεν τῷ Σόλωνι μηδεμιᾶς τυχόντι φιλανθρω-
 πίας· καὶ προτρέπων αὐτὸν „ὦ Σόλων“ ἔφη „τοῖς βασι-
 λεῦσι δεῖ ὥς ἥκιστα ἢ ὥς ἥδιστα ὁμιλεῖν.“ Καὶ ὁ Σόλων
 „Μὰ Δία“ εἶπεν „ἀλλ' ὥς ἥκιστα ἢ ὥς ἄριστα.“ Τότε 2
 μὲν οὖν ὁ Κροῖσος οὕτω τοῦ Σόλωνος κατεφρόνησεν·
 ἐπεὶ δὲ Κύρῳ συμβαλὼν ἐκρατήθη μάχῃ καὶ τὴν πόλιν
 ἀπώλεσε καὶ ζῶν ἀλοὺς αὐτὸς ἔμελλε καταπίμπρασθαι
 καὶ γενομένης πυρᾶς ἀνεβιβάσθαι δεδεμένος θεωμένων
 Περσῶν ἀπάντων καὶ Κύρου παρόντος, ἐφ' ὅσον ἐξικνεῖ-
 το καὶ δυνατὸς ἦν τῇ φωνῇ φθιγεῖν ἀνεβόησε τρὶς 3
 „ὦ Σόλων.“ Θαυμάσας οὖν ὁ Κῦρος ἔπεμψε τοὺς ἐρησο-
 μένους, ὅστις ἀνθρώπων ἢ θεῶν οὗτός ἐστιν ὁ Σόλων,
 ὃν ἐν τύχαις ἀπόροις μόνον ἀνακαλεῖται. Καὶ ὁ Κροῖσος 4
 οὐδὲν ἀποκρυψάμενος εἶπεν ὅτι „Τῶν παρ' Ἑλλήσι σο-
 φῶν εἰς οὗτος ἦν ὁ ἀνὴρ, ὃν ἐγὼ μετεπεμψάμην οὐκ
 ἀκοῦσαί τι βουλόμενος οὐδὲ μαθεῖν ὧν ἐνδεὴς ἦμην,
 ἀλλ' ὥς δὴ μοι θεατὴς γένοιτο καὶ μάρτυς ἀπῖοι τῆς εὐ-
 δαιμονίας ἐκείνης, ἣν ἀποβαλεῖν ἄρα μείζον ἦν κακὸν ἢ
 λαβεῖν ἀγαθόν. Λόγος γὰρ ἦν καὶ δόξα τᾶγαθὸν παρού- 5
 σης· αἱ μεταβολαὶ δὲ μοι αὐτῆς εἰς πάσῃ δεινὰ καὶ συμ-

φορὰς ἀνηκέστους ἔργῳ τελευτῶσι. Καὶ ταῦτ' ἐκεῖνος ὁ ἀνὴρ ἐκ τῶν τότε τὰ νῦν τεκμαιρόμενος ἐκέλευε τὸ τέλος τοῦ βίου σκοπεῖν καὶ μὴ θρασυνόμενον ἀβεβαίοις ὑπονοίαις ὑβρίζειν.“ Ἐπεὶ δὲ ταῦτ' ἀνηνέχθη πρὸς τὸν Κῦρον, ἅτε δὴ σοφώτερος ὢν τοῦ Κροῖσου καὶ τὸν λόγον τοῦ Σόλωνος ἰσχυρὸν ἐν τῷ παραδείγματι βλέπων, οὐ μόνον ἀφῆκε τὸν Κροῖσον, ἀλλὰ καὶ τιμῶν ἐφ' ὅσον ἔζη διετέλεσε· καὶ δόξαν ἔσχεν ὁ Σόλων ἐνὶ λόγῳ τὸν μὲν σώσας, τὸν δὲ παιδεύσας τῶν βασιλέων.

- 1 XXIX. Οἱ δ' ἐν ἄστει πάλιν ἐστασίαζον ἀποδημοῦντος τοῦ Σόλωνος· καὶ προειστήκει τῶν μὲν Πεδιέων Λυκοῦργος, τῶν δὲ Παράλων Μεγακλῆς ὁ Ἀλκμαίωνος, Πεισίστρατος δὲ τῶν Διακριῶν, ἐν οἷς ἦν ὁ θητικὸς ὄχλος καὶ μάλιστα τοῖς πλουσίοις ἀχθόμενος· ὥστε χρῆσθαι μὲν ἔτι τοῖς νόμοις τὴν πόλιν, ἥδη δὲ πράγματα νεώτερα προσδοκᾶν καὶ ποθεῖν ἅπαντας ἑτέραν κατάστασιν, οὐκ ἴσον ἐλπίζοντας, ἀλλὰ πλεον ἕξειν ἐν τῇ μεταβολῇ καὶ κρατήσειν παντάπασι τῶν διαφορομένων.
- 2 Οὕτω δὲ τῶν πραγμάτων ἐχόντων ὁ Σόλων παραγενόμενος εἰς τὰς Ἀθήνας αἰδῶ μὲν εἶχε καὶ τιμὴν παρὰ πᾶσιν, ἐν δὲ κοινῷ λέγειν καὶ πράσσειν ὁμοίως οὐκέτ' ἦν δυνατὸς οὐδὲ πρόθυμος ὑπὸ γήρως, ἀλλ' ἐντυγχάνων ἰδίᾳ τοῖς προεστῶσι τῶν στάσεων ἀνδράσιν ἐπειρᾶτο διαλύειν καὶ συναρμόττειν, μάλιστα τοῦ Πεισιστράτου
- 3 προσέχειν δοκοῦντος αὐτῷ. Καὶ γὰρ αἰμύλον τι καὶ προσφιλὲς εἶχεν ἐν τῷ διαλέγεσθαι καὶ βοηθητικὸς ἦν τοῖς πένησι καὶ πρὸς τὰς ἐχθρας ἐπιεικὴς καὶ μέτριος.
- 4 Ἄ δὲ φύσει μὴ προσῇν αὐτῷ, καὶ ταῦτα μιμούμενος ἐπιστεύετο μᾶλλον τῶν ἐχόντων, ὥς εὐλαβὴς καὶ κόσμιος ἀνὴρ καὶ μάλιστα δὴ τὸ ἴσον ἀγαπῶν καὶ δυσχεραίνων,

εἴ τις τὰ παρόντα κινοίη καὶ νεωτέρων ὀρέγοιτο· τούτοις
 γὰρ ἔξηπάτα τοὺς πολλούς. Ὁ δὲ Σόλων ταχὺ τὸ ἦθος 5
 ἐφώρασεν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπιβουλήν πρῶτος ἐγκατεῖδεν·
 οὐ μὴν ἐμίσησεν, ἀλλ' ἐπειρᾶτο πρᾶνναι καὶ νουθετεῖν,
 καὶ πρὸς αὐτὸν ἔλεγε καὶ πρὸς ἑτέρους ὥς, εἴ τις ἐξέλαι
 τὸ φιλόπρωτον αὐτοῦ τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ἰά-
 σαιτο τῆς τυραννίδος, οὐκ ἔστιν ἄλλος εὐφρυνέστερος πρὸς
 ἀρετὴν οὐδὲ βελτίων πολίτης. Ἀρχομένων δὲ τῶν περὶ 6
 Θέσπιν ἤδη τὴν τραγωδίαν κινεῖν καὶ διὰ τὴν καινότητα
 τοὺς πολλοὺς ἄγοντος τοῦ πράγματος, οὐπω δ' εἰς ἄμιλ-
 λαν ἐναγώνιον ἔξηγμένον, φύσει φιλήκοος ὢν καὶ φιλο-
 μαθὴς ὁ Σόλων, ἔτι μᾶλλον ἐν γῆρα σχολῇ καὶ παιδιᾷ καὶ
 νῇ Δία πότοις καὶ μουσικῇ παραπέμπων ἑαυτόν, ἐθεᾶ-
 το τὸν Θέσπιν αὐτὸν ὑποκρινόμενον, ὥσπερ ἔθος ἦν 7
 τοῖς παλαιοῖς. Μετὰ δὲ τὴν θέαν προσαγορεύσας αὐτὸν
 ἠρώτησεν, εἰ τοσούτων ἐναντίον οὐκ αἰσχύνεται τηλι-
 καῦτα ψευδόμενος. Φήσαντος δὲ τοῦ Θέσπιδος, μὴ δει-
 νὸν εἶναι τὸ μετὰ παιδιᾶς λέγειν τὰ τοιαῦτα καὶ πράσ-
 σειν, σφόδρα τῇ βακτηρίᾳ τὴν γῆν ὁ Σόλων πατάξας
 „Ταχὺ μέντοι τὴν παιδιάν“ ἔφη „ταύτην ἐπαινοῦντες
 οὕτω καὶ τιμῶντες εὐρήσομεν ἐν τοῖς συμβολαίοις.“

XXX. Ἐπεὶ δὲ κατατρώσας αὐτὸς ἑαυτόν ὁ Πεισί- 1
 στρατος καθῆκεν εἰς ἀγορὰν ἐπὶ ζεύγους κομιζόμενος καὶ
 παρῶξυνε τὸν δῆμον ὥς διὰ τὴν πολιτείαν ὑπὸ τῶν
 ἐχθρῶν ἐπιβεβουλευμένος, καὶ πολλοὺς εἶχεν ἀγανακτοῦν-
 τας καὶ βοῶντας, προσελθὼν ἐγγὺς ὁ Σόλων καὶ παρα-
 στάς „Οὐ καλῶς“ εἶπεν „ὦ παῖ Ἱπποκράτους, ὑποκρίνη
 τὸν Ὀμηρικὸν Ὀδυσσεά· ταῦτα γὰρ ποιεῖς τοὺς πο-
 λίτας παρακρούμενος, οἷς ἐκεῖνος τοὺς πολεμίους ἔξη-
 πάτησεν αἰκισάμενος ἑαυτόν.“ Ἐκ τούτου τὸ μὲν πλῆ- 2

3 ἦθος ἦν ἕτοιμον ὑπερμαχεῖν τοῦ Πεισιστράτου καὶ συνῆλ-
θεν εἰς ἐκκλησίαν ὁ δῆμος. Ἀρίστωνος δὲ γράψαντος,
ὅπως δοθῶσι πεντήκοντα κορυνηφόροι τῷ Πεισιστράτῳ
φυλακὴ τοῦ σώματος, ἀντεῖπεν ὁ Σόλων ἀναστάς καὶ
πολλὰ διεξῆλθεν ὁμοία τούτοις, οἷς διὰ τῶν ποιημάτων
γέγραφεν·

Εἰς γὰρ γλῶσσαν ὀρᾷτε καὶ εἰς ἔπη αἰμύλου ἀνδρός.

Ὑμῶν δ' εἷς μὲν ἕκαστος ἁλώπεκος ἔχνεσι βαίνει,

σύμπασιν δ' ὑμῖν χαῦνος ἔνεστι νόος.

4 Ὅρῶν δὲ τοὺς μὲν πένητας ὠρμημένους χαρίζεσθαι τῷ
Πεισιστράτῳ καὶ θορυβοῦντας, τοὺς δὲ πλουσίους ἀπο-
διδράσκοντας καὶ ἀποδειλιῶντας, ἀπῆλθεν εἰπὼν, ὅτι
τῶν μὲν ἔστι σοφώτερος, τῶν δ' ἀνδρειότερος· σοφώτε-
ρος μὲν τῶν μὴ συνιέντων τὸ πραττόμενον, ἀνδρειότε-
ρος δὲ τῶν συνιέντων μὲν, ἐναντιοῦσθαι δὲ τῇ τυραννίδι
5 φοβουμένων. Τὸ δὲ ψήφισμα κυρώσας ὁ δῆμος οὐδὲ
περὶ τοῦ πλήθους ἔτι τῶν κορυνηφόρων διεμικρολογεῖτο
πρὸς τὸν Πεισιστράτην, ἀλλ' ὅσους ἐβούλετο τρέφοντα
καὶ συνάγοντα φανερώς περιεώρα, μέχρι τὴν ἀκρόπολιν
6 κατέσχε. Γενομένου δὲ τούτου καὶ τῆς πόλεως συν-
ταραχθείσης, ὁ μὲν Μεγακλῆς εὐθύς ἔφυγε μετὰ τῶν ἄλ-
λων Ἀλκμαιωνιδῶν, ὁ δὲ Σόλων ἤδη μὲν ἦν σφόδρα γέ-
ρων καὶ τοὺς βοηθοῦντας οὐκ εἶχεν, ὁμῶς δὲ προῆλθεν
εἰς ἀγορὰν καὶ διελέχθη πρὸς τοὺς πολίτας, τὰ μὲν κα-
κίζων τὴν ἀβουλίαν αὐτῶν καὶ μαλακίαν, τὰ δὲ παροξύ-
νων ἔτι καὶ παρακαλῶν μὴ προέσθαι τὴν ἐλευθερίαν· ὅτε
καὶ τὸ μνημονευόμενον εἶπεν, ὥς πρῶην μὲν ἦν αὐτοῖς
εὐμαρέστερον τὸ κωλῦσαι τὴν τυραννίδα συνισταμένην,
νῦν δὲ μεῖζόν ἐστι καὶ λαμπρότερον ἐκκόψαι καὶ ἀνελεῖν
7 συνεστῶσαν ἤδη καὶ πεφυκυῖαν. Οὐδενὸς δὲ προσέχον-

τος αὐτῷ διὰ τὸν φόβον, ἀπῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἑαυ-
τοῦ, καὶ λαβὼν τὰ ὅπλα καὶ πρὸ τῶν θυρῶν θέμενος εἰς
τὸν στενωπὸν „Ἐμοὶ μὲν“ εἶπεν „ὥς δυνατόν ἦν βεβοή- 8
θηται τῇ πατρίδι καὶ τοῖς νόμοις.“ Καὶ τὸ λοιπὸν ἡσυ-
χίαν ἤγε, καὶ τῶν φίλων φεύγειν παραινούντων οὐ προσ-
εἶχεν, ἀλλὰ ποιήματα γράφων ὠνείδιζε τοῖς Ἀθηναίοις·

Εἰ δὲ πεπόνθατε λυγρὰ δι' ὑμετέρεην κακότητα,

μὴ θεοῖσιν τούτων μῆνιν ἐπαμφέρετε.

αὐτοὶ γὰρ τούτους ἠϋξήσατε ῥύματα δόντες,

καὶ διὰ ταῦτα κακὴν ἔσχετε δουλοσύνην.

XXXI. Ἐπὶ τούτοις δὲ πολλῶν νουθετούντων αὐτὸν 1
ὥς ἀποθανούμενον ὑπὸ τοῦ τυράννου καὶ πυνθανομέ-
νων, τίνι πεποιθὼς οὕτως ἀπονοεῖται „Τῷ γῆρα“ εἶπεν.
Οὐ μὴν ἀλλ' ὁ Πεισίστρατος ἐγκρατὴς γενόμενος τῶν 2
πραγμάτων οὕτως ἐξεθεράπευσε τὸν Σόλωνα τιμῶν καὶ
φιλοφρονούμενος καὶ μεταπεμπόμενος, ὥστε καὶ σύμ-
βουλον εἶναι καὶ πολλὰ τῶν πρassoμένων ἐπαινεῖν. Καὶ 3
γὰρ ἐφύλαττε τοὺς πλείστους νόμους τῶν Σόλωνος ἐμ-
μένων πρῶτος αὐτὸς καὶ τοὺς φίλους ἀναγκάζων· ὅς γε
καὶ φόνου προσκληθεὶς εἰς Ἀρειὸν πάγον ἤδη τυραννῶν
ἀπῆντησε κοσμίως ἀπολογησόμενος, ὁ δὲ κατήγορος οὐχ
ὑπήκουσε· καὶ νόμους αὐτὸς ἑτέρους ἔγραψεν, ὧν ἔστι
καὶ ὁ τοὺς πηρωθέντας ἐν πολέμῳ δημοσίᾳ τρέφεσθαι
κελεύων. Τοῦτο δὲ φησιν Ἡρακλείδης καὶ πρότερον ἐπὶ 4
Θερσίππῳ πηρωθέντι τοῦ Σόλωνος ψηφισαμένου μιμή-
σασθαι τὸν Πεισίστρατον. Ὡς δ' ὁ Θεόφραστος ἰστόρηκε, 5
καὶ τὸν τῆς ἀργίας νόμον οὐ Σόλων ἔθηκεν, ἀλλὰ Πει-
σίστρατος, ᾧ τὴν τε χώραν ἐνεργοτέραν καὶ τὴν πόλιν
ἡρεμαιοτέραν ἐποίησεν. Ὁ δὲ Σόλων ἀψάμενος μεγάλης 6
τῆς περὶ τὸν Ἀτλαντικὸν λόγον ἢ μῦθον πραγματείας,

ὃν διήκουσε τῶν περὶ Σαῖν λογίων προσήκοντα τοῖς Ἀθηναίοις, ἐξέκαμεν, οὐ δι' ἀσχολίαν, ὥς Πλάτων φησίν, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπὸ γήρωος, φοβηθεὶς τὸ μέγεθος τῆς γραφῆς. Ἐπεὶ σχολῆς γε περιουσίαν αὐτῷ μηνύουσιν αἱ τοιαῦται φωναί·

Γηράσκω δ' αἰεὶ πολλὰ διδασκόμενος·
καὶ

Ἔργα δὲ Κυπρογενοῦς νῦν μοι φίλα καὶ Διονύσου καὶ Μουσέων, ἃ τίθησ' ἀνδράσιν εὐφροσύνας.

1 XXXII. Ὡς δὲ χώρας καλῆς ἔδαφος ὁ Πλάτων ἔρημον, αὐτῷ δὲ πῶς κατὰ συγγένειαν προσῆκον, ἐξεργάσασθαι καὶ διακοσμήσαι φιλοτιμούμενος τὴν Ἀτλαντικὴν ὑπόθεσιν, πρόθυρα μὲν μεγάλα καὶ περιβόλους καὶ αὐλὰς τῇ ἀρχῇ περιέθηκεν, οἷα λόγος οὐδεὶς ἄλλος ἔσχεν οὐδὲ μῦθος οὐδὲ ποίησις, ὃψέ δ' ἀρξάμενος προκατέλυσε τοῦ ἔργου τὸν βίον, ὅσῳ μᾶλλον εὐφραίνει τὰ γεγραμμένα,
2 τοῖς ἀπολειφθεῖσιν ἀνιάσας. Ὡς γὰρ ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων τὸ Ὀλυμπιεῖον, οὕτως ἡ Πλάτωνος σοφία τὸν Ἀτλαντικὸν ἐν πολλοῖς καλοῖς μόνον ἔργον ἀτελὲς ἔσχηκεν.

3 Ἐπεβίωσε δ' οὖν ὁ Σόλων ἀρξαμένου τοῦ Πεισιστράτου τυραννεῖν, ὥς μὲν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἱστορεῖ, συγχρόνῳ χρόνον, ὥς δὲ Φανίας ὁ Λέσβιος ἐλάττονα δυεῖν ἔτῳ. Ἐπὶ Κωμίου μὲν γὰρ ἤρξατο τυραννεῖν Πεισίστρατος, ἔφ' ἧγεστράτου δὲ Σόλωνά φησιν ὁ Φανίας ἀποθανεῖν τοῦ μετὰ Κωμίου ἀρξάντος. Ἡ δὲ διασπορά κατακαυθέντος αὐτοῦ τῆς τέφρας περὶ τὴν Σαλαμινίω νῆσον ἔστι μὲν διὰ τὴν ἀτοπίαν ἀπίθανος παντάπασι καὶ μυθώδης, ἀναγέγραπται δ' ὑπὸ τ' ἄλλων ἀνδρῶν ἀξιολόγων καὶ Ἀριστοτέλους τοῦ φιλοσόφου.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ.

Ι. Ξένους τινὰς ἐν Ῥώμῃ πλουσίους κυνῶν τέκνα 1
καὶ πιθήκων ἐν τοῖς κόλποις περιφέροντας καὶ ἀγαπῶν-
τας ἰδὼν ὁ Καῖσαρ, ὡς ἔοικεν, ἠρώτησεν, εἰ παιδία
παρ' αὐτοῖς οὐ τίκτουσιν αἱ γυναῖκες, ἡγεμονικῶς σφό-
δρα νουθετήσας τοὺς τὸ φύσει φιλητικὸν ἐν ἡμῖν καὶ
φιλόστοργον εἰς θηρία καταναλίσκοντας ἀνθρώποις ὀφει- 2
λόμενον. Ἄρ' οὖν, ἐπεὶ φιλομαθές τι κέκτηται καὶ φιλο-
θέαμον ἡμῶν ἡ ψυχὴ φύσει, λόγον ἔχει ψέγειν τοὺς
καταχρωμένους τούτῳ πρὸς τὰ μηδεμιᾶς ἄξια σπουδῆς
ἀκούσματα καὶ θεάματα, τῶν δὲ καλῶν καὶ ὠφελίμων
παραμελοῦντας; Τῇ μὲν γὰρ αἰσθήσει, κατὰ [πάθος]
τὴν πληγὴν ἀντιλαμβανομένη τῶν προστυγχανόντων
ἴσως ἀνάγκη πᾶν τὸ φαινόμενον, ἂν τε χρήσιμον ἂν τ'
ἄχρηστον ἦ, θεωρεῖν, τῷ νῷ δ' ἕκαστος εἰ βούλοιτο
χρησθαι, καὶ τρέπειν ἑαυτὸν αἰεὶ καὶ μεταβάλλειν ῥᾶστα
πρὸς τὸ δοκοῦν πέφυκεν, ὥστε χρὴ διώκειν τὸ βέλτιστον,
ἵνα μὴ θεωρῇ μόνον, ἀλλὰ καὶ τρέφεται τῷ θεωρεῖν.
Ὡς γὰρ ὀφθαλμῷ χροῖα πρόσφορος, ἥς τὸ ἀνθηρὸν ἅμα καὶ 3
τερπνὸν ἀναζωπυρεῖ καὶ τρέφει τὴν ὄψιν, οὕτως τὴν
διάνοιαν ἐπάγειν δεῖ θεάμασιν, ἃ τῷ χαίρειν πρὸς τὸ
οἰκεῖον αὐτὴν ἀγαθὸν ἐκκαλεῖ. Ταῦτα δ' ἔστιν ἐν τοῖς 4
ἅπ' ἀρετῆς ἔργοις, ἃ καὶ ζῆλόν τινα καὶ προθυμίαν ἀγω-
γὸν εἰς μίμησιν ἐμποιεῖ τοῖς ἱστορήσασιν· ἐπεὶ τῶν γ' ἄλ-
λων οὐκ εὐθύς ἀκολουθεῖ τῷ θαυμάσαι τὸ πραχθὲν ὁρμὴ
πρὸς τὸ πράξαι· πολλάκις δὲ καὶ τοῦναντίον, χαίροντες
τῷ ἔργῳ τοῦ δημιουργοῦ καταφρονοῦμεν, ὥς ἐπὶ τῶν

μύρων καὶ τῶν ἀλουργῶν, τούτοις μὲν ἡδόμεθα, τοὺς
 δὲ βυφεῖς καὶ μυρεψοὺς ἀνελευθέρους ἡγούμεθα καὶ βα-
 5 ναύσους. Διὸ καλῶς μὲν Ἀντισθένης ἀκούσας ὅτι σπου-
 दाῖός ἐστιν αὐλητῆς Ἰσμηνίας, „Ἄλλ' ἄνθρωπος“ ἔφη
 6 „μοχθηρός· οὐ γὰρ ἂν οὕτω σπουδαῖος ᾦν αὐλητής·“ ὁ
 δὲ Φίλιππος πρὸς τὸν υἱὸν ἐπιτερπῶς ἔν τινι πότῳ ψή-
 λαντα καὶ τεχνικῶς εἶπεν· „Οὐκ αἰσχύνῃ καλῶς οὕτω
 ψάλλον·“ Ἀρκεῖ γάρ, ἂν βασιλεὺς ἀκροᾶσθαι ψαλλόν-
 των σχολάζῃ, καὶ πολὺ νέμει ταῖς Μούσαις ἐτέρων ἀγω-
 νιζομένων τὰ τοιαῦτα θεατῆς γινόμενος.

1 II. Ἡ δ' αὐτουργία τῶν ταπεινῶν τῆς εἰς τὰ καλὰ
 ἔραθυμίας μάρτυρα τὸν ἐν τοῖς ἀχρήστοις πόνον παρέ-
 χεται καθ' αὐτῆς· καὶ οὐδεὶς εὐφυῆς νέος ἢ τὸν ἐν Πίσῃ
 θεασάμενος Δία γενέσθαι Φειδίας ἐπεθύμησεν ἢ τὴν
 “Ἡραν τὴν ἐν Ἀργεὶ Πολύκλειτος, οὐδ' Ἀνακρέων ἢ
 Φιλήμων ἢ Ἀρχίλοχος ἡσθεῖς αὐτῶν τοῖς ποιήμασιν. Οὐ
 γὰρ ἀναγκαῖον, εἰ τέρπει τὸ ἔργον ὥς χαρίεν, ἄξιον σπου-
 2 δῆς εἶναι τὸν εἰργασμένον. “Οὐθεν οὐδ' ὠφελεῖ τὰ τοιαῦ-
 τα τοὺς θεωμένους, πρὸς ἃ μιμητικὸς οὐ γίνεται ζήλος
 οὐδ' ἀνάδοσις κινουσα προθυμίαν καὶ ὁρμὴν ἐπὶ τὴν ἐξο-
 μοίωσιν. Ἀλλ' ἢ γ' ἀρετὴ ταῖς πράξεσιν εὐθύς οὕτω
 διατίθῃσιν, ὥστ' ἅμα θαυμάζεσθαι τὰ ἔργα καὶ ζηλοῦ-
 3 σθαι τοὺς εἰργασμένους. Τῶν μὲν γὰρ ἐκ τύχης ἀγαθῶν
 τὰς κτήσεις καὶ ἀπολαύσεις, τῶν δ' ἀπ' ἀρετῆς τὰς πρά-
 ξεις ἀγαπῶμεν, καὶ τὰ μὲν ἡμῖν παρ' ἐτέρων, τὰ δὲ μᾶλ-
 4 λον ἑτέροις παρ' ἡμῶν ὑπάρχειν βουλόμεθα. Τὸ γὰρ
 καλὸν ἐφ' αὐτὸ πρακτικῶς κινεῖ καὶ πρακτικὴν εὐθύς
 ὁρμὴν ἐντίθῃσιν, ἡθοιοποιῶν οὐ τῇ μίμῃσιν τὸν θεατὴν,
 ἀλλὰ τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἔργου τὴν προαίρεσιν παρεχόμε-
 5 νον. Ἐδοξεν οὖν καὶ ἡμῖν ἐνδιατρίψαι τῇ περὶ τοὺς

βίους ἀναγραφῇ. καὶ τοῦτο τὸ βιβλίον δέκατον συντε-
τάχαμεν τὸν Περικλέους βίον καὶ τὸν Φαβίου Μαξίμου
τοῦ διαπολεμήσαντος πρὸς Ἀννίβαν περιέχον, ἀνδρῶν
κατὰ τε τὰς ἄλλας ἀρετὰς ὁμοίων, μάλιστα δὲ πραότητα
καὶ δικαιοσύνην, καὶ τῷ δύνασθαι φέρειν δήμων καὶ συν-
αρχόντων ἀγνωμοσύνας ὠφελιμωτάτων ταῖς πατρίσι
γενομένων. Εἰ δ' ὀρθῶς στοχαζόμεθα τοῦ δέοντος, ἔξε-
στι κρίνειν ἐκ τῶν γραφομένων.

III. Περικλῆς γὰρ ἦν τῶν μὲν φυλῶν Ἀκαμαντίδης, 1
τῶν δὲ δήμων Χολαργεύς, οἴκου δὲ καὶ γένους τοῦ πρώ- 2
του κατ' ἀμφοτέρους. Ξάνθιππος γὰρ ὁ νικήσας ἐν Μυ-
κᾷ τοὺς βασιλέως στρατηγοὺς ἔγημεν Ἀγαρίστην Κλει-
σθένους ἑγγονον, ὃς ἐξήλασε Πεισιστρατίδας καὶ κατέ-
λυσε τὴν τυραννίδα γενναίως καὶ νόμους ἔθετο καὶ πο-
λιτείαν ἄριστα κεκραμένην πρὸς ὁμόνοιαν καὶ σωτη-
ρίαν κατέστησεν. Αὕτη κατὰ τοὺς ἵππους ἔδοξε τεκεῖν 3
λέοντα, καὶ μεθ' ἡμέρας ὀλίγας ἔτεκε Περικλέα, τὰ μὲν
ἄλλα τὴν ἰδέαν τοῦ σώματος ἄμεμπτον, προμήκη δὲ τῇ
κεφαλῇ καὶ ἀσύμμετρον. Ὅθεν αἱ μὲν εἰκόνες αὐτοῦ 4
σχεδὸν ἅπασαι κράνεσι περιέχονται, μὴ βουλομένων, ὥς
ἔοικε, τῶν τεχνιτῶν ἐξονειδίζειν. Οἱ δ' Ἀττικοὶ ποιηταὶ
σχινόκεφαλον αὐτὸν ἐκάλουν· τὴν γὰρ σκίλλαν ἔστιν ὅτε
καὶ σχῖνον ὀνομάζουσι. Τῶν δὲ κωμικῶν ὁ μὲν Κρατῖ- 5
νος ἐν Χείρῳσι Στάσις δέ (φησί) καὶ πρ ε σ β υ γε-
ν ἡ ς Κ ρ ό ν ο ς ἀ λ λ ῆ λ ο ι σ ι μ ι γ έ ν τ ε μέγι-
στον τίκτετον τύραννον, ὃν δὲ κεφα-
λη γερέταν θεοὶ καλέουσι καὶ πάλιν ἐν
Νεμέσει Μόλ', ὦ Ζεῦ ξένιε καὶ καραῖέ. Τη- 6
λεκλείδης δὲ ποτὲ μὲν ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἡπορη-
μένον καθῆσθαι φησιν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει κα ρ η β α-

ροῦντα, ποτὲ δὲ μόνον ἐκ κεφαλῆς ἐν-
 δεκακλίνου θόρυβον πολὺν ἔξανα-
 7 τέλλειν· ὁ δ' Εὐπόλις ἐν τοῖς Δήμοις πυνθανόμενος
 περὶ ἐκάστου τῶν ἀναβεβηκότων ἔξ ἄδου δημαγωγῶν, ὡς
 ὁ Περικλῆς ὠνομάσθη τελευταῖος·

“Ὅ τι περ κεφάλαιον τῶν κάτωθεν ἡγάγες.

1 IV. Διδάσκαλον δ' αὐτοῦ τῶν μουσικῶν οἱ πλεῖστοι
 Δάμωνα γενέσθαι λέγουσιν, οὗ φασι δεῖν τοῦνομα βρα-
 χύνοντας τὴν προτέραν συλλαβὴν ἐκφέρειν· Ἀριστοτέ-
 λης δὲ παρὰ Πυθοκλείδῃ μουσικὴν διαπονηθῆναι τὸν
 2 ἄνδρα φησίν. Ὁ δὲ Δάμων ἔοικεν ἄκρος ὢν σοφιστῆς
 καταδύεσθαι μὲν εἰς τὸ τῆς μουσικῆς ὄνομα πρὸς τοὺς
 πολλοὺς ἐπικρυπτόμενος τὴν δεινότητα, τῷ δὲ Περικλεῖ
 συνῆν καθάπερ ἀθλητῇ τῶν πολιτικῶν ἀλείπτῃς καὶ
 3 διδάσκαλος. Οὐ μὴν ἔλαθεν ὁ Δάμων τῇ λύρᾳ παρα-
 καλύμματι χρώμενος, ἀλλ' ὡς μεγαλοπράγμων καὶ φι-
 λοτύραννος ἔξωστρακίσθη καὶ παρέσχε τοῖς κωμικοῖς
 4 διατριβήν. Ὁ γοῦν Πλάτων καὶ πυνθανόμενον αὐτοῦ
 τινα πεποίηκεν οὕτω·

Πρῶτον μὲν οὖν μοι λέξον, ἀντιβολῶ· σὺ γάρ,

ὥς φασιν, [ὦ] Χείρων ἐξέθρεψας Περικλέα.

5 Διήκουσε δὲ Περικλῆς καὶ Ζήνωνος τοῦ Ἐλεάτου πρα-
 γματευομένου περὶ φύσιν, ὡς Παρμενίδης, ἐλεγκτικὴν
 δέ τινα καὶ δι' ἀντιλογίας κατακλείουσαν εἰς ἀπορίαν
 ἔξασκήσαντος ἔξιν, ὥς που καὶ Τίμων ὁ Φλειάσιος εἴρη-
 κε διὰ τούτων·

Ἀμφοτερογλώσσου τε μέγα σθένος οὐκ ἀλαπαδνὸν

Ζήνωνος, πάντων ἐπιλήπτορος.

6 Ὁ δὲ πλεῖστα Περικλεῖ συγγενόμενος καὶ μάλιστα περι-
 θεὶς ὄγκον αὐτῷ καὶ φρόνημα δημαγωγίας ἐμβριθέστε-

ρον, ὅλως τε μετεωρίσας καὶ συνεξάρας τὸ ἀξίωμα τοῦ
 ἥθους, Ἀναξαγόρας ἦν ὁ Κλαζομένιος, ὃν οἱ τότε ἄν-
 θρωποι Νοῦν προσηγόρευον, εἴτε τὴν σύνεσιν αὐτοῦ
 μεγάλην εἰς φυσιολογίαν καὶ περιττὴν διαφανεῖσαν θαυ-
 μάσαντες, εἴθ' ὅτι τοῖς ὅλοις πρῶτος οὐ τύχην οὐδ'
 ἀνάγκην διακοσμήσεως ἀρχήν, ἀλλὰ νοῦν ἐπέστησε κα-
 θαρὸν καὶ ἄκρατον ἐν μεμειγμένοις πᾶσι τοῖς ἄλλοις
 ἀποκρίνοντα τὰς ὁμοιομερείας.

V. Τοῦτον ὑπερφυῶς τὸν ἄνδρα θαυμάσας ὁ Περι- 1
 κλῆς καὶ τῆς λεγομένης μετεωρολογίας καὶ μεταρσιολεσχίας
 ὑποπιμπλάμενος οὐ μόνον, ὥς ἔοικε, τὸ φρόνημα σοβα-
 ρὸν καὶ τὸν λόγον ὑψηλὸν εἶχε καὶ καθαρὸν ὀχλικῆς καὶ
 πανούργου βωμολοχίας, ἀλλὰ καὶ προσώπου σύστασις
 ἄθρυπτος εἰς γέλωτα καὶ πρᾶότης πορείας καὶ κατα-
 στολὴ περιβολῆς πρὸς οὐδὲν ἐκταραττομένη πάθος ἐν
 τῷ λέγειν καὶ πλάσμα φωνῆς ἀθόρυβον, καὶ ὅσα τοιαῦτα 2
 πάντας θαυμαστῶς ἐξέπληττε. Λοιδορούμενος γοῦν ποτε
 καὶ κακῶς ἀκούων ὑπὸ τινος τῶν βδελυρῶν καὶ ἀκολά-
 στων ὅλην ἡμέραν ὑπέμεινε σιωπῇ κατ' ἀγοράν, ἅμα τι
 τῶν ἐπειγόντων καταπραττόμενος· ἐσπέρας δ' ἀπήει
 κοσμίως οἷκαδε παρακολουθοῦντος τοῦ ἀνθρώπου καὶ
 πάσῃ χρωμένου βλασφημίᾳ πρὸς αὐτόν. Ὡς δ' ἔμελλεν
 εἰσιέναι σκότους ὄντος ἤδη, προσέταξέ τινι τῶν οἰκετῶν
 φῶς λαβόντι παραπέμψαι καὶ καταστῆσαι πρὸς τὴν οἰ- 3
 κίαν τὸν ἄνθρωπον. Ὁ δὲ ποιητὴς Ἰων μοθωνικὴν φησι
 τὴν ὁμιλίαν καὶ ὑπότυφον εἶναι τοῦ Περικλέους, καὶ ταῖς
 μεγαλαυχίαις αὐτοῦ πολλὴν ὑπεροψίαν ἀναμεμεῖχθαι καὶ
 περιφρόνησιν τῶν ἄλλων· ἐπαινεῖ δὲ τὸ Κίμωνος ἐμ-
 μελὲς καὶ ὑγρὸν καὶ μεμουςωμένον ἐν ταῖς συμπεριφο-
 ραῖς. Ἀλλ' Ἰωνα μὲν, ὥσπερ τραγικὴν διδασκαλίαν

ἀξιοῦντα τὴν ἀρετὴν ἔχειν τι πάντως καὶ σατυρικὸν μέρος, ἔωμεν· τοὺς δὲ τοῦ Περικλέους τὴν σεμνότητα δοξοκοπίαν τε καὶ τῷφον ἀποκαλοῦντας ὁ Ζήνων παρεκάλει καὶ αὐτούς τι τοιοῦτο δοξοκοπεῖν, ὥς τῆς προσποιήσεως αὐτῆς τῶν καλῶν ὑποποιούσης τινὰ ληληθότως ζῆλον καὶ συνήθειαν.

- 1 VI. Οὐ μόνον δὲ ταῦτα τῆς Ἀναξαγόρου συνουσίας ἀπέλαυσε Περικλῆς, ἀλλὰ καὶ δεισιδαιμονίας δοκεῖ γενέσθαι καθυπέρτερος, ἦν τὸ πρὸς τὰ μετέωρα θάμβος ἐνεργάζεται τοῖς αὐτῶν τε τούτων τὰς αἰτίας ἀγνοοῦσι καὶ περὶ τὰ θεῖα δαιμονῶσι καὶ ταραττομένοις δι' ἀπειρίαν αὐτῶν, ἦν ὁ φυσικὸς λόγος ἀπαλλάττων ἀντὶ τῆς φοβεῖας καὶ φλεγμαινούσης δεισιδαιμονίας τὴν ἀσφαλῆ μετ'
- 2 ἐλπίδων ἀγαθῶν εὐσέβειαν ἐνεργάζεται. Λέγεται δέ ποτε κριοῦ μονόκερω κεφαλὴν ἔξ ἀγροῦ τῷ Περικλεῖ κομισθῆναι, καὶ Λάμπωνα μὲν τὸν μάντιν, ὥς εἶδε τὸ κέρας ἰσχυρὸν καὶ στερεὸν ἐκ μέσου τοῦ μετώπου πεφυκός, εἰπεῖν, ὅτι δυεῖν οὐσῶν ἐν τῇ πόλει δυναστείων, τῆς Θουκυδίδου καὶ Περικλέους, εἰς ἓνα περιστήσεται τὸ κράτος, παρ' ᾧ γένοιτο τὸ σημεῖον· τὸν δ' Ἀναξαγόραν τοῦ κρανίου διακοπέντος ἐπιδειῖξαι τὸν ἐγκέφαλον οὐ πεπληρωκότα τὴν βάσιν, ἀλλ' ὅξυν ὥσπερ ῥῶν ἐκ τοῦ παντός ἀγγείου συνωλισθηκότα κατὰ τὸν τόπον ἐκείνον,
- 3 ὅθεν ἡ ῥίζα τοῦ κέρατος εἶχε τὴν ἀρχήν. Καὶ τότε μὲν θαυμασθῆναι τὸν Ἀναξαγόραν ὑπὸ τῶν παρόντων, ὀλίγη δ' ὕστερον τὸν Λάμπωνα, τοῦ μὲν Θουκυδίδου καταλυθέντος, τῶν δὲ τοῦ δήμου πραγμάτων ὁμαλῶς ἀπάν-
- 4 των ὑπὸ τῷ Περικλεῖ γενομένων. Ἐκώλυε δ' οὐδέν, οἶμαι, καὶ τὸν φυσικὸν ἐπιτυγχάνειν καὶ τὸν μάντιν, τοῦ μὲν τὴν αἰτίαν, τοῦ δὲ τὸ τέλος καλῶς ἐκλαμβάνον-

τος· ὑπέκειτο γὰρ τῷ μέν, ἐκ τίνων γέγονε καὶ πῶς πέ-
 φυκε, θεωρῆσαι, τῷ δέ, πρὸς τί γέγονε καὶ τί σημαί-
 νει, προειπεῖν. Οἱ δὲ τῆς αἰτίας τὴν εὗρεσιν ἀναίρεσιν 5
 εἶναι λέγοντες τοῦ σημείου οὐκ ἐπινοοῦσιν ἅμα τοῖς
 θείοις καὶ τὰ τεχνητὰ τῶν συμβόλων ἀθετοῦντες, ψόφους
 τε δίσκων καὶ φῶτα πυρσῶν καὶ γνωμόνων ἀποσκιασμούς·
 ὧν ἕκαστον αἰτία τινὶ καὶ κατασκευῇ σημεῖον εἶναί τινος
 πεποίηται. Ταῦτα μὲν οὖν ἴσως ἐτέρας ἐστὶ πραγματείας.

VII. Ὁ δὲ Περικλῆς νέος μὲν ὢν σφόδρα τὸν δῆμον 1
 εὐλαβεῖτο. Καὶ γὰρ ἐδόκει Πεισιστράτῳ τῷ τυράννῳ τὸ
 εἶδος ἐμφορῆς εἶναι, τὴν τε φωνὴν ἡδεῖαν οὔσαν αὐτοῦ
 καὶ τὴν γλῶτταν εὐτροχον ἐν τῷ διαλέγεσθαι καὶ ταχεῖαν
 οἱ σφόδρα γέροντες ἐξεπλήττοντο πρὸς τὴν ὁμοιότητα.
 Πλούτου δὲ καὶ γένους προσόντος αὐτῷ λαμπροῦ καὶ 2
 φίλων, οἳ πλεῖστον ἐδύναντο, φοβούμενος ἐξοστρακι-
 σθῆναι, τῶν μὲν πολιτικῶν οὐδὲν ἔπραττεν, ἐν δὲ ταῖς
 στρατείαις ἀνὴρ ἀγαθὸς ἦν καὶ φιλοκίνδυνος. Ἐπεὶ δ' 3
 Ἀριστείδης μὲν ἀποτεθνήκει καὶ Θεμιστοκλῆς ἐξεπεπτώ-
 κει, Κίμωνα δ' αἱ στρατεῖαι τὰ πολλὰ τῆς Ἑλλάδος ἔξω
 κατεῖχον, οὕτω δὴ φέρων ὁ Περικλῆς τῷ δήμῳ προσέ-
 νειμεν ἑαυτόν, ἀντὶ τῶν πλουσίων καὶ ὀλίγων τὰ τῶν 4
 πολλῶν καὶ πενήτων ἐλόμενος παρὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν
 ἥκιστα δημοτικὴν οὔσαν. Ἀλλ', ὥς ἔοικε, δεδιώς μὲν 4
 ὑποψία περιπεσεῖν τυραννίδος, ὁρῶν δ' ἀριστοκρατικὸν
 τὸν Κίμωνα καὶ διαφερόντως ὑπὸ τῶν καλῶν καγαδιῶν
 ἀνδρῶν ἀγαπώμενον, ὑπῆλθε τοὺς πολλοὺς ἀσφάλειαν
 μὲν ἑαυτῷ, δύναμιν δὲ κατ' ἐκείνου παρασκευαζόμενος.
 Εὐθύς δὲ καὶ τοῖς περὶ τὴν δίαιταν ἐτέραν τάξιν ἐπέ- 5
 θηκεν. Ὀδὸν τε γὰρ ἐν ἄστει μίαν ἑωρᾶτο τὴν ἐπ' ἀγο-
 ρὰν καὶ τὸ βουλευτήριον πορευόμενος, κλήσεις τε δεί-

- πνων καὶ τὴν τοιαύτην ἅπασαν φιλοφροσύνην καὶ συνή-
θειαν ἐξέλιπεν, ὥς ἐν οἷς ἐπολιτεύσατο χρόνοις μακροῖς
γενομένοις πρὸς μηδένα τῶν φίλων ἐπὶ δεῖπνον ἔλθειν,
πλὴν Εὐρυπτολέμου τοῦ ἀνεψιοῦ γαμοῦντος ἄχρι τῶν
- 6 σπονδῶν παραγενόμενος εὐθύς ἐξανέστη. Δειναὶ γὰρ αἱ
φιλοφροσύναι παντὸς ὄγκου περιγενέσθαι καὶ δυσφύ-
λακτον ἐν συνηθείᾳ τὸ πρὸς δόξαν σεμνὸν ἐστὶ τῆς
ἀληθινῆς δ' ἀρετῆς κάλλιστα φαίνεται τὰ μάλιστα φαι-
νόμενα, καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν οὐδὲν οὕτω θαυμά-
σιον τοῖς ἑκτὸς ὥς ὁ καθ' ἡμέραν βίος τοῖς συνοῦσιν.
- 7 Ὁ δὲ καὶ τῷ δήμῳ τὸ συνεχὲς φεύγων καὶ τὸν κόρον
οἶον ἐκ διαλειμμάτων ἐπλησίαζεν, οὐκ ἐπὶ παντὶ πρά-
γματι λέγων οὐδ' αἰεὶ παριὼν εἰς τὸ πλῆθος, ἀλλ' ἑαυτὸν
ὥσπερ τὴν Σαλαμινίαν τριήρη, φησὶ Κριτόλαος, πρὸς
τὰς μεγάλας χρεῖας ἐπιδιδούς, τᾶλλα δὲ φίλους καὶ ῥή-
8 τορας ἐτέρους καθιεῖς ἔπραττεν. Ὡν ἓνα φασὶ γενέ-
σθαι τὸν Ἐφιάλτην, ὃς κατέλυσεν τὸ κράτος τῆς ἐξ Ἀρείου
πάγου βουλῆς, πολλὴν κατὰ τὸν Πλάτωνα καὶ ἄκρατον
τοῖς πολίταις ἔλευθερίαν οἰνοχοῶν, ὑφ' ἧς, ὥσπερ ἵπ-
πον, ἐξυβρίσαντα τὸν δῆμον οἱ κωμωδοποιοὶ λέγουσι
„πειθαρχεῖν οὐκέτι τοῦ λῆμᾶν, ἀλλὰ δά-
κνειν τὴν Εὐβοίαν καὶ ταῖς νήσοις
ἐπιπηδᾶν“.
- 1 VIII. Τῇ μέντοι περὶ τὸν βίον κατασκευῇ καὶ τῷ με-
γέθει τοῦ φρονήματος ἀρμόζοντα λόγον, ὥσπερ ὄργανον,
ἐξαρθυρόμενος παρενέτεινε πολλαχοῦ τὸν Ἀναξαγόραν,
οἶον βαφὴν τῇ ῥητορικῇ τὴν φυσιολογίαν ὑποχέομενος.
- 2 Τὸ γὰρ ὑψηλόφρονον τοῦτο καὶ πάντῃ τελεσι-
οουργόν, ὥς ὁ θεῖος Πλάτων φησὶ, πρὸς τῷ εὐφυῆς
εἶναι κτησάμενος ἐκ φυσιολογίας, καὶ τὸ πρόσφορον

ἐλκύσας ἐπὶ τὴν τῶν λόγων τέχνην, πολὺ πάντων διή-
 νεγκε. Διὸ καὶ τὴν ἐπὶ κλησιν αὐτῷ γενέσθαι λέγουσι 3
 καίτοι τινὲς ἀπὸ τῶν οἷς ἐκόσμησε τὴν πόλιν, οἱ δ' ἀπὸ
 τῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ ταῖς στρατηγίαις δυνάμεως Ὀλύμ-
 πιον αὐτὸν οἶονται προσαγορευθῆναι· καὶ συνδραμεῖν
 οὐδὲν ἀπέοικεν ἀπὸ πολλῶν προσόντων τῷ ἀνδρὶ τὴν δό-
 ξαν. Αἱ μέντοι κωμωδίαί τῶν τότε διδασκάλων, σπουδῇ 4
 τε πολλὰς καὶ μετὰ γέλωτος ἀφεικότων φωνὰς εἰς αὐτόν,
 ἐπὶ τῷ λόγῳ μάλιστα τὴν προσωφυμίαν γενέσθαι δηλοῦ-
 σι, βρο ν τ ᾱ ν μὲν αὐτὸν καὶ ᾱ σ τ ρ ᾱ π τ ε ι ν, ὅτε δημη-
 γοροίη, δει ν ὀ ν δ ἔ κ ε ρ α υ ν ὀ ν ἐ ν γ λ ῶ σ σ η φ ἔ-
 ρ ε ι ν λεγόντων. Διαμνημονεύεται δέ τις καὶ Θουκυδίδου 5
 τοῦ Μελησίου λόγος εἰς τὴν δεινότητα τοῦ Περικλέους
 μετὰ παιδιᾶς εἰρημένος. Ἦν μὲν γὰρ ὁ Θουκυδίδης τῶν
 καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν καὶ πλεῖστον ἀντεπολιτεύσατο
 τῷ Περικλεῖ χρόνον· Ἀρχιδάμου δὲ τοῦ Λακεδαιμονίων
 βασιλέως πυνθανομένου, πότερον αὐτὸς ἢ Περικλῆς πα-
 λαίει βέλτιον, „Ὅταν“ εἶπεν „ἐγὼ καταβάλω παλαίων, ἔ-
 κεῖνος ἀντιλέγων, ὥς οὐ πέπτωκε, νικᾷ καὶ μεταπεῖθει
 τοὺς ὀρῶντας.“ Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Περικλῆς περὶ 6
 τὸν λόγον εὐλαβῆς ἦν, ὥστ' αἰεὶ πρὸς τὸ βῆμα βαδίζων
 ἤρχετο τοῖς θεοῖς μηδὲ δῆμα μηδὲν ἔκπεσεῖν ἄκοντος αὐ-
 τοῦ πρὸς τὴν προκειμένην χρεῖαν ἀνάρμοστον. Ἐγγρα- 7
 φον μὲν οὖν οὐδὲν ἀπολέλοιπε πλὴν τῶν ψηφισμάτων·
 ἀπομνημονεύεται δ' ὀλίγα παντάπασιν· οἷον τὸ τὴν Αἴ-
 γιναν ὥς λήμην τοῦ Πειραιῶς ἀφελεῖν κελεῦσαι, καὶ τὸ
 τὸν πόλεμον ἤδη φάναι καθορᾶν ἀπὸ Πελοποννήσου
 προσφερόμενον. Καί ποτε τοῦ Σοφοκλέους, ὅτε συστρα- 8
 τηγῶν ἐξέπλευσε μετ' αὐτοῦ, παῖδα καλὸν ἐπαινέσαντος
 „Ὅ μόνον“ ἔφη „τάς χεῖρας, ὧ Σοφόκλεις, δεῖ καθαράς

9 ἔχειν τὸν στρατηγόν, ἀλλὰ καὶ τὰς ὄψεις.“ Ὁ δὲ Στή-
σίμβροτος φησιν, ὅτι τοὺς ἐν Σάμῳ τεθνηκότας ἐγκω-
μιάζων ἐπὶ τοῦ βήματος ἀθανάτους ἔλεγε γεγονέναι
καθάπερ τοὺς θεούς· οὐδὲ γὰρ ἐκείνους αὐτοὺς δρῶμεν,
ἀλλὰ ταῖς τιμαῖς, αἷς ἔχουσι, καὶ τοῖς ἀγαθοῖς, αἱ πα-
ρέχουσιν, ἀθανάτους εἶναι τεκμαιρόμεθα· ταῦτ’ οὖν
ὑπάρχειν καὶ τοῖς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθανοῦσιν.

- 1 IX. Ἐπεὶ δὲ Θουκυδίδης μὲν ἀριστοκρατικὴν τινα
τὴν τοῦ Περικλέους ὑπογράφει πολιτείαν, “λόγῳ μὲν
οὕσαν δημοκρατίαν, ἔργῳ δ’ ὑπὸ τοῦ πρώτου ἀνδρὸς
ἀρχήν,, ἀλλοι δὲ πολλοὶ πρῶτον ὑπ’ ἐκείνου φασὶ τὸν
δῆμον ἐπὶ κληρουχίας καὶ θεωρικὰ καὶ μισθῶν διανομὰς
προαχθῆναι κακῶς ἐθισθέντα καὶ γενόμενον πολυτελῆ
καὶ ἀκόλαστον ὑπὸ τῶν τότε πολιτευμάτων ἀντὶ σώ-
φρονος καὶ αὐτουργοῦ, θεωρεῖσθω διὰ τῶν πραγμάτων
2 αὐτῶν ἡ αἰτία τῆς μεταβολῆς. Ἐν ἀρχῇ μὲν γάρ, ὥσπερ
εἴρηται, πρὸς τὴν Κίμωνος δόξαν ἀντιταττόμενος ὑπε-
ποιεῖτο τὸν δῆμον· ἐλαττούμενος δὲ πλούτῳ καὶ χρή-
μασιν, ἀφ’ ὧν ἐκεῖνος ἀνελάμβανε τοὺς πένητας, δεῖπνόν
τε καθ’ ἡμέραν τῷ δεομένῳ παρέχων Ἀθηναίων καὶ
τοὺς πρεσβυτέρους ἀμφιεννύων, τῶν τε χωρίων τοὺς
φραγμοὺς ἀφαιρῶν, ὅπως ὀπωρίζωσιν οἱ βουλόμενοι,
τούτοις ὁ Περικλῆς καταδημαγωγούμενος τρέπεται πρὸς
τὴν τῶν δημοσίων διανομήν, συμβουλευσάντος αὐτῷ
3 Δαμωνίδου τοῦ Οἴηθεν, ὥς Ἀριστοτέλης ἱστόρηκε. Καὶ
ταχὺ θεωρικοῖς καὶ δικαστικοῖς λήμμασιν ἄλλαις τε μι-
σθοφοραῖς καὶ χορηγίαις συνδεκάσας τὸ πλῆθος ἐχρῆτο
κατὰ τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς, ἧς αὐτὸς οὐ μετεῖχε
διὰ τὸ μήτ’ ἀρχῶν μήτε θεσμοθέτης μήτε βασιλεὺς μήτε
4 πολέμαρχος λαχεῖν. Αὗται γὰρ αἱ ἀρχαὶ κληρωταὶ τ’

ἦσαν ἐκ παλαιοῦ καὶ δι' αὐτῶν οἱ δοκιμασθέντες ἀνέ-
βαινον εἰς Ἄρειον πάγον. Διὸ καὶ μᾶλλον ἰσχύσας ὁ 5
Περικλῆς ἐν τῷ δήμῳ κατεστασίασε τὴν βουλὴν, ὥστε
τὴν μὲν ἀφαιρεθῆναι τὰς πλείστας κρίσεις δι' Ἐφιάλτου,
Κίμωνα δ' ὡς φιλολάκωνα καὶ μισόδημον ἔξοστρακι-
σθῆναι, πλούτῳ μὲν καὶ γένει μηδενὸς ἀπολειπόμενον,
νίκας δὲ καλλίστας νενικηκότα τοὺς βαρβάρους καὶ χρη-
μάτων πολλῶν καὶ λαφύρων ἐμπεπληκότα τὴν πόλιν,
ὡς ἐν τοῖς περὶ ἐκείνου γέγραπται. Τοσοῦτον ἦν τὸ κρά-
τος ἐν τῷ δήμῳ τοῦ Περικλέους.

Χ. Ὁ μὲν οὖν ἔξοστρακισμὸς ὠρισμένην εἶχε νόμῳ 1
δεκαετίαν τοῖς φεύγουσιν· ἐν δὲ τῷ διὰ μέσου Λακεδαι-
μονίων στρατῷ μεγάλῳ ἐμβαλόντων εἰς τὴν Ταναγρι-
κὴν καὶ τῶν Ἀθηναίων εὐθύς ὀρμησάντων ἐπ' αὐτούς,
ὁ μὲν Κίμων ἐλθὼν ἐκ τῆς φυγῆς ἔθετο μετὰ τῶν φυλε-
τῶν εἰς λόχον τὰ ὄπλα καὶ δι' ἔργων ἀπολύεσθαι τὸν
λακωνισμόν· ἐβούλετο συγκινδυνεύσας τοῖς πολίταις, οἱ δὲ
φίλοι τοῦ Περικλέους συστάντες ἀπήλασαν αὐτὸν ὡς φυ-
γάδα. Διὸ καὶ δοκεῖ Περικλῆς ἐρρωμενέστατα τὴν μά- 2
χην ἐκείνην ἀγωνίσασθαι καὶ γενέσθαι πάντων ἐπιφανέ-
στατος ἀφειδήσας τοῦ σώματος. Ἔπεσον δὲ καὶ τοῦ Κί- 3
μωνος οἱ φίλοι πάντες ὁμαλῶς, οὓς Περικλῆς συνεπη-
τίατο τοῦ λακωνισμοῦ· καὶ μετάνοια δεινὴ τοὺς Ἀθη-
ναίους καὶ πόθος ἔσχε τοῦ Κίμωνος, ἡττημένους μὲν ἐπὶ
τῶν ὄρων τῆς Ἀττικῆς, προσδοκῶντας δὲ βαρὺν εἰς ἔτους
ὄραν πόλεμον. Αἰσθόμενος οὖν ὁ Περικλῆς οὐκ ὥκησε 4
χαρίσασθαι τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ τὸ ψήφισμα γράψας αὐ-
τὸς ἐκάλει τὸν ἄνδρα, κακεῖνος κατελθὼν εἰρήνην ἐποί-
ησε ταῖς πόλεσιν. Οἰκείως γὰρ εἶχον οἱ Λακεδαιμόνιοι
πρὸς αὐτόν, ὥσπερ ἀπήχθοντο τῷ Περικλεῖ καὶ τοῖς ἄλ-

- 5 λους δημαγωγοῖς. Ἐνιοι δέ φασιν οὐ πρότερον γραφῆ-
 ναι τῷ Κίμωνι τὴν κάθοδον ὑπὸ τοῦ Περικλέους ἢ συν-
 θήκας αὐτοῖς ἀπορρήτους γενέσθαι δι' Ἑλπινίκης, τῆς
 Κίμωνος ἀδελφῆς, ὥστε Κίμωνα μὲν ἐκπλεῦσαι λαβόντα
 ναῦς διακοσίας καὶ τῶν ἔξω στρατηγεῖν καταστρεφόμε-
 6 δύναμιν ὑπάρχειν. Ἐδόκει δὲ καὶ πρότερον ἢ Ἑλπινίκη
 τῷ Κίμωνι τὸν Περικλέα πρότερον παρασχεῖν, ὅτε τὴν
 θανατικὴν δίκην ἔφευγεν. Ἦν μὲν γὰρ εἷς τῶν κατηγό-
 ρων ὁ Περικλῆς ὑπὸ τοῦ δήμου προβεβλημένος, ἐλθού-
 σης δὲ πρὸς αὐτὸν τῆς Ἑλπινίκης καὶ δεομένης, μειδιά-
 σας εἶπεν· „ὦ Ἑλπινίκη, γραῦς εἶ, γραῦς εἶ, ὥς πρά-
 γματα τηλικαῦτα πράσσειν.“ Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν
 λόγον ἀπαξ ἀνέστη, τὴν προβολὴν ἀφοσιούμενος, καὶ
 τῶν κατηγόρων ἐλάχιστα τὸν Κίμωνα λυπήσας ἀπεχώ-
 7 ρησε. Πῶς ἂν οὖν τις Ἰδομενεῖ πιστεύσειε κατηγοροῦντι
 τοῦ Περικλέους, ὥς τὸν δημαγωγὸν Ἐφιάλτην φίλον γε-
 νόμενον καὶ κοινωνὸν ὄντα τῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ προαι-
 ρέσεως δολοφονήσαντος διὰ ζηλοτυπίαν καὶ φθόνον τῆς
 δόξης; Ταῦτα γὰρ οὐκ οἶδ' ὅθεν συναγαγὼν ὥσπερ χο-
 λὴν τὰνδρὶ προσβέβληκε, πάντη μὲν ἴσως οὐκ ἀνεπιλή-
 8 πτω, φρόνημα δ' εὐγενὲς ἔχοντι καὶ ψυχὴν φιλότιμον,
 οἷς οὐδὲν ἐμφύεται πάθος ὠμὸν οὕτω καὶ θηριῶδες. Ἐφι-
 ἀλτην μὲν οὖν φοβερόν ὄντα τοῖς ὀλιγαρχικοῖς καὶ περὶ
 τὰς εὐθύνas καὶ διώξεις τῶν τὸν δῆμον ἀδικούντων ἀπα-
 ραίτητον ἐπιβουλεύσαντες οἱ ἐχθροὶ δι' Ἀριστοδίκου τοῦ
 Ταναγρικοῦ κρυφαίως ἀνεῖλον, ὥς Ἀριστοτέλης εἴρηκεν.
 Ἐτελεύτησε δὲ Κίμων ἐν Κύπρῳ στρατηγῶν.
- 1 XI. Οἱ δ' ἀριστοκρατικοὶ μέγιστον μὲν ἤδη τὸν Πε-
 ρικλέα καὶ πρόσθεν ὁρῶντες γεγονότα τῶν πολιτῶν, βου-

6 γίους προσηγόρευσαν. Καὶ ταῦτ' ἐπαυτεν ἀποκομφίζων
 ἄλλους δ' εἰς Ἰταλίαν ἀνοικισμένους Συβάρεως, ἣν Θου-
 τούτων, εἰς δὲ Θερῆκην γίλιους Βισάλλαις συνοικησοντας,
 Νῆξον πεντακοσίους, εἰς δ' Ἀνδρον < τοὺς > ἡμίσεις
 5 λίους μὲν ἔστειλεν εἰς Χερσόνησον κληρονομοῦν, εἰς δὲ
 ὕδαντες τὴν ναυτικὴν ἐμπειρίαν. Πρὸς δὲ τοῦτοις χι-
 ἔπλεον ὅντων ἡνῆρας ἐμπειροί, μελέτωντες ἅμα καὶ μαν-
 ἔκαστον ἐναιατὸν ἐκπέμπων, ἐν αἷς πολλοὶ τῶν πολεμίων
 ἀμύνοντες ἡδοναῖς τὴν πόλιν, ἐξήκοντα δὲ ἑτημέρις καθ'
 πρὶν αἰετῶν ἡνῆρας ἐν ἄσσει καὶ διαπαιδαγωγῶν οὐκ
 4 ὀν, αἱ μὲν τινα ὕβαν πανηγυδικὴν ἢ ἐστίασιν ἢ ποιε-
 ῶν τὰς ἡνίας ἀνείς ὁ Περικλῆς ἐπολιτεύετο πρὸς γὰ-
 δ' ὀλίγους ἐποίησε καλεῖσθαι. Διὸ καὶ τότε μάχιστα τῷ
 βασιλεύειν τομὴν τεμνοῦσα τῆς πόλεως τὸ μὲν δῆμον, τὸ
 αἰδέεσθαι, ἢ δ' ἐκείνων ἀμύλα καὶ φιλοτιμία τῶν ἀνδρῶν
 3 ὅταν ὑποσημαίνουσα δημοτικῆς καὶ ἀριστοκρατικῆς προ-
 ἔξ ἀρχῆς διτλῶν τις ὕπουλος, ὥσπερ ἐν σιδηρῷ, διαφο-
 νομένην ὥσπερ ἐπὶ ζυγοῦ ὅσπῃν ἐποίησεν. Ἦν μὲν γὰρ
 καὶ συναγῶν εἰς ταῦτ' οὐκ ἔστιν ἀντιπαραστήσειν ἡγε-
 2 τῶν ἡμετέρων τοῦ ἀξίωμα, ἡγετῶν δὲ διακρίνας
 καὶ συμπληθεύειν πρὸς τὸν δῆμον, ὥς πρὸς τὸν
 καλὸν καὶ ἀγαθὸν καλοῦμενον ἀνδρα ἐνδισπαρῆσαι
 πολεμίας εἰς ἀντίπαλον κατέστησεν. Οὐ γὰρ εἴασε τοὺς
 καὶ περὶ τὸ βῆμα τῷ Περικλῆϊ συμπάρεμνος ταχὺ τὴν
 νος, ἀγοστῆς δὲ καὶ πολιτικὸς μάχων, οἰκουμένην ἐν ἄσσει
 ἐναρτισθόμενον, ὅς ἦτον μὲν ὧν πολέμιος τοῦ Κίμωνος
 ἀνδρα σφωδρὰ καὶ κηδεστήν Κίμωνος, ἀνέστησαν
 κοινῇ μοναρχίαν εἶναι, Θουκυδίδην τὸν Ἀλαπτεκνήθεν,
 νον ἐν τῇ πόλει καὶ τὴν δύναμιν ἀμβλύνοντα, ὥστε μὴ
 ἴσμενοι δ' ὅπως εἶναι τὴν πρὸς αὐτὸν ἀντιπαραστήσει-

μὲν ἀργοῦ καὶ διὰ σχολὴν πολυπράγμονος ὄχλου τὴν πόλιν, ἐπανορθούμενος δὲ τὰς ἀπορίας τοῦ δήμου, φόβον δὲ καὶ φρουρὰν τοῦ μὴ νεωτερίζειν τι παρακατοικίζων τοῖς συμμάχοις.

- 1 XII. Ὁ δὲ πλείστην μὲν ἡδονὴν ταῖς Ἀθήναις καὶ κόσμον ἤνεγκε, μεγίστην δὲ τοῖς ἄλλοις ἔκπληξιν ἀνθρώποις, μόνον δὲ τῇ Ἑλλάδι μαρτυρεῖ μὴ ψεύδεσθαι τὴν λεγομένην δύναμιν αὐτῆς ἐκείνην καὶ τὸν παλαιὸν ὄλβον, ἢ τῶν ἀναθημάτων κατασκευή, τοῦτο μάλιστα τῶν πολιτευμάτων τοῦ Περικλέους ἐβάσκαινον οἱ ἐχθροὶ καὶ διέβαλλον ἐν ταῖς ἐκκλησίαις βοῶντες, ὥς “ὁ μὲν δῆμος ἀδοξεῖ καὶ κακῶς ἀκούει τὰ κοινὰ τῶν Ἑλλήνων χρήματα πρὸς αὐτὸν ἐκ Δήλου μεταγαγών, ἢ δ’ ἔνεστιν αὐτῷ πρὸς τοὺς ἐγκαλοῦντας εὐπρεπεστάτη τῶν προφάσεων, δείσαντα τοὺς βαρβάρους ἐκεῖθεν ἀνελέσθαι καὶ φυλάττειν ἐν ὀχυρῷ τὰ κοινὰ, ταύτην ἀνῆρηκε Περι-
2 κλῆς· καὶ δοκεῖ δεινὴν ὕβριν ἢ Ἑλλὰς ὑβρίζεσθαι καὶ τυραννεῖσθαι περιφανῶς, ὁρῶσα τοῖς εἰσφερομένοις ὑπ’ αὐτῆς ἀναγκαίως πρὸς τὸν πόλεμον ἡμᾶς τὴν πόλιν καταχρυσοῦντας καὶ καλλωπίζοντας ὥσπερ ἀλαζόνα γυναῖκα, περιαιομένην λίθους πολυτελεῖς καὶ ἀγάλματα
3 καὶ ναοὺς χιλιοταλάντους,, Ἐδίδασκεν οὖν ὁ Περικλῆς τὸν δῆμον, ὅτι χρημάτων μὲν οὐκ ὀφείλουσι τοῖς συμμάχοις λόγον, προπολεμοῦντες αὐτῶν καὶ τοὺς βαρβάρους ἀνείργοντες, οὐχ ἵππον, οὐ ναῦν, οὐχ ὀπλίτην, ἀλλὰ χρήματα μόνον τελούντων, αἱ τῶν διδόντων οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ τῶν λαμβανόντων, ἃν παρέχωσιν ἀνθ’ οὗ
4 λαμβάνουσι· δεῖ δὲ τῆς πόλεως κατεσκευασμένης ἱκανῶς τοῖς ἀναγκαίοις πρὸς τὸν πόλεμον, εἰς ταῦτα τὴν εὐπορίαν τρέπειν αὐτῆς, ἀφ’ ὧν δόξα μὲν γενομένων αἰδίδιος,

εὐπορία δὲ γινομένων ἐτοίμη παρέσται, παντοδαπῆς
 ἐργασίας φανείσης καὶ ποικίλων χρειῶν, αἱ πᾶσαν μὲν
 τέχνην ἐγείρουσαι, πᾶσαν δὲ χεῖρα κινεῖσαι, σχεδὸν
 ὅλην ποιοῦσιν ἔμμισθον τὴν πόλιν, ἐξ αὐτῆς ἅμα κο-
 σμουμένην καὶ τροφεομένην. Τοῖς μὲν γὰρ ἡλικίαν ἔχουσι 5
 καὶ ῥώμην αἱ στρατεῖαι τὰς ἀπὸ τῶν κοινῶν εὐπορίας
 παρεῖχον, τὸν δ' ἄσύντακτον καὶ βάνανυσον ὄχλον οὐτ'
 ἄμοιρον εἶναι λημμάτων βουλόμενος οὔτε λαμβάνειν
 ἀργὸν καὶ σχολάζοντα, μεγάλας κατασκευασμάτων ἐπι-
 βολὰς καὶ πολυτέχνους ὑποθέσεις ἔργων διατριβὴν ἐχόν-
 των ἐνέβαλε φέρων εἰς τὸν δῆμον, ἵνα μηδὲν ἦττον τῶν
 πλεόντων καὶ φρουρούντων καὶ στρατευομένων τὸ οἰ-
 κουροῦν ἔχη πρόφασιν ἀπὸ τῶν δημοσίων ὠφελεῖσθαι
 καὶ μεταλαμβάνειν. Ὅπου γὰρ ὕλη μὲν ἦν λίθος, χαλκός, 6
 ἑλέφας, χρυσός, ἔβενος, κυπάρισσος, αἱ δὲ ταύτην ἐκ-
 πονοῦσαι καὶ κατεργαζόμεναι τέχναι, τέκτονες, πλάσται,
 χαλκοτύποι, λιθουργοί, βαφεῖς χρυσοῦ, μαλακτῆρες ἑλέ-
 φαντος, ζωγράφοι, ποικιλαί, τορευταί, πομποὶ δὲ τού-
 των καὶ κομιστῆρες, ἔμποροι καὶ ναῦται καὶ κυβερνήται
 κατὰ θάλατταν, οἱ δὲ κατὰ γῆν ἁμαξοπηγοὶ καὶ ζευ-
 γοτρόφοι καὶ ἡνίοχοι καὶ καλωστροφοὶ καὶ λινουργοὶ
 καὶ σκυτοτόμοι καὶ ὁδοποιοὶ καὶ μεταλλεῖς, ἐκάστη δὲ
 τέχνη, καθάπερ στρατηγὸς ἴδιον στράτευμα, τὸν θητικὸν
 ὄχλον καὶ ἰδιώτην συντεταγμένον εἶχεν, ὄργανον καὶ
 σῶμα τῆς ὑπηρεσίας γινόμενον, εἰς πᾶσαν, ὡς ἔπος
 εἴπεῖν, ἡλικίαν καὶ φύσιν αἱ χρεῖαι διένεμον καὶ διέσπει-
 ρον τὴν εὐπορίαν.

XIII. Ἀναβαινόντων δὲ τῶν ἔργων ὑπερηφάνων μὲν 1
 μεγέθει, μορφῇ δ' ἁμιμήτων καὶ χάριτι, τῶν δημιουργ-
 γῶν ἁμιλλωμένων ὑπερβάλλεσθαι τὴν δημιουργίαν τῇ

- 2 καλλιτεχνία, μάλιστα θαυμάσιον ἦν τὸ τάχος. Ὡν γὰρ
 ἕκαστον ὥοντο πολλαῖς διαδοχαῖς καὶ ἡλικίαις μόλις ἐπὶ
 τέλος ἀφίξεσθαι, ταῦτα πάντα μιᾷς ἀκμῇ πολιτείας ἐλάμ-
 3 βανε τὴν συντέλειαν. Καίτοι ποτέ φασιν Ἀγαθάρχου
 τοῦ ζωγράφου μέγα φρονουῦντος ἐπὶ τῷ ταχύ καὶ ῥαδίως
 τὰ ζῶα ποιεῖν ἀκούσαντα τὸν Ζεῦξιν εἰπεῖν· „Ἐγὼ δ' ἐν
 4 πολλῷ χρόνῳ.“ Ἡ γὰρ ἐν τῷ ποιεῖν εὐχέρεια καὶ ταχύ-
 της οὐκ ἐντίθησι βάρος ἔργῳ μόνιμον οὐδὲ κάλλους
 ἀκρίβειαν· ὁ δ' εἰς τὴν γένεσιν τῷ πόνῳ προδανεισθεὶς
 χρόνος ἐν τῇ σωτηρίᾳ τοῦ γενομένου τὴν ἰσχὺν ἀποδί-
 δωσιν. Ὅθεν καὶ μᾶλλον θαυμάζεται τὰ Περικλέους
 5 ἔργα πρὸς πολὺν χρόνον ἐν ὀλίγῳ γενόμενα. Κάλλει
 μὲν γὰρ ἕκαστον εὐθύς ἦν τότε ἄρχαῖον, ἀκμῇ δὲ μέχρη
 νῦν πρόσφατόν ἐστι καὶ νεουργόν· οὕτως ἐπανθεῖ καινό-
 της αἰεὶ τις αἰθικτον ὑπὸ τοῦ χρόνου διατηροῦσα τὴν
 ὄψιν, ὥσπερ αἰιθαλὲς πνεῦμα καὶ ψυχὴν ἀγῆρω κατα-
 6 μεμειγμένην τῶν ἔργων ἐχόντων. Πάντα δὲ διεῖπε καὶ
 πάντων ἐπίσκοπος ἦν αὐτῷ Φειδίας, καίτοι μεγάλους
 7 ἀρχιτέκτονας ἐχόντων καὶ τεχνίτας τῶν ἔργων. Τὸν μὲν
 γὰρ ἐκατόμπεδον Παρθενῶνα Καλλικράτης εἰργάζετο
 καὶ Ἰκτῖνος, τὸ δ' ἐν Ἐλευσῖνι τελεστήριον ἤρξατο μὲν
 Κόροιβος οἰκοδομεῖν, καὶ τοὺς ἐπ' ἐδάφους κίονας ἔθηκεν
 οὗτος καὶ τοῖς ἐπιστυλίοις ἐπέξεν· ἀποθανόντος δὲ
 τούτου Μεταγένης ὁ Ξυπεταιῶν τὸ διάζωσμα καὶ τοὺς
 ἄνω κίονας ἐπέστησε· τὸ δ' ὀπαῖον ἐπὶ τοῦ ἀνακτόρου
 Ξενοκλῆς ὁ Χολαργεὺς ἐκορύφωσε· τὸ δὲ μακρὸν τεῖ-
 8 γνῶμην Περικλέους, ἡργολάβησε Καλλικράτης. Κωμω-
 δεῖ δὲ τὸ ἔργον Κρατῖνος ὥς βραδέως περαινόμενον·
 πάλαι γὰρ αὐτό (φησί)

λόγοισι προάγει Περικλῆς, ἔργοισι δ' οὐδὲ κινεῖ.
 Τὸ δ' Ὡιδεῖον, τῇ μὲν ἐντὸς διαθέσει πολύεδρον καὶ 9
 πολύστυλον, τῇ δ' ἐρέψει περικλινὲς καὶ κάταντες ἐκ
 μιᾶς κορυφῆς πεποιημένον, εἰκόνα λέγουσι γενέσθαι
 καὶ μίμημα τῆς βασιλέως σκηνῆς, ἐπιστατοῦντος καὶ
 τούτῳ Περικλέους. Διὸ καὶ πάλιν Κρατῖνος ἐν Θοράτταις 10
 παῖζει πρὸς αὐτόν·

Ὁ σχινοκέφαλος Ζεὺς ὅδε
 προσέρχεται [Περικλῆς] τῷδεῖον ἐπὶ τοῦ κρανίου
 ἔχων, ἐπειδὴ τοῦστρακον παροίχεται.

Φιλοτιμούμενος δ' ὁ Περικλῆς τότε πρῶτον ἐψηφίσατο 11
 μουσικῆς ἀγῶνα τοῖς Παναθηναίοις ἄγεσθαι, καὶ διέτα-
 ξεν αὐτὸς ἀθλοθέτης αἰρεθεῖς, καθότι χρὴ τοὺς ἀγωνι-
 ζομένους αὐλεῖν ἢ ἄδειν ἢ κιθαρίζειν. Ἐθεῶντο δὲ καὶ
 τότε καὶ τὸν ἄλλον χρόνον ἐν Ὡιδείῳ τοὺς μουσικοὺς
 ἀγῶνας. Τὰ δὲ Προπύλαια τῆς ἀκροπόλεως ἐξειργάσθη 12
 μὲν ἐν πενταερίᾳ Μνησικλέους ἀρχιτεκτονοῦντος· τίχῃ
 δὲ θαυμαστῇ συμβᾶσα περὶ τὴν οἰκοδομίαν ἐμήνυσε τὴν
 θεὸν οὐκ ἀποστατοῦσαν, ἀλλὰ συνεφραπτομένην τοῦ ἔργου 13
 καὶ συνεπιτελοῦσαν. Ὁ γὰρ ἐνεργότατος καὶ προθυμότα-
 τος τῶν τεχνιτῶν ἀποσφαλεῖς ἐξ ὕψους ἔπεσε καὶ διέκειτο
 μοχθηρῶς, ὑπὸ τῶν ἱατρῶν ἀπεγνωσμένος. Ἀθθυμοῦντος
 δὲ τοῦ Περικλέους, ἡ θεὸς ὄναρ φανεῖσα συνέταξε θερα-
 πείαν, ἣ χρώμενος ὁ Περικλῆς ταχὺ καὶ ῥαδίως ἰάσατο τὸν
 ἄνθρωπον. Ἐπὶ τούτῳ δὲ καὶ τὸ χαλκοῦν ἄγαλμα τῆς Ὑ-
 γιείας Ἀθηνᾶς ἀνέστησεν ἐν ἀκροπόλει παρὰ τὸν βωμόν,
 ὃς καὶ πρότερον ἦν, ὡς λέγουσιν. Ὁ δὲ Φειδίας εἰργάζετο 14
 μὲν τῆς θεοῦ τὸ χρυσοῦν ἔδος καὶ τούτου δημιουργὸς ἐν τῇ
 στήλῃ γέγραπται, πάντα δ' ἦν σχεδὸν ἐπ' αὐτῷ, καὶ πᾶσιν,
 ὡς εἰρήκαμεν, ἐπεστάται τοῖς τεχνίταις διὰ φιλίαν Πε-

15 οὐκ αἰσχύνηται. Καὶ τοῦτο τῷ μὲν φθόνον, τῷ δὲ βλασφημίαν ἡ-
 νεύκεν, ὡς ἐλευθέρως τῷ Περικλέει γυναικας εἰς τὰ ἔργα φοι-
 τώσας ὑποδέχομενον τοῦ Φειδίου. Δεξιόμενοι δὲ τὸν λόγον
 οἱ κομικοὶ πολλὰν ἀσέλγειαν αὐτοῦ κατακέδασαν, εἰς τὴν
 τὴν Μενίππου γυναικα διαβάλλοντες, ἀνδρὸς φίλου καὶ
 ὑποστειγμένου, εἰς τὰς Πυργιάδας οὐδὲν ὀνείδιον
 φέας, ὡς εἰαῖος ὢν Περικλέους αἰτίαν εἶχε ταύνας ὑφέ-
 16 ναι τὰς γυναικῶν, αἱς ὁ Περικλῆς ἐπλησίαζε. Καὶ τὶ ἄν
 τις ἀνθρώπους στυγρικοὺς τοὺς βίους καὶ τὰς κατὰ τῶν
 κρείττωνων βλασφημίας ὥστεθ δαίμονι κακῷ τῷ φθόνῳ
 τῶν πολλῶν ἀποθνήσκας ἐκαστοτε θυμιάσεν, ὅπου καὶ
 Στρησίβωτος ὁ Θεσσιος δειδὼν ἀσέβητα καὶ μὴ τιδὲς
 ἔξελενεκεῖν ἐτόλμησεν εἰς τὴν γυναικα τοῦ υἱοῦ κατὰ τοῦ
 Περικλέους; οὕτως εἰκοι πέντε γὰρ εἰς τὴν γυναικα τοῦ
 υἱοῦ εἰσὶν ἱστορίαι τῶν ἀλχηθῆς, ὅταν οἱ μὲν ὕστερον
 εἰς τὸν γόνον ἔχωσαν ἐπιπροσδοκῶντα τῇ γυνώσκει
 παλαιῶν, ἡ δὲ τῶν παρθένων καὶ δυσχεμενίας, τὰ δὲ χαλε-
 2 πῆν καὶ κοκαλοῦσας λυμάνηται καὶ διαστρέφῃ τὴν
 ἀλχηθειαν.

φειδόμενον. Τέλος δὲ πρὸς τὸν Θουκυδίδην εἰς ἀγῶνα 3
περὶ τοῦ ὁστράκου καταστὰς καὶ διακινδυνεύσας ἐκείνον
μὲν ἐξέβαλε, κατέλυσε δὲ τὴν ἀντιτεταγμένην ἔταιρείαν.

XV. Ὡς οὖν παντάπασι λυθείσης τῆς διαφορᾶς καὶ 1
τῆς πόλεως οἷον ὁμαλῆς καὶ μιᾶς γενομένης κομιδῇ, πε-
ριήνεγκεν εἰς ἑαυτὸν τὰς Ἀθήνας καὶ τὰ τῶν Ἀθηναίων
ἐξηρητημένα πράγματα, φόρους καὶ στρατεύματα καὶ τριή-
ρεις καὶ νήσους καὶ θάλασσαν καὶ πολλὴν μὲν δι' Ἑλλή-
νων, πολλὴν δὲ καὶ διὰ βαρβάρων ἤκουσαν ἰσχὺν καὶ
ἡγεμονίαν ὑπηκόοις ἔθνεσι καὶ φιλίαις βασιλέων καὶ συμ-
μαχίαις πεφραγμένην δυναστῶν, οὐκέτι ὁ αὐτὸς ἦν οὐδ'
ὁμοίως χειροήθης τῷ δήμῳ καὶ ῥᾷδιος ὑπείκειν καὶ συν-
ενδιδόναι ταῖς ἐπιθυμίαις ὥσπερ πνοαῖς τῶν πολλῶν,
ἀλλ' ἐκ τῆς ἀνειμένης ἐκείνης καὶ ὑποθρυπτομένης ἔνια
δημαγωγίας ὥσπερ ἀνθηρᾶς καὶ μαλακῆς ἁρμονίας ἀρι-
στοκρατικὴν καὶ βασιλικὴν ἐντεινόμενος πολιτείαν, καὶ
χρώμενός αὐτῇ πρὸς τὸ βέλτιστον ὁρθῇ καὶ ἀνεγκλίτῳ,
τὰ μὲν πολλὰ βουλόμενον ἦγε πείθων καὶ διδάσκων τὸν
δῆμον, ἦν δ' ὅτε καὶ μάλα δυσχεραίνοντα κατατείνων
καὶ προσβιβάζων ἐχειροῦτο τῷ συμφέροντι, μιμούμενος 2
ἀτεχνῶς ἱατρὸν ποικίλῳ νοσήματι καὶ μακροῷ κατὰ και-
ρὸν μὲν ἡδονὰς ἀβλαβεῖς, κατὰ καιρὸν δὲ δηγμοὺς καὶ
φάρμακα προσφέροντα σωτήρια. Παντοδαπῶν γάρ, ὥς 2
εἰκός, παθῶν ἐν ὄχλῳ τοσαύτην τὸ μέγεθος ἀρχὴν ἔχοντι
φυομένων, μόνος ἐμμελῶς ἕκαστα διαχειρίσασθαι πεφυ-
κώς, μάλιστα δ' ἐλπίσι καὶ φόβοις ὥσπερ οἴασι προσ-
στέλλων τὸ θρασυνόμενον αὐτῶν καὶ τὸ δύσθυμον ἀνιείς
καὶ παραμυθούμενος, ἔδειξε τὴν ζητορικὴν κατὰ Πλά-
τωνα ψυχαγωγίαν οὖσαν καὶ μέγιστον ἔργον αὐτῆς τὴν
περὶ τὰ ἥθη καὶ πάθη μέθοδον, ὥσπερ τινὰς τόνους καὶ

3 φθόγγους ψυχῆς μάλ' ἔμμελοῦς ἀφῆς καὶ κρούσεως δεο-
 μένους. Αἰτία δ' οὐχ ἡ τοῦ λόγου ψιλῶς δύναμις, ἀλλ',
 ὥς Θουκυδίδης φησὶν, ἡ περὶ τὸν βίον δόξα καὶ πίστις
 τοῦ ἀνδρός, ἀδωροτάτου περιφανῶς γενομένου καὶ χρη-
 μάτων κρείττονος· ὃς τὴν πόλιν ἐκ μεγάλης μεγίστην καὶ
 πλουσιωτάτην ποιήσας καὶ γενόμενος δυνάμει πολλῶν
 βασιλέων καὶ τυράννων ὑπέρτερος, ὧν ἔνιοι καὶ ἐπὶ
 τοῖς υἱέσι διέθεντο, [ἐκεῖνος] μιᾷ δραχμῇ μείζονα τὴν
 οὐσίαν οὐκ ἐποίησεν ἥς ὁ πατήρ αὐτῷ κατέλιπε.

1 XVI. Καίτοι τὴν δυνάμιν αὐτοῦ σαφῶς μὲν ὁ Θου-
 κυδίδης διηγεῖται, κακοήθως δὲ παρεμφαίνουσιν οἱ κω-
 μικοί, Πεισιστρατίδας μὲν νέους τοὺς περὶ αὐτὸν ἐταί-
 ρους καλοῦντες, αὐτὸν δ' ἀπομόσαι μὴ τυραννήσειν
 2 κελεύοντες, ὥς ἀσυμμέτρου πρὸς δημοκρατίαν καὶ βα-
 ρυτέρας περὶ αὐτὸν οὔσης ὑπεροχῆς. Ὁ δὲ Τηλεκλείδης
 παραδεδωκέναι φησὶν αὐτῷ τοὺς Ἀθηναίους

Πόλεών τε φόρους αὐτάς τε πόλεις, τὰς μὲν δεῖν, τὰς
 δ' ἀναλύειν,

λαίνα τείχη, τὰ μὲν οἰκοδομεῖν τὰ δὲ τᾶμπαλιν κατα-
 βάλλειν,

σπονδάς, δύναιμιν, κράτος, εἰρήνην πλουτίον τ' εὐ-
 δαιμονίαν τε.

3 Καὶ ταῦτα καιρὸς οὐκ ἦν οὐδ' ἄκμῃ καὶ χάρις ἀνθούσης
 ἐφ' ὥρᾳ πολιτείας, ἀλλὰ τεσσαράκοντα μὲν ἔτη πρωτεύων
 ἐν Ἐφιάλταις καὶ Λεωκράταις καὶ Μυρωνίδαις καὶ Κί-
 μωσι καὶ Τολμίδαις καὶ Θουκυδίδαις, μετὰ δὲ τὴν Θου-
 κυδίδου κατάλυσιν καὶ τὸν ὁστρακισμόν οὐκ ἐλάττω τῶν
 πεντεκαίδεκα ἔτῶν διηνεκῇ καὶ μίαν οὔσαν ἐν ταῖς ἐνιαυ-
 σίοις στρατηγίαις ἀρχὴν καὶ δυναστείαν κτησάμενος, ἐφύ-
 λαξεν ἑαυτὸν ἀνάλωτον ὑπὸ χρημάτων, καίπερ οὐ παντά-

πασιν ἀργῶς ἔχων πρὸς χρηματισμόν, ἀλλὰ τὸν πατρῶον
 καὶ δίκαιον πλοῦτον, ὥς μήτ' ἀμελούμενος ἐκφύγοι μήτε
 πολλὰ πράγματα καὶ διατριβὰς ἀσχολουμένῳ παρέχοι,
 συνέταξεν εἰς οἰκονομίαν, ἣν ὥετο ῥάστην καὶ ἀκριβε-
 στάτην εἶναι. Τοὺς γὰρ ἐπετείους καρποὺς ἅπαντας 4
 ἀθρόους ἐπίπρασκεν, εἴτα τῶν ἀναγκαίων ἕκαστον ἐξ
 ἀγορᾶς ὠνούμενος διώκει τὸν βίον καὶ τὰ περὶ τὴν δίκαι-
 ταν. Ὅθεν οὐχ ἡδὺς ἦν ἐνηλίκοις παισὶν οὐδὲ γυναιξὶ 5
 δαψιλῆς χορηγός, ἀλλ' ἐμέμφοντο τὴν ἐφήμερον ταύτην
 καὶ συνηγμένην εἰς τὸ ἀκριβέστατον δαπάνην, οὐδενός,
 οἶον ἐν οἰκίᾳ μεγάλη καὶ πράγμασιν ἀφθόνοις, περιο-
 ρέοντος, ἀλλὰ παντὸς μὲν ἀναλώματος, παντὸς δὲ λήμ-
 ματος δι' ἀριθμοῦ καὶ μέτρου βαδίζοντος. Ὁ δὲ πᾶσαν 6
 αὐτοῦ τὴν τοιαύτην συνέχων ἀκρίβειαν εἰς ἣν οἰκέτης,
 Εὐάγγελος, ὥς ἕτερος οὐδεὶς εὖ πεφυκῶς ἢ κατεσκευα-
 σμένος ὑπὸ τοῦ Περικλέους πρὸς οἰκονομίαν. Ἀπᾶδοντα 7
 μὲν οὖν ταῦτα τῆς Ἀναξαγόρου σοφίας, εἶγε καὶ τὴν
 οἰκίαν ἐκεῖνος ἐξέλιπε καὶ τὴν χώραν ἀνῆκεν ἀργὴν καὶ
 μηλόβοτον ὑπ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ μεγαλοφροσύνης, οὐ
 ταῦτόν δ' ἐστίν, οἶμαι, θεωρητικοῦ φιλοσόφου καὶ πολι-
 τικοῦ βίος, ἀλλ' ὁ μὲν ἀνόργανον καὶ ἀπροσδεῇ τῆς ἐκτὸς
 ὕλης ἐπὶ τοῖς καλοῖς κινεῖ τὴν διάνοιαν, τῷ δ' εἰς ἀνθρω-
 πείας χρείας ἀναμειγνύντι τὴν ἀρετὴν ἔστιν οὐ γένοιτ' ἂν
 οὐ τῶν ἀναγκαίων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν καλῶν ὁ πλοῦ-
 τος, ὥσπερ ἦν καὶ Περικλεῖ βοηθοῦντι πολλοῖς τῶν
 πενήτων. Καὶ μέντοι γε τὸν Ἀναξαγόραν αὐτὸν λέ- 8
 γουσιν ἀσχολουμένου Περικλέους ἀμελούμενον κεῖσθαι
 σιγχεκαλυμμένον ἥδη γηραιὸν ἀποκαρτεροῦντα· προσ-
 πεσόντος δὲ τῷ Περικλεῖ τοῦ πράγματος, ἐκπλαγέντα
 θεῖν εὐθὺς ἐπὶ τὸν ἄνδρα καὶ δεῖσθαι πᾶσαν δέησιν,

9 ὀλοφυρόμενον οὐκ ἐκείνον ἀλλ' ἑαυτόν, εἰ τοιοῦτον ἀπολεῖ τῆς πολιτείας σύμβουλον. Ἐκκαλυψάμενον οὖν τὸν Ἀναξαγόραν εἰπεῖν πρὸς αὐτόν· „ὦ Περικλείς, καὶ οἱ τοῦ λύχνου χρεῖαν ἔχοντες ἔλαιον ἐπιχέουσιν.“

1 XVII. Ἀρχομένων δὲ Λακεδαιμονίων ἄχθεσθαι τῇ αὐξήσει τῶν Ἀθηναίων, ἐπαίρων ὁ Περικλῆς τὸν δῆμον ἔτι μᾶλλον μέγα φρονεῖν καὶ μεγάλων αὐτὸν ἀξιούν πραγμάτων γράφει ψήφισμα, πάντας Ἕλληνας τοὺς ὁποῖποτε κατοικοῦντας Εὐρώπῃς ἢ τῆς Ἀσίας παρακαλεῖν, καὶ μικρὰν πόλιν καὶ μεγάλην, εἰς σύλλογον πέμπειν Ἀθήναζε τοὺς βουλευσομένους περὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἱερῶν, ἃ κατέπρησαν οἱ βάρβαροι, καὶ τῶν θυσιῶν, ἃς ὀφείλουσιν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος εὐξάμενοι τοῖς θεοῖς ὅτε πρὸς τοὺς βαρβάρους ἐμάχοντο, καὶ τῆς θαλάττης, ὅπως

2 πλέωσι πάντες ἀδεῶς καὶ τὴν εἰρήνην ἄγωσιν. Ἐπὶ ταῦτα δ' ἄνδρες εἴκοσι τῶν ὑπὲρ πεντήκοντα ἔτη γεγονότων ἐπέμφθησαν, ὧν πέντε μὲν Ἴωνας καὶ Δωριεῖς τοὺς ἐν Ἀσίᾳ καὶ νησιώτας ἄχρι Λέσβου καὶ Ῥόδου παρεκάλουν, πέντε δὲ τοὺς ἐν Ἑλλησπόντῳ καὶ Θράκῃ μέχρι Βυζαντίου τόπους ἐπήεσαν, καὶ πέντε ἐπὶ τούτοις εἰς Βοιωτίαν καὶ Φωκίδα καὶ Πελοπόννησον, ἐκ δὲ ταύτης διὰ

3 Λοκρῶν ἐπὶ τὴν πρόσοικον ἡπειρον ἕως Ἀκαρνανίας καὶ Ἀμβρακίας ἀπεστάλησαν· οἱ δὲ λοιποὶ δι' Εὐβοίας ἐπ' Οἰταίους καὶ τὸν Μαλιέα κόλπον καὶ Φθιώτας Ἀχαιοὺς καὶ Θεσσαλοὺς ἐπορεύοντο, συμπεύθοντες ἵεναι καὶ μετέχειν τῶν βουλευμάτων ἐπ' εἰρήνῃ καὶ κοινοπραγίᾳ τῆς

4 Ἑλλάδος. Ἐπράχθη δ' οὐδέν, οὐδὲ συνῆλθον αἱ πόλεις Λακεδαιμονίων ὑπεναντιωθέντων, ὥς λέγεται, καὶ τὸ πρῶτον ἐν Πελοποννήσῳ τῆς πείρας ἐλεγχθείσης. Τοῦτο

μὲν οὖν παρεθέμην ἐνδεικνύμενος αὐτοῦ τὸ φρόνημα καὶ τὴν μεγαλοφροσύνην.

XVIII. Ἐν δὲ ταῖς στρατηγίαις εὐδοκίμει μάλιστα 1
διὰ τὴν ἀσφάλειαν, οὔτε μάχης ἐχούσης πολλὴν ἀδηλό-
τητα καὶ κίνδυνον ἐκουσίως ἀπτόμενος, οὔτε τοὺς ἐκ τοῦ
παραβαλέσθαι χρησαμένους τύχῃ λαμπρᾷ καὶ θαυμασθέν-
τας ὥς μεγάλους ζηλῶν καὶ μιμούμενος στρατηγούς, αἶεί
τε λέγων πρὸς τοὺς πολίτας, ὥς ὅσον ἐπ' αὐτῷ μενοῦ-
σιν ἀθάνατοι πάντα τὸν χρόνον. Ὅρῳ δὲ Τολμίδην τὸν 2
Τολμαίου διὰ τὰς πρότερον εὐτυχίας καὶ διὰ τὸ τιμᾶσθαι
διαφερόντως ἐκ τῶν πολεμικῶν σὺν οὐδενὶ καιρῷ παρα-
σκευαζόμενον εἰς Βοιωτίαν ἐμβαλεῖν καὶ πεπεικότα τῶν
ἐν ἡλικίᾳ τοὺς ἀρίστους καὶ φιλοτιμοτάτους ἐθελοντὰς
στρατεύεσθαι χιλίους γενομένους ἄνευ τῆς ἄλλης δυνά-
μεως, κατέχειν ἐπειρᾶτο καὶ παρακαλεῖν ἐν τῷ δήμῳ, τὸ
μνημονεύμενον εἰπὼν, ὥς, εἰ μὴ πείθοιτο Περικλεῖ,
τόν γε σοφώτατον οὐχ ἁμαρτήσεται σύμβουλον ἀναμείνας
χρόνον. Τότε μὲν οὖν μετρίως εὐδοκίμησε τοῦτ' εἰπὼν 3
ὀλίγαις δ' ὕστερον ἡμέραις, ὥς ἀνηγγέλθη τεθνεῶς μὲν
αὐτὸς Τολμίδης περὶ Κορώνειαν ἡττηθεὶς μάχῃ, τεθνεῶ-
τες δὲ πολλοὶ κάγαθοὶ τῶν πολιτῶν, μεγάλην τοῦτο τῷ
Περικλεῖ μετ' εὐνοίας δόξαν ἤνεγκεν, ὥς ἀνδρὶ φρο-
νίμῳ καὶ φιλοπολίτῃ.

XIX. Τῶν δὲ στρατηγιῶν ἡγαπήθη μὲν ἡ περὶ Χερ- 1
ρόνησον αὐτοῦ μάλιστα, σωτήριος γενομένη τοῖς αὐτόθι
κατοικοῦσι τῶν Ἑλλήνων· οὐ γὰρ μόνον ἐποίκους Ἀθη-
ναίων χιλίους κομίσας ἔρρωσεν εὐανδρία τὰς πόλεις,
ἀλλὰ καὶ τὸν αὐχένα διαζώσας ἐρύμασι καὶ προβλήμασιν
ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν ἀπετείχισε τὰς καταδρομὰς
τῶν Θρακῶν περιεχυμένων τῇ Χερρονήσῳ, καὶ πόλεμον

- ἐνδελεχῇ καὶ βαρὺν ἐξέκλεισεν, ᾧ συνείχετο πάντα τὸν χρόνον ἢ χώρα βαρβαρικάς ἀναμειγμένη γειτνιασέσι
- 2 καὶ γέμουσα ληστηρίων ὁμόρων καὶ σινοίκων· ἐθαυμάσθη δὲ καὶ διεβοήθη πρὸς τοὺς ἔκτος ἀνθρώπους περιπλεύσας Πελοπόννησον ἐκ Πηγῶν τῆς Μεγαρικῆς ἀναχθεὶς ἑκατὸν τριήρεσιν. Οὐ γὰρ μόνον ἐπόρθησε τῆς παραλίας πολλήν, ὥς Τολμίδης πρότερον, ἀλλὰ καὶ πόρρω θαλάττης προελθὼν τοῖς ἀπὸ τῶν νεῶν δπλίταις τοὺς μὲν ἄλλους εἰς τὰ τεῖχη συνέστειλε δέισαντας αὐτοῦ τὴν ἔφοδον, ἐν δὲ Νεμέᾳ Σικυωνίους ὑποστάντας καὶ συνάψαντας μάχην κατὰ κράτος τρεψάμενος ἔστησε τρό-
- 3 παιον. Ἐκ δ' Ἀχαΐας φίλης οὔσης στρατιώτας ἀναλαβὼν εἰς τὰς τριήρεις, ἐπὶ τὴν ἀντιπέρας ἥπειρον ἐκομίσθη τῷ στόλῳ, καὶ παραπλεύσας τὸν Ἀχελῶν Ἀκαρνανίαν κατέδραμε καὶ κατέκλεισεν Οἰνιάδας εἰς τὸ τεῖχος, καὶ τεμὼν τὴν γῆν καὶ κακώσας ἀπῆρεν ἐπ' οἴκου, φοβερός μὲν φανεὶς τοῖς πολεμίοις, ἀσφαλὴς δὲ καὶ δραστήριος τοῖς πολίταις. Οὐδὲν γὰρ οὐδ' ἀπὸ τύχης πρόσκρουσμα συνέβη περὶ τοὺς στρατευομένους.
- 1 XX. Εἰς δὲ τὸν Πόντον εἰσπλεύσας στόλῳ μεγάλῳ καὶ κεκοσμημένῳ λαμπρῶς, ταῖς μὲν Ἑλληνίσι πόλεσιν ὧν ἐδέοντο διεπράξατο καὶ προσηνέχθη φιλανθρώπως τοῖς δὲ περιοικοῦσι βαρβάροις ἔθνεσι καὶ βασιλεῦσιν αὐτῶν καὶ δυνάσταις ἐπεδείξατο μὲν τῆς δυνάμεως τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἄδειαν καὶ τὸ θάρσος, ἣ βούλονται πλεόντων καὶ πᾶσαν ὑφ' αὐτοῖς πεποιημένων τὴν θάλασσαν, Σινωπεῦσι δὲ τρισκαίδεκα ναῦς ἀπέλιπε μετὰ Λαμάχου
- 2 καὶ στρατιώτας ἐπὶ Τιμησίλεων τύραννον. Ἐκπεσόντος δὲ τούτου καὶ τῶν ἐταίρων, ἐψηφίσατο πλεῖν εἰς Σινώπην Ἀθηναίων ἐθελοντὰς ἑξακοσίους καὶ συγκατοικεῖν

Σινωπεῦσι, νειμαμένους οἰκίας καὶ χώραν, ἦν πρότερον οἱ τύραννοι κατεῖχον. Τάλλα δ' οὐ συνεχώρει ταῖς ὁρμαῖς τῶν πολιτῶν, οὐδὲ συνεξέπιπεν ὑπὸ ῥώμης καὶ τύχης τοσαύτης ἐπαιρομένων Αἰγύπτου τε πάλιν ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ κινεῖν τῆς βασιλέως ἀρχῆς τὰ πρὸς θαλάσση. Πολλοὺς δὲ καὶ Σικελίας ὁ δύσεως ἐκεῖνος ἤδη καὶ δύσποτμος ἔρως εἶχεν, ὃν ὕστερον ἐξέκαυσαν οἱ περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ῥήτορες. Ἦν δὲ καὶ Τυρρηνία καὶ Καρχηδὼν ἐνίοις ὄνειρος οὐκ ἀπ' ἐλπίδος διὰ τὸ μέγεθος τῆς ὑποκειμένης ἡγεμονίας καὶ τὴν εὐροίαν τῶν πραγμάτων.

XXI. Ἄλλ' ὁ Περικλῆς κατεῖχε τὴν ἐκδρομὴν ταύτην καὶ περιέκοπτε τὴν πολυπραγμοσύνην, καὶ τὰ πλεῖστα τῆς δυνάμεως ἔτρεπεν εἰς φυλακὴν καὶ βεβαιότητα τῶν ὑπαρχόντων, μέγα ἔργον ἡγούμενος ἀνείργειν Λακεδαιμονίους καὶ ὅλως ὑπεναντιούμενος ἐκείνοις, ὥς ἄλλοις τε πολλοῖς ἔδειξε καὶ μάλιστα τοῖς περὶ τὸν ἱερὸν πρᾶχθεῖσι πόλεμον. Ἐπεὶ γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι στρατεύσαντες εἰς Δελφοὺς Φωκέων ἐχόντων τὸ ἱερὸν Δελφοῖς ἀπέδωκαν, εὐθύς ἐκείνων ἀπαλλαγέντων ὁ Περικλῆς ἐπιστρατεύσας πάλιν εἰσήγαγε τοὺς Φωκέας. Καὶ τῶν Λακεδοιμονίων ἦν ἔδωκαν αὐτοῖς Δελφοὶ προμαντεῖαν εἰς τὸ μέτωπον ἐγκολαψάντων τοῦ χαλκοῦ λύκου, λαβὼν καὶ αὐτὸς προμαντεῖαν τοῖς Ἀθηναίοις εἰς τὸν αὐτὸν λύκον κατὰ τὴν δεξιὰν πλευρὰν ἐνεχάραξεν.

XXII. Ὅτι δ' ὀρθῶς ἐν τῇ Ἑλλάδι τὴν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων συνεῖχεν, ἐμαρτύρησεν αὐτῷ τὰ γενόμενα. Πρῶτον μὲν γὰρ Εὐβοεῖς ἀπέστησαν, ἐφ' οὓς διέβη μετὰ δυνάμεως. Εἴτ' εὐθύς ἀπηγγέλλοντο Μεγαρεῖς ἐκπεπολεμωμένοι καὶ στρατιὰ πολεμίων ἐπὶ τοῖς ὄροις τῆς Ἀττικῆς οὔσα, Πλειστῶνακτος ἡγουμένου, βα-

- 2 σιλέως Λακεδαιμονίων. Πάλιν οὖν ὁ Περικλῆς κατὰ τά-
χος ἐκ τῆς Εὐβοίας ἀνεκομίζετο πρὸς τὸν ἐν τῇ Ἀττικῇ
πόλεμον· καὶ συνάψαι μὲν εἰς χεῖρας οὐκ ἐθάρσησε πολ-
λοῖς καὶ ἀγαθοῖς ὀπλίταις προκαλουμένοις, δρῶν δὲ τὸν
Πλειστόνακτα νέον ὄντα κομιδῇ, χρώμενον δὲ μάλιστα
Κλεανδρίδῃ τῶν συμβούλων, ὃν οἱ ἔφοροι φύλακα καὶ
πάρεδρον αὐτῷ διὰ τὴν ἡλικίαν συνέπεμψαν, ἐπειρᾶτο
τούτου κρύφα· καὶ ταχὺ διαφθείρας χρήμασιν αὐτὸν
ἔπεισεν ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἀπαγαγεῖν τοὺς Πελοποννησίους.
- 3 Ὡς δ' ἀπεχώρησεν ἡ στρατιὰ καὶ διελύθη κατὰ πόλεις,
βαρέως φέροντες οἱ Λακεδαιμόνιοι τὸν μὲν βασιλέα χρή-
μασιν ἐξημίωσαν, ὧν τὸ πλῆθος οὐκ ἔχων ἐκτεῖσαι μετέ-
στησεν ἑαυτὸν ἐκ Λακεδαίμονος, τοῦ δὲ Κλεανδρίδου φεύ-
γοντος θάνατον κατέγνωσαν. Οὗτος δ' ἦν πατὴρ Γυλίπ-
που τοῦ περὶ Σικελίαν Ἀθηναίου καταπολεμήσαντος.
- 4 Ἔοικε δ' ὥσπερ συγγενικὸν αὐτῷ προστρίψασθαι νόσημα
τὴν φιλαργυρίαν ἢ φύσις, ὅφ' ἧς καὶ αὐτὸς αἰσχροῶς ἐπὶ
καλοῖς ἔργοις ἄλους ἐξέπεσε τῆς Σπάρτης. Ταῦτα μὲν
οὖν ἐν τοῖς περὶ Λυσάνδρου δεδηλώκαμεν.
- 1 XXIII. Τοῦ δὲ Περικλέους ἐν τῷ τῆς στρατηγίας
ἀπολογισμῷ δέκα ταλάντων ἀνάλωμα γράψαντος ἀνηλω-
μένων εἰς τὸ δέον, ὁ δῆμος ἀπεδέξατο μὴ πολυπραγμο-
2 νήσας μηδ' ἐλέγξας τὸ ἀπόρρητον. Ἐνιοὶ δ' ἱστορήκα-
σιν, ὧν ἐστὶ καὶ Θεόφραστος ὁ φιλόσοφος, ὅτι καθ'
ἕκαστον ἐνιαυτὸν εἰς τὴν Σπάρτην ἐφοῖτα δέκα τάλαντα
παρὰ τοῦ Περικλέους, οἷς τοὺς ἐν τέλει πάντας θερα-
πεύων παρητεῖτο τὸν πόλεμον, οὗ τὴν εἰρήνην ὠνούμε-
νος, ἀλλὰ τὸν χρόνον, ἐν ᾧ παρασκευασάμενος καθ' ἡσυ-
3 χίαν ἔμελλε πολεμήσειν βέλτιον. Αὐτίς οὖν ἐπὶ τοὺς
ἀφροστώτας τραπόμενος καὶ διαβὰς εἰς Εὐβοίαν πεντή-

κοντα ναυσὶ καὶ πεντακισχιλίοις ὀπλίταις κατεστρέψατο
 τὰς πόλεις. Καὶ... Χαλκιδέων μὲν τοὺς ἵπποβότας λε- 4
 γομένους πλούτῳ καὶ δόξῃ διαφέροντας ἐξέβαλεν, Ἔστι-
 εἰς δὲ πάντας ἀναστήσας ἐκ τῆς χώρας Ἀθηναίους κα-
 τήκισε, μόνοις τούτοις ἀπαραιτήτως χρησάμενος, ὅτι
 ναῦν Ἀττικὴν αἰχμάλωτον λαβόντες ἀπέκτειναν τοὺς ἄν-
 δρας.

XXIV. Ἐκ τούτου γενομένων σπονδῶν Ἀθηναίοις 1
 καὶ Λακεδαιμονίοις εἰς ἔτη τριάκοντα, ψηφίζεται τὸν εἰς
 Σάμον πλοῦν, αἰτίαν ποιησάμενος κατ' αὐτῶν ὅτι τὸν
 πρὸς Μιλησίους κελευόμενοι διαλύσασθαι πόλεμον οὐχ
 ὑπήκουον. Ἐπεὶ δ' Ἀσπασία χαριζόμενος δοκεῖ προᾶξαι 2
 τὰ πρὸς Σαμίους, ἐνταῦθ' ἂν εἴη καιρὸς διαπορῆσαι μά-
 λιστα περὶ τῆς ἀνθρώπου, τίνα τέχνην ἢ δύναμιν τοσαύ-
 την ἔχουσα τῶν τε πολιτικῶν τοὺς πρωτεύοντας ἐχειρώ-
 σατο καὶ τοῖς φιλοσόφοις οὐ φαῦλον οὐδ' ὀλίγον ὑπὲρ
 αὐτῆς παρέσχε λόγον. Ὅτι μὲν γὰρ ἦν Μιλησία γένος, 3
 Ἀξιόχου θυγάτηρ, ὁμολογεῖται· φασὶ δ' αὐτὴν Θαρρη-
 λίαν τινὰ τῶν παλαιῶν Ἰάδων ζηλώσασαν ἐπιθέσθαι τοῖς
 δυνατωτάτοις ἀνδράσι. Καὶ γὰρ ἡ Θαρρηλία τό τ' εἶδος 4
 εὐπρεπὲς γενομένη καὶ χάριν ἔχουσα μετὰ δεινότητος
 πλείστοις μὲν Ἑλλήνων συνώκησεν ἀνδράσι, πάντας δὲ
 προσεποίησε βασιλεῖ τοὺς πλησιάσαντας αὐτῇ, καὶ ταῖς
 πόλεσι μηδισμοῦ δι' ἐκείνων ὑπέσπειρεν ἀρχὰς δυνατω-
 τῶν ὄντων καὶ μεγίστων. Τὴν δ' Ἀσπασίαν οἱ μὲν ὥς 5
 σοφὴν τινὰ καὶ πολιτικὴν ὑπὸ τοῦ Περικλέους σπουδα-
 σθῆναι λέγουσι· καὶ γὰρ Σωκράτης ἔστιν ὅτε μετὰ τῶν
 γνωρίμων ἐφοῖτα, καὶ τὰς γυναῖκας ἀκροασομένας οἱ
 συνήθεις ἦγον εἰς αὐτήν, καίπερ οὐ κοσμίον προεστῶ-
 σαν ἐργασίας οὐδὲ σεμνῆς, ἀλλὰ παιδίσκας ἑταιρούσας

- 6 τρέφουσιν· Αἰσχίνης δέ φησι καὶ Λυσικλέα τὸν προβατοκάπηλον ἔξ ἄγενοῦς καὶ ταπεινοῦ τὴν φύσιν Ἀθηναίων γενέσθαι πρῶτον Ἀσπασία συνόντα μετὰ τὴν Περικλέους
7 τελευτήν. Ἐν δὲ τῷ Μενεξένῳ τῷ Πλάτωνος, εἰ καὶ μετὰ παιδιᾶς τὰ πρῶτα γέγραπται, τοσοῦτόν γ' ἱστορίας ἔνεστιν, ὅτι δόξαν εἶχε τὸ γύναιον ἐπὶ ῥητορικῇ πολλοῖς Ἀθηναίων ὁμιλεῖν. Φαίνεται μέντοι μᾶλλον ἐρωτική τις ἢ τοῦ Περικλέους ἀγάπησις γενομένη πρὸς Ἀσπασίαν.
8 Ἦν μὲν γὰρ αὐτῷ γυνὴ προσήκουσα μὲν κατὰ γένος, συνφικηκυῖα δ' Ἴππονίκῳ πρότερον, ἔξ οὗ Καλλίαν ἔτεκε τὸν πλούσιον· ἔτεκε δὲ καὶ παρὰ τῷ Περικλεῖ Ξάνθιππον καὶ Πάραλον. Εἴτα τῆς συμβιώσεως οὐκ οὔσης αὐτοῖς ἀρεστῆς, ἐκείνην μὲν ἐτέρῳ βουλομένην συνεξέδωκεν,
9 αὐτὸς δὲ τὴν Ἀσπασίαν λαβὼν ἔστερξε διαφερόντως. Καὶ γὰρ ἑξιῶν, ὥς φασι, καὶ εἰσιῶν ἀπ' ἀγορᾶς ἡσπάζετο καθ' ἡμέραν αὐτὴν μετὰ τοῦ καταφιλεῖν. Ἐν δὲ ταῖς κωμωδίαις Ὁμφάλη τε νέα καὶ Δηιάνειρα καὶ πάλιν Ἥρα προσαγορεύεται. Κρατῖνος δ' ἄντικρυς παλλακὴν αὐτὴν εἴρηκεν ἐν τούτοις·

Ἦσαν θ' οἱ [Ἀσπασίαν] τίκτει [καὶ] Καταπυγο-
[σύνη

παλλακὴν κυνώπιδα.

- 10 Δοκεῖ δὲ καὶ τὸν νόθον ἐκ ταύτης τεκνῶσαι, περὶ οὗ πεποίηκεν Εὐπολις ἐν Δήμοις αὐτὸν μὲν οὕτως ἐρωτῶντα·
Ὁ νόθος δέ μοι ζῇ;
τὸν δὲ Μυρωνίδην ἀποκρινόμενον·

Καὶ πάλαι γ' ἂν ἦν ἀνῆρ,

εἰ μὴ τὸ τῆς πόρνης ὑπωρῳῶδει κακόν.

- 11 Οὕτω δὲ τὴν Ἀσπασίαν ὀνομαστὴν καὶ κλεινὴν γενέσθαι λέγουσιν, ὥστε καὶ Κῦρον τὸν πολεμήσαντα βασιλεῖ περὶ

τῆς τῶν Περσῶν ἡγεμονίας τὴν ἀγαπωμένην ὑπ' αὐτοῦ
 μάλιστα τῶν παλλακίδων Ἀσπασίαν ὀνομάσαι, καλουμέ-
 νην Μιλτώ πρότερον. Ἦν δὲ Φωκαῖς τὸ γένος, Ἑρμο- 12
 τίμου θυγάτηρ· ἐν δὲ τῇ μάχῃ Κύρου πεσόντος ἀπα-
 χθεῖσα πρὸς βασιλέα πλεῖστον ἴσχυσε. Ταῦτα μὲν ἐπελ-
 θόντα τῇ μνήμῃ κατὰ τὴν γραφὴν ἀπώσασθαι καὶ πα-
 ρελθεῖν ἴσως ἀπάνθρωπον ἦν.

XXV. Τὸν δὲ πρὸς Σαμίους πόλεμον αἰτιῶνται μά- 1
 λιστα τὸν Περικλέα ψηφίσασθαι διὰ Μιλησίους Ἀσπα-
 σίας δεηθείσης. Αἱ γὰρ πόλεις ἐπολέμουν τὸν περὶ Πριή-
 νης πόλεμον, καὶ κρατοῦντες οἱ Σάμιοι, παύσασθαι τῶν
 Ἀθηναίων κελευόντων καὶ δίκας λαβεῖν καὶ δοῦναι παρ'
 αὐτοῖς, οὐκ ἐπείδοντο. Πλεύσας οὖν ὁ Περικλῆς τὴν 2
 μὲν οὖσαν ὀλιγαρχίαν ἐν Σάμῳ κατέλυσεν, τῶν δὲ πρώ-
 των λαβὼν ὁμήρους πεντήκοντα καὶ παῖδας ἴσους εἰς
 Λῆμνον ἀπέστειλε. Καίτοι φασὶν ἕκαστον μὲν αὐτῷ τῶν
 ὁμήρων διδόναι τάλαντον ὑπὲρ ἑαυτοῦ, πολλὰ δ' ἄλλα
 τοὺς μὴ θέλοντας ἐν τῇ πόλει γενέσθαι δημοκρατίαν.
 Ἔτι δὲ Πισσούθνης ὁ Πέρσης ἔχων τινὰ πρὸς Σαμίους 3
 εὔνοιαν ἀπέστειλεν αὐτῷ μυρίους χρυσοῦς παραιτούμενος
 τὴν πόλιν. Οὐ μὲν ἔλαβε τούτων οὐδὲν ὁ Περικλῆς,
 ἀλλὰ χρησάμενος ὥσπερ ἐγνώκει τοῖς Σαμίοις καὶ κατα-
 στήσας δημοκρατίαν ἀπέπλευσεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Οἱ δ' 4
 εὐθὺς ἀπέστησαν, ἐκκλείψαντος αὐτοῖς τοὺς ὁμήρους Πισ-
 σούθνου, καὶ τᾶλλα παρεσκευάσαντο πρὸς τὸν πόλεμον.
 Αὖθις οὖν ὁ Περικλῆς ἐξέπλευσεν ἐπ' αὐτοὺς οὐχ ἡσι-
 χάζοντας οὐδὲ κατεπτηχότας, ἀλλὰ καὶ πάννυ προθύμως
 ἐγνωκότας ἀντιλαμβάνεσθαι τῆς θαλάττης. Γενομένης 5
 δὲ καρτερᾶς ναυμαχίας περὶ νῆσον, ἦν Τραγίας καλοῦσι,
 λαμπρῶς ὁ Περικλῆς ἐνίκα, τέσσαρσι καὶ τεσσαράκοντα

• ԼՈՐԵՆ ՏԵՐԻՇԻԱՆ

L

3

7

7

լոյս շքոյթածու հնում հոյ լոյս շքոյթածու և՛իշի ոյ հլլլլլլլլ

Εὐαγγέλιον δὲ κατὰ τὸν Σαμίαν παροιστάμενον, XXXVIII.

• ԼՍԻԱԾՅՈՒԹՅՆ ՄԱԼՔԵՂ ՕԳՈՍ ԽՉ ԴԱ ՄԱՐԶՅՈՒԹՅԱ ԼՕՆ

[illegible]

σὺ γὰρ Περικλοῦς. Τοῦτο μὲν οὖν ἔστιν ἡ ἀποκρίσις τοῦ

«Մենք չենք օգտագործում զենքեր, որոնք կարող են վնասել մարդկանց կյանքին, և մենք չենք օգտագործում զենքեր, որոնք կարող են վնասել մարդկանց կյանքին»:

ἔργων καὶ φωνῶν. Διὸ καὶ φασὶ τοῖς ἐν ἡμετέροις τοῖς ἔργοις καὶ φωναῖς

ԼՊՀ-ի ԼՊՆ ՅԻՃԻՄԵ ԼԻՋՆԱԴՈՒՄ ԻՄ ԽՐԴԱՅԻՆՈՒՄ ԼՈՒՈՐԻ
 ԼՈՒՈՐԻ ԼՈՒ ԼԼՈՐԻՄ ԳԻ ԻՄ, 'ԼՈՐԻՄԻՄԻՄ ԵՐԵՄԻՄ ԼՊՈՒ ԼՊՈՒ
 ԼՊՈՒՄ ԼՊՈՒ ԼՊՈՒ 'ԼՊՈՒՄԻՄ ԼՊ ԼՊՈՒՄ ԵՐԵՄԻՄԼՊՈՒՄ
 ԼՊՈՒՄԻՄ ԻՄ ԵՐԵՄԻՄԻՄ, ԵՐԵՄԻՄ ԼՊՈՒ ԼՊՈՒ ԼՊՈՒՄԻՄԻՄԻՄ

νόσθα καὶ σὺνελθὲν τὴν πόλιν βουλόμενος. Ἐπεὶ δὲ 2

[illegible]

1 - ԴՅՈՒ ՄՅՔ ԱՄԻ ՏԼԵԿԱԾՅ Ս Ը ԱՂՕ Ը ՏՕԼՅԻԾՅՍ Ս ՍԻԼՅՅ

ՏՕՄՈՒՊԻԾԼԱՎՈՒ ՏԾ ԼԱԹՅ ՏՐՈՒՄՑ Գ ԼՈՂՈՒՄՆ

- χρήμασι πολλοῖς ἐζημίωσεν, ὧν τὰ μὲν εὐθύς εἰσήνεγκαν
 οἱ Σάμιοι, τὰ δ' ἐν χρόνῳ ῥητῷ ταξάμενοι κατοίσειν
 2 ὁμήρους ἔδωκαν. Δοῦρις δ' ὁ Σάμιος τούτοις ἐπιτραγω-
 δεῖ, πολλὴν ὀμότητα τῶν Ἀθηναίων καὶ τοῦ Περικλέους
 κατηγορῶν, ἦν οὔτε Θουκυδίδης ἰστύρηκεν οὔτ' Ἐφορος
 οὔτ' Ἀριστοτέλης· ἀλλ' οὐδ' ἀληθεύειν ἔοικεν, ὥς ἄρα
 τοὺς τριηράρχους καὶ τοὺς ἐπιβάτας τῶν Σαμίων εἰς τὴν
 Μιλησίων ἀγορὰν καταγαγὼν καὶ σανίσι προσδήσας ἔφ'
 3 ἡμέρας δέκα κακῶς ἤδη διακειμένους προσέταξεν ἀνελεῖν,
 ξύλοις τὰς κεφαλὰς συγκόψαντας, εἶτα προβαλεῖν ἀκή-
 4 δευτα τὰ σώματα. Δοῦρις μὲν οὖν οὐδ' ὅπου μηδὲν αὐτῷ
 πρόσσεστιν ἴδιον πάθος εἰωθὼς κρατεῖν τὴν διήγησιν
 ἐπὶ τῆς ἀληθείας, μᾶλλον ἔοικεν ἐνταῦθα δεινῶσαι τὰς
 5 τῆς πατρίδος συμφορὰς ἐπὶ διαβολῇ τῶν Ἀθηναίων. Ὁ
 δὲ Περικλῆς καταστρεψάμενος τὴν Σάμον ὥς ἐπανῆλθεν
 εἰς τὰς Ἀθήνας, ταφὰς τε τῶν ἀποθανόντων κατὰ τὸν
 πόλεμον ἐνδόξους ἐποίησε καὶ τὸν λόγον εἰπὼν, ὥσπερ
 6 ἔθος ἐστίν, ἐπὶ τῶν σημάτων ἐθαυμάσθη. Καταβαίνον-
 τα δ' αὐτὸν ἀπὸ τοῦ βήματος αἱ μὲν ἄλλαι γυναῖκες
 ἐδεξιοῦντο καὶ στεφάνοις ἀνέδουν καὶ ταινίαις ὥσπερ
 7 ἀθλητὴν νικηφόρον, ἡ δ' Ἑλπινίκη προσελθοῦσα πλη-
 σίον· „Ταῦτ'“ ἔφη „θαυμαστά, Περικλεῖς, καὶ ἄξια στε-
 φάνων, ὅς ἡμῖν πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἀπώλεσας πολίτας
 οὐ Φοῖνιξι πολεμῶν οὐδὲ Μήδοις, ὥσπερ οὐμὸς ἀδελ-
 φὸς Κίμων, ἀλλὰ σύμμαχον καὶ συγγενῇ πόλιν καταστρε-
 φόμενος.“ Ταῦτα τῆς Ἑλπινίκης λεγούσης, ὁ Περικλῆς
 μεδιάσας ἀτρέμα λέγεται τὸ τοῦ Ἀρχιλόχου πρὸς αὐτὴν
 εἶπεῖν·

Οὐκ ἂν μύροισι γραῦς ἐοῦς ἠλείφεο.

Θαυμαστὸν δέ τι καὶ μέγα φρονῆσαι καταπολεμήσαντα

τοὺς Σαμίους φησὶν αὐτὸν ὁ Ἴων, ὥς τοῦ μὲν Ἀγαμέ-
 μνονος ἔτεσι δέκα βάρβαρον πόλιν, αὐτοῦ δὲ μῆσιν ἑννέα
 τοὺς πρώτους καὶ δυνατωτάτους Ἰώνων ἐλόντος. Καὶ 8
 οὐκ ἦν ἄδικος ἢ ἀξίωσις, ἀλλ' ὄντως πολλὴν ἀδηλότητα
 καὶ μέγαν ἔσχε κίνδυνον ὁ πόλεμος, εἶπερ, ὥς Θουκυδί-
 δης φησί, παρ' ἐλάχιστον ἤλθε Σαμίων ἢ πόλις ἀφελέ-
 σθαι τῆς θαλάττης τὸ κράτος Ἀθηναίους.

XXIX. Μετὰ ταῦτα κυμαίνοντος ἤδη τοῦ Πελοπον- 1
 νησιακοῦ πολέμου, Κερκυραίοις πολεμουμένοις ὑπὸ Κο-
 ρινθίων ἔπεισε τὸν δῆμον ἀποστεῖλαι βοήθειαν καὶ
 προσλαβεῖν ἐρρωμένην ναυτικῇ δυνάμει νῆσον, ὥς ὅσον
 οὐδέπω Πελοποννησίων ἐκπεπολεμωμένων πρὸς αὐτούς.
 Ψηφισαμένου δὲ τοῦ δήμου τὴν βοήθειαν, ἀπέστειλε δέκα
 ναῦς μόνας ἔχοντα Λακεδαιμόνιον, τὸν Κίμωνος υἱόν,
 οἷον ἐφυβρίζων πολλὴ γὰρ ἦν εὐνοια καὶ φιλία τῷ Κί-
 μωνος οἴκῳ πρὸς Λακεδαιμονίους. Ὡς ἂν οὖν, εἰ μηδὲν 2
 ἔργον μέγα μηδ' ἐκπρεπὲς ἐν τῇ στρατηγίᾳ τοῦ Λακεδαι-
 μονίου γένοιτο, προσδιαβληθεῖ μάλλον εἰς τὸν λακω-
 νισμόν, ὀλίγας αὐτῷ ναῦς ἔδωκε καὶ μὴ βουλόμενον ἔξε-
 πεμψε. Καὶ ὅλως διετέλει κολούων, ὥς μηδὲ τοῖς ὀνόμασι
 γνησίους, ἀλλ' ὀθνεῖους καὶ ξένους, ὅτι τῶν Κίμωνος υἱῶν
 τῷ μὲν ἦν Λακεδαιμόνιος ὄνομα, τῷ δὲ Θεσσαλός, τῷ
 δὲ Ἡλεῖος. Ἐδόκουν δὲ πάντες ἐκ γυναικὸς Ἀρκαδικῆς
 γεγονέναι. Κακῶς οὖν ὁ Περικλῆς ἀκούων διὰ τὰς 3
 δέκα ταύτας τριήρεις, ὥς μικρὰν μὲν βοήθειαν τοῖς δεη-
 θεῖσι, μεγάλην δὲ πρόφασιν τοῖς ἐγκαλοῦσι παρεσχηκώς,
 ἑτέρας αὖθις ἔστειλε πλείονας εἰς τὴν Κέρκυραν, αἱ μετὰ
 τὴν μάχην ἀφίκοντο. Χαλεπαίνουσι δὲ τοῖς Κορινθίοις 4
 καὶ κατηγοροῦσι τῶν Ἀθηναίων ἐν Λακεδαίμονι προσε-
 γέγοντο Μεγαρεῖς, αἰτιώμενοι πάσης μὲν ἀγορᾶς, ἀπάν-

των δὲ λιμένων, ὧν Ἀθηναῖοι κρατοῦσιν, εἶργεσθαι καὶ ἀπελαύνεσθαι παρὰ τὰ κοινὰ δίκαια καὶ τοὺς γεγεννημέ-
 5 νους ὄρκους τοῖς Ἑλλήσιν· Αἰγινῆται δὲ κακοῦσθαι δο-
 κοῦντες καὶ βίαια πᾶσχειν ἐποτνιῶντο κρύφα πρὸς
 τοὺς Λακεδαιμονίους, φανερώς ἐγκαλεῖν τοῖς Ἀθηναίοις
 6 οὐ θαρροῦντες. Ἐν δὲ τούτῳ καὶ Ποτίδαια, πόλις ὑπή-
 κοος Ἀθηναίων, ἀποικος δὲ Κορινθίων, ἀποστᾶσα
 7 καὶ πολιορκουμένη μᾶλλον ἐπετάχυνε τὸν πόλεμον. Οὐ
 μὴν ἄλλὰ πρεσβειῶν τε πεμπομένων Ἀθήναζε καὶ τοῦ
 βασιλέως τῶν Λακεδαιμονίων Ἀρχιδάμου τὰ πολλὰ τῶν
 ἐγκλημάτων εἰς διαλύσεις ἄγοντος καὶ τοὺς συμμάχους
 πρᾶϋνοντος, οὐκ ἂν δοκεῖ συμπεσεῖν ὑπὸ γε τῶν ἄλλων
 αἰτιῶν ὃ πόλεμος τοῖς Ἀθηναίοις, εἰ τὸ ψήφισμα καθε-
 8 λεῖν τὸ Μεγαρικὸν ἐπείσθησαν καὶ διαλλαγῆναι πρὸς αὐ-
 τούς. Διὸ καὶ μάλιστα πρὸς τοῦτο Περικλῆς ἐναντιω-
 θείς καὶ παροξύνας τὸν δῆμον ἐμμεῖναι τῇ πρὸς Μεγα-
 ρεῖς φιλονικίᾳ, μόνος ἔσχε τοῦ πολέμου τὴν αἰτίαν.

1 XXX. Λέγουσι δὲ πρεσβείας Ἀθήναζε περὶ τούτων
 ἐκ Λακεδαίμονος ἀφигμένης, καὶ τοῦ Περικλέους νόμον
 τινὰ προβαλλομένου κωλύοντα καθελεῖν τὸ πινάκιον, ἐν
 ᾧ τὸ ψήφισμα γεγραμμένον ἐτύγγανεν, εἰπεῖν Πολυάλκη
 τῶν πρέσβεων τινὰ· „Σὺ δὲ μὴ καθέλης, ἀλλὰ στρέψον
 εἴσω τὸ πινάκιον· οὐ γὰρ ἔστι νόμος ὃ τοῦτο κωλύων.“
 Κομποῦ δὲ τοῦ λόγου φανέντος, οὐδέν τι μᾶλλον ὃ Πε-
 2 ρικλῆς ἐνέδωκεν. Ὑπὴν μὲν οὖν τις, ὥς ἔοικεν, αὐτῷ
 καὶ ἰδίᾳ πρὸς τοὺς Μεγαρεῖς ἀπέχθεια· κοινήν δὲ καὶ
 φανεράν ποιησάμενος αἰτίαν κατ' αὐτῶν ἀποτέμνεσθαι
 τὴν ἱερὰν ὁργάνδα, γράφει ψήφισμα κήρυκα πεμφθῆναι
 πρὸς αὐτοὺς καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους τὸν αὐτὸν κατη-
 3 γοροῦντα τῶν Μεγαρέων. Τοῦτο μὲν οὖν τὸ ψήφισμα

Περικλέους ἐστὶν εὐγνώμονος καὶ φιλανθρώπου δικαιολογίας ἐχόμενον· ἐπεὶ δ' ὁ πεμφθεὶς κῆρυξ Ἀνθεμόκριτος αἰτία τῶν Μεγαρέων ἀποθανεῖν ἔδοξε, γράφει ψήφισμα κατ' αὐτῶν Χαρίνος, ἄσπονδον μὲν εἶναι καὶ ἀκήρυκτον ἔχθραν, ὃς δ' ἂν ἐπιβῇ τῆς Ἀττικῆς Μεγαρέων θανάτῳ ζημιοῦσθαι, τοὺς δὲ στρατηγούς, ὅταν ὁμνύωσι τὸν πατριον ὄρκον, ἐπομνύειν, ὅτι καὶ δις ἀνὰ πᾶν ἔτος εἰς τὴν Μεγαρικὴν εἰσβαλοῦσι ταφῆναι δ' Ἀνθεμόκριτον παρὰ τὰς Θριασίας πύλας, αἱ νῦν Δίπυλον ὀνομάζονται. Μεγαρεῖς δὲ τὸν Ἀνθεμοκρίτου φόνον ἀπαρνούμενοι 4 τὰς αἰτίας εἰς Ἀσπασίαν καὶ Περικλέα τρέπουσι, χρώμενοι τοῖς περιβοήτοις καὶ δημώδεσι τούτοις ἐκ τῶν Ἀχαρνέων στιχιδίοις·

Πόρνην δὲ Σιμαίθαν ἰόντες Μεγάραδε
νεανίαί κλέπτουσι μεθυσοκότταβοι·
κᾶθ' οἱ Μεγαρεῖς ὁδύναις πεφυσιγγωμένοι
ἀντεξέκλεψαν Ἀσπασίας πόρνas δύο.

XXXI. Τὴν μὲν οὖν ἀρχὴν ὅπως ἔσχεν οὐ ῥᾶδιον 1 γνῶναι, τοῦ δὲ μὴ λυθῆναι τὸ ψήφισμα πάντες ὡσαύτως τὴν αἰτίαν ἐπιφέρουσι τῷ Περικλεῖ. Πλὴν οἱ μὲν ἐκ φρονήματος μεγάλου μετὰ γνώμης κατὰ τὸ βέλτιστον ἀπισχυρίσασθαι φασιν αὐτόν, πείραν ἐνδόσεως τὸ πρόσταγμα καὶ τὴν συγχώρησιν ἐξομολόγησιν ἀσθενείας ἡγούμενον· οἱ δὲ μᾶλλον αὐθαδεῖα τινὶ καὶ φιλονικίᾳ πρὸς ἔνδειξιν ἰσχύος περιφρονῆσαι Λακεδαιμονίων. Ἡ 2 δὲ χειρίστη μὲν αἰτία πασῶν, ἔχουσα δὲ πλείστους μάρτυρας, οὕτω πως λέγεται. Φειδίας ὁ πλάστης ἐργολάβος μὲν ἦν τοῦ ἀγάλματος, ὥσπερ εἴρηται, φίλος δὲ τῷ Περικλεῖ γενόμενος καὶ μέγιστον παρ' αὐτῷ δυνηθεὶς τοὺς μὲν δι' αὐτόν ἔσχεν ἐχθροὺς φθονοῦμενος, οἱ δὲ

- τοῦ δήμου ποιούμενοι πεῖραν ἐν ἐκείνῳ, ποῖός τις ἔσοιτο Περικλεῖ κριτής, Μένωνά τινα τῶν Φειδίου συνεργῶν πείσαντες ἰκέτην ἐν ἀγορᾷ καθίζουσιν, αἰτούμενον ἄδειαν
- 3 ἐπὶ μηνύσει καὶ κατηγορίᾳ τοῦ Φειδίου. Προσδεξαμένον δὲ τοῦ δήμου τὸν ἄνθρωπον καὶ γενομένης ἐν ἐκκλησίᾳ διώξεως, κλοπαὶ μὲν οὐκ ἠλέγχοντο· τὸ γὰρ χρυσίον οὕτως εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τῷ ἀγάλματι προσειργάσατο καὶ περιέθηκεν ὁ Φειδίας γνώμη τοῦ Περικλέους, ὥστε πᾶν δυνατὸν εἶναι περιελῶσιν ἀποδείξαι τὸν σταθμόν, ὃ καὶ τότε τοὺς κατηγοροὺς ἐκέλευσε ποιεῖν ὁ Περικλῆς· ἡ δὲ δόξα τῶν ἔργων ἐπίεξε φθόνῳ τὸν Φειδίαν, καὶ μάλιστα ὅτι τὴν πρὸς Ἀμαζόνας μάχην ἐν τῇ ἀσπίδι ποιῶν αὐτοῦ
- 4 τινα μορφὴν ἐνετύπωσε πρεσβύτου φαλακροῦ πέτρων ἐπηρμένον δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν, καὶ τοῦ Περικλέους εἰκόνα παγκάλην ἐνέθηκε μαχομένου πρὸς Ἀμαζόνα. Τὸ δὲ σχῆμα τῆς χειρός, ἀνατεινούσης δόρυ πρὸ τῆς ὕψεως τοῦ Περικλέους, πεποιημένον εὐμηχάνως οἶον ἐπικρύπτειν βούλεται τὴν ὁμοιότητα παραφαινομένην ἐκατέρωθεν. Ὁ μὲν οὖν Φειδίας εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀπαχθεὶς ἐτελεύτησε νοσήσας, ὥς δέ φασιν ἔνιοι, φαρμάκοις, ἐπὶ διαβολῇ τοῦ Περικλέους τῶν ἐχθρῶν παρασκευασάντων. Τῷ δὲ μηνυτῇ Μένωνι γράψαντος Γλύκωνος ἀτέλειαν ὁ δῆμος ἔδωκε, καὶ προσέταξε τοῖς στρατηγοῖς ἐπιμελεῖσθαι τῆς ἀσφαλείας τοῦ ἀνθρώπου.
- 1 XXXII. Περὶ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Ἀσπασία δίκην ἔφευγεν ἀσεβείας, Ἑρμίππου τοῦ κωμωδοποιοῦ διώκοντος καὶ προσκατηγοροῦντος, ὥς Περικλεῖ γυναῖκας ἔλευ-
- 2 θέρας εἰς τὸ αὐτὸ φοιτώσας ὑποδέχοιτο. Καὶ ψήφισμα Λιοπείδης ἔγραψεν εἰσαγγέλλεσθαι τοὺς τὰ θεῖα μὴ νομίζοντας ἢ λόγους περὶ τῶν μεταρσίων διδάσκοντας,

ἀπερειδόμενος εἰς Περικλέα δι' Ἀναξαγόρου τὴν ὑπό-
 νοιαν. Δεχομένου δὲ τοῦ δήμου καὶ προσιεμένου τὰς 3
 διαβολάς, οὕτως ἤδη ψήφισμα κυροῦται, Δρακοντίδου
 γράψαντος, ὅπως οἱ λόγοι τῶν χρημάτων ὑπὸ Περι-
 κλέους εἰς τοὺς Πρυτάνεις ἀποτεθῇεν, οἱ δὲ δικασταὶ
 τὴν ψῆφον ἀπὸ τοῦ βωμοῦ φέροντες ἐν τῇ πόλει κρί-
 νοιεν. Ἄγνων δὲ τοῦτο μὲν ἀφεῖλε τοῦ ψηφίσματος, 4
 κρίνεσθαι δὲ τὴν δίκην ἔγραψεν ἐν δικασταῖς χιλίοις καὶ
 πεντακοσίοις, εἴτε κλοπῆς καὶ δώρων εἴτ' ἀδικίου βού-
 λοιτό τις ὀνομάζειν τὴν δίωξιν. Ἀσπασίαν μὲν οὖν ἔξη- 5
 τήσατο, πολλὰ πάνυ παρὰ τὴν δίκην, ὡς Αἰσχίνης φη-
 σίν, ἀφείς ὑπὲρ αὐτῆς δάκρυα καὶ δεηθεὶς τῶν δικα-
 στῶν. Ἀναξαγόραν δὲ φοβηθεὶς ἐξέπεμψεν ἐκ τῆς πό-
 λεως. Ὡς δὲ διὰ Φειδίου προσέπταισε τῷ δήμῳ, φοβη- 6
 θεὶς τὸ δικαστήριον μέλλοντα τὸν πόλεμον καὶ ὑποτυφό-
 μενον ἐξέκαυσεν, ἐλπίζων διασκεδάσειν τὰ ἐγκλήματα
 καὶ ταπεινώσειν τὸν φθόνον, ἐν πράγμασι μεγάλοις
 καὶ κινδύνοις τῆς πόλεως ἐκείνῳ μόνῳ διὰ τὸ ἀξίωμα
 καὶ τὴν δύναμιν ἀναθείσης ἑαυτήν. Αἱ μὲν οὖν αἰτίαι,
 δι' αἷς οὐκ εἶασεν ἐνδοῦναι Λακεδαιμονίοις τὸν δῆμον,
 αὗται λέγονται, τὸ δ' ἄληθές ἄδηλον.

XXXIII. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι γινώσκοντες, ὡς ἐκεί- 1
 νου καταλυθέντος εἰς πάντα μαλακωτέροις χρήσονται
 τοῖς Ἀθηναίοις, ἐκέλευον αὐτοὺς τὸ ἄγος ἐλαύνειν τὸ
 Κυλώνειον, ᾧ τὸ μητρόθεν γένος τοῦ Περικλέους ἔνο-
 χον ἦν, ὡς Θουκυδίδης ἱστόρηκεν. Ἡ δὲ πεῖρα περιέ- 2
 στη τοῖς πέμψασιν εἰς τοῦναντίον· ἀντὶ γὰρ ὑποψίας
 καὶ διαβολῆς ὁ Περικλῆς ἔτι μείζονα πίστιν ἔσχε καὶ τι-
 μὴν παρὰ τοῖς πολίταις, ὡς μάλιστα μισοῦντων καὶ φο-
 βουμένων ἐκείνον τῶν πολέμιων. Διὸ καὶ πρὶν ἐμβα- 3

λείν εἰς τὴν Ἀττικὴν τὸν Ἀρχίδαμον ἔχοντα τοὺς Πελο-
 ποννησίους προεῖπε τοῖς Ἀθηναίοις, ἂν ἄρα τᾶλλα
 δηῶν ὁ Ἀρχίδαμος ἀπέχεται τῶν ἐκείνου διὰ τὴν ξενίαν
 τὴν οὖσαν αὐτοῖς ἢ διαβολῆς τοῖς ἐχθροῖς ἐνδιδοὺς
 ἀφορμᾶς, ὅτι τῇ πόλει καὶ τὴν χώραν καὶ τὰς ἐπαύ-
 4 λεις ἐπιδίδωσιν. Ἐμβάλλουσιν οὖν εἰς τὴν Ἀττικὴν
 στρατῷ μεγάλῳ Λακεδαιμόνιοι μετὰ τῶν συμμάχων, Ἀρ-
 χιδάμου τοῦ βασιλέως ἡγουμένου. Καὶ δηοῦντες τὴν
 χώραν προῆλθον εἰς Ἀχαρνὰς καὶ κατεστρατοπέδευσαν,
 ὥς τῶν Ἀθηναίων οὐκ ἀνεξομένων, ἀλλ' ὑπ' ὀργῆς καὶ
 5 φρονήματος διαμαχομένων πρὸς αὐτούς. Τῷ δὲ Περι-
 κλεῖ δεινὸν ἐφαίνετο πρὸς τοὺς ἑξακισμυρίους Πελοπον-
 νησίων καὶ Βοιωτῶν ὀπλίτας (τοσοῦτοι γὰρ ἦσαν οἱ τὸ
 πρῶτον ἐμβαλόντες) ὑπὲρ αὐτῆς τῆς πόλεως μάχην συν-
 ᾶσαι τοὺς δὲ βουλομένους μάχεσθαι καὶ δυσπαθοῦν-
 τας πρὸς τὰ γινόμενα κατεπράυνε λέγων, ὥς δένδρα
 μὲν τμηθέντα καὶ κοπέντα φύεται ταχέως, ἀνδρῶν δὲ
 6 διαφθαρέντων αὐθις τυχεῖν οὐ ῥᾷδιόν ἐστι. Τὸν δὲ δῆ-
 μον εἰς ἐκκλησίαν οὐ συνῆγε δεδιὼς βιασθῆναι παρὰ
 γνῶμην, ἀλλ' ὥσπερ νεὼς κυβερνήτης ἀνέμου κατιόντος
 ἐν πελάγει θέμενος εὖ πάντα καὶ κατατείνας τὰ ὄπλα
 χρῆται τῇ τέχνῃ, δάκρυα καὶ δεήσεις ἐπιβατῶν ναυτι-
 ῶντων καὶ φοβουμένων ἑάσας, οὕτως ἐκείνος τό τ' ἄστν
 συγκλείσας καὶ καταλαβὼν πάντα φυλακαῖς πρὸς ἀσφά-
 λειαν ἐχρῆτο τοῖς αὐτοῦ λογισμοῖς, βραχέα φροντίζων
 7 τῶν καταβοώντων καὶ δυσχεραινόντων. Καίτοι πολλοὶ
 μὲν αὐτοῦ τῶν φίλων δεόμενοι προσέκειντο, πολλοὶ δὲ
 τῶν ἐχθρῶν ἀπειλοῦντες καὶ κατηγοροῦντες, χοροὶ δ'
 ἦδον ᾄσματα καὶ σκώμματα πρὸς αἰσχύνην ἐφυβρίζοντες
 αὐτοῦ τὴν στρατηγίαν ὥς ἀνάνδρον καὶ προἰεμένην τὰ

πράγματα τοῖς πολεμίοις. Ἐπεφύετο δὲ καὶ Κλέων ἤδη 8
διὰ τῆς πρὸς ἐκεῖνον ὁργῆς τῶν πολιτῶν πορευόμενος
ἐπὶ τὴν δημαγωνίαν, ὥς τ'ἀνάπαιστα ταῦτα δηλοῖ ποιή-
σαντος Ἑρμίππου·

Βασιλεῦ σατύρων, τί ποτ' οὐκ ἐθέλεις
δόρυ βαστάζειν, ἀλλὰ λόγους μὲν
περὶ τοῦ πολέμου δεινοὺς παρέχεις,
ψυχὴ δὲ Τέλητος ὕπεστιν ;
Κάγχειριδίου δ' ἀκόνη σκληρὰ
παραθηγομένης βρύχεις κοπίδος,
δηθθεῖς αἰθωνι Κλέωνι.

XXXIV. Πλὴν ὑπ' οὐδενὸς ἐκινήθη τῶν τοιούτων ὁ 1
Περικλῆς, ἀλλὰ πρῶως καὶ σιωπῇ τὴν ἀδοξίαν καὶ τὴν
ἀπέχθειαν ὑφιστάμενος καὶ νεῶν ἑκατὸν ἐπὶ τὴν Πελο-
πόννησον στόλον ἐκπέμπων, αὐτὸς οὐ συνεξέπλευσεν,
ἀλλ' ἔμεινεν οἰκουρῶν καὶ διὰ χειρὸς ἔχων τὴν πόλιν,
ἕως ἀπηλλάγησαν οἱ Πελοποννήσιοι. Θεραπεύων δὲ τοὺς 2
πολλοὺς ὅμως ἀσχάλλοντας ἐπὶ τῷ πολέμῳ, διανομαῖς τε
χρημάτων ἀνελάμβανε καὶ κληρουχίας ἔγραφεν· Αἰ-
γινήτας γὰρ ἐξελάσας ἅπαντας διένειμε τὴν νῆσον Ἀθη-
ναίων τοῖς λαχοῦσιν. Ἦν δέ τις παρηγορία καὶ ἀφ' ᾧν 3
ἔπασχον οἱ πολέμιοι. Καὶ γὰρ οἱ περιπλέοντες τὴν Πε-
λοπόννησον χώραν τε πολλὴν κώμας τε καὶ πόλεις μι-
κρὰς διεπόρθησαν, καὶ κατὰ γῆν αὐτὸς ἐμβαλὼν εἰς τὴν
Μεγαρικὴν ἔφθειρε πᾶσαν. Ἦι καὶ δῆλον ἦν, ὅτι πολ- 4
λὰ μὲν δρῶντες κατὰ γῆν κακὰ τοὺς Ἀθηναίους, πολλὰ
δὲ πάσχοντες ὑπ' ἐκείνων ἐκ θαλάττης, οὐκ ἂν εἰς μῆκος
τοσούτου πολέμου προὔβησαν, ἀλλὰ ταχέως ἀπείπον,
ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς ὁ Περικλῆς προηγόρευσεν, εἰ μὴ τι δαι-
μόνιον ὑπηγαντιώθη τοῖς ἀνθρωπίνοις λογισμοῖς. Νῦν 5

[illegible]

λαῖς λέγεται τῶν φιλοσόφων. Ἐκπλεύσας δ' οὖν ὁ Περικλῆς 3
οὔτ' ἄλλο τι δοκεῖ τῆς παρασκευῆς ἄξιον δοῦναι, πο-
λιορκήσας τε τὴν ἱερὰν Ἐπίδανρον ἐλπίδα παρασχοῦ-
σαν ὥς ἀλωσομένην ἀπέτυχε διὰ τὴν νόσον. Ἐπιγενο-
μένη γὰρ οὐκ αὐτοὺς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὁπωσοῦν
τῇ στρατιᾷ συμμείζαντας προσδιέφθειρεν. Ἐκ τούτου
χαλεπῶς διακειμένους τοὺς Ἀθηναίους πρὸς αὐτὸν ἐπει-
ρᾶτο παρηγορεῖν καὶ ἀναθαρσύνειν. Οὐ μὲν παρέλυσε 4
τῆς ὀργῆς οὐδὲ μετέπεισε πρότερον ἢ τὰς ψήφους λα-
βόντας ἐπ' αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας καὶ γενομένους κυρίους
ἀφελέσθαι τὴν στρατηγίαν καὶ ζημιῶσαι χρήμασιν, ὧν
ἄριθμὸν οἱ τὸν ἐλάχιστον πεντεκαίδεκα τάλαντα, πεντή-
κοντα δ' οἱ τὸν πλεῖστον γράφουσιν. Ἐπεγράφη δὲ τῇ 5
δίκη κατήγορος, ὥς μὲν Ἰδομενεὺς λέγει, Κλέων, ὥς δὲ
Θεόφραστος, Σιμμίας· ὁ δὲ Ποντικὸς Ἡρακλείδης Λα-
κρατίδαν εἴρηκε.

XXXVI. Τὰ μὲν οὖν δημόσια ταχέως ἔμελλε παύσε- 1
σθαι, καθάπερ κέντρον εἰς τοῦτον ἅμα πληγῇ τὸν θυμὸν
ἀφεικότων τῶν πολλῶν· τὰ δ' οἰκεῖα μοχθηρῶς εἶχεν αὐ-
τῷ κατὰ τὸν λοιμὸν οὐκ ὀλίγους ἀποβαλόντι τῶν ἐπι-
τηδείων καὶ στάσει διατετραγμένα πόρρωθεν. Ὁ γὰρ 2
πρεσβύτερος αὐτοῦ τῶν γνησίων υἱῶν Ξάνθιππος φύσει
τε δαπανηρὸς ὢν καὶ γυναικὶ νέῃ καὶ πολυτελεῖ συνοικῶν,
Τεισάνδρου θυγατρὶ τοῦ Ἐπιλύκου, χαλεπῶς ἔφε-
ρε τὴν τοῦ πατρὸς ἀκρίβειαν, γλίσχρα καὶ κατὰ μικρὸν
αὐτῷ χορηγοῦντος. Πέμπας οὖν πρὸς τινα τῶν φίλων 3
ἔλαβεν ἀργύριον ὥς τοῦ Περικλέους κελεύσαντος. Ἐκεῖ- 4
νου δ' ὕστερον ἀπαιτοῦντος, ὁ μὲν Περικλῆς καὶ δίκην
αὐτῷ προσέλαχε, τὸ δὲ μειράκιον ὁ Ξάνθιππος ἐπὶ τούτῳ
χαλεπῶς διατεθεὶς ἐλοιδόρει τὸν πατέρα, πρῶτον μὲν

ἐκφρέδων ἐπὶ γέλωτι τὰς οἰκοὶ διατριβὰς αὐτοῦ καὶ τοὺς λόγους, οὓς ἐποιεῖτο μετὰ τῶν σοφιστῶν. Πλεῖστὰς γὰρ τινος ἀκοντὶ πατάξαντος Ἐπίτιμον τὸν Φαῖσθαιον ἀκουσίως καὶ κτείναντος, ἤμεδαν ὄλην ἀναλίσσει μετὰ τὸν Πρωταγόδωρον διαποδοῦντα, πότερον τὸ ἀκόντιον ἢ τὸν βαλόντα μάλλον ἢ τοὺς ἀγωνοβέτας κατὰ τὸν ὀρθότατον λόγον αἰτίους ᾗ τῷ πύθουσι ἡγεῖσθαι. Πῶς δὲ τοῖτοις καὶ τὴν περὶ τῆς γυναικὸς διαβολὴν ὑπὸ τοῦ Ἐανθίππου φησὶν ὁ Στρησιμβότος εἰς τοὺς πολλοὺς διασπαρῆναι, καὶ ὅλως ἀνήκεστον τοῖς ἄρχοις τῆς τελευτῆς τῷ νεανίσκῳ πρὸς τὸν πατέρα διαμείναι τὴν διαφορὰν ἀπείθαι γὰρ ὁ Ἐανθίππος ἐν τῷ λοιμῷ νοσήσας. Ἀπείθαλός δὲ καὶ τὴν ἀδελφὴν ὁ Πτερίκιος τότε καὶ τῶν κηδεστῶν καὶ φίλων τοὺς παλαιοὺς καὶ χρησιμωτάτους πρὸς τὴν πολεμίαν. Οὐ μὴν ἀπείραν οὐδὲ προϋδὸς καὶ τὸ φρόνημα καὶ τὸ μέγεθος τῆς ψυχῆς ὑπὸ τῶν σοφιστῶν, ἀλλ' οὐδὲ κλειῶν οὐδὲ κηδεστῶν οὐδὲ πρὸς τὰ φῶς τινος ὥσθι τῶν ἀναγκαίων, πρὶν γὰρ καὶ τὸν πατρί-λοιπον αὐτοῦ τῶν γνησίων ὡς ἀποβαλεῖν Πάδαλον. Ἐπὶ τοῦτ' ὁ καμφοβὲς ἐπαίδετο μὲν ἐγχαρτεῖται τῷ ἡθελῶν καὶ διαφύλακτον τὸ μέγαλόν ψυχον, ἐπιτρέφει δὲ τῷ ἡθελῶν καὶ διαφύλακτον τοὺς ἀνθρώπους ἐκχέαι δακρύων, οὐδὲ ποτε τοιοῦτον οὐδέν ἐν τῷ λοιμῷ βίῳ παροίησας.

ἐπείσθη φίλων προελθεῖν. Ἀπολογησαμένου δὲ τοῦ 2
 δήμου τὴν ἀγνωμοσύνην τὴν πρὸς αὐτόν, ὑποδεξάμενος
 αὐτῷ τὰ πράγματα καὶ στρατηγὸς αἰρεθεὶς ἡτήσατο
 λυθῆναι τὸν περὶ τῶν νόθων νόμον, ὃν αὐτὸς εἰσηνη-
 νόχει πρότερον, ὥς μὴ παντάπασιν ἐρημία διαδοχῆς [τὸν
 οἶκον] ἐκλίποι τοῦνομα καὶ τὸ γένος. Εἶχε δ' οὕτω τὰ 3
 περὶ τὸν νόμον. Ἀκμάζων ὁ Περικλῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ
 πρὸ πάνυ πολλῶν χρόνων καὶ παιῖδας ἔχων, ὥσπερ εἴρη-
 ται, γνησίους, νόμον ἔγραψε, μόνους Ἀθηναίους εἶναι 4
 τοὺς ἐκ δυεῖν Ἀθηναίων γεγονότας. Ἐπεὶ δὲ τοῦ βασι-
 λέως τῶν Αἰγυπτίων δωρεὰς τῷ δήμῳ πέμψαντος τε-
 τρακισμυρίους πυρῶν μεδίμνους ἔδει διανέμεσθαι τοὺς
 πολίτας, πολλὰ μὲν ἀνεφύοντο δίκαι τοῖς νόθοις ἐκ τοῦ
 γράμματος ἐκείνου τέως διαλανθάνουσι καὶ παρορωμέ-
 νοις, πολλοὶ δὲ καὶ συκοφαντήμασι περιέπιπτον. Ἐπρά-
 θησαν οὖν ἁλόντες ὀλίγῳ πεντακισχιλίων ἐλάττους, οἱ
 δὲ μείναντες ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ κριθέντες Ἀθηναῖοι μύ-
 ριοι καὶ τετρακισχίλιοι καὶ τεσσαράκοντα τὸ πλῆθος ἐξη- 5
 τάσθησαν. Ὅντος οὖν δεινοῦ τὸν κατὰ τοσοῦτων ἰσχύ-
 σαντα νόμον ὑπ' αὐτοῦ πάλιν λυθῆναι τοῦ γράψαντος,
 ἢ παροῦσα δυστυχία τῷ Περικλεῖ περὶ τὸν οἶκον, ὥς
 δίκην τινὰ δεδωκότι τῆς ὑπεροψίας καὶ τῆς μεγαλυνχίας
 ἐκείνης, ἐπέκλασε τοὺς Ἀθηναίους, καὶ δόξαντες αὐτὸν
 νεμεσητά τε παθεῖν ἀνθρωπίνως τε δεῖσθαι, συνεχώρη-
 σαν ἀπογράψασθαι τὸν νόθον εἰς τοὺς φράτορας ὄνομα
 θίμενον τὸ αὐτοῦ. Καὶ τοῦτον μὲν ὕστερον ἐν Ἀργινού- 6
 σαις καταναυμαχήσαντα Πελοποννησίους ἀπέκτεινεν ὁ
 δῆμος μετὰ τῶν συστρατῆγων.

XXXVIII. Τότε δὲ τοῦ Περικλέους ἔοικεν ὁ λοιμὸς 1
 λαβέσθαι λαβὴν οὐκ ὀξεῖαν, ὥσπερ ἄλλων, οὐδὲ σύν-

τονον, ἀλλὰ βληχρᾷ τινι νόσῳ καὶ μῆκος ἐν ποικίλαις
 2 ἔχούσῃ μεταβολαῖς διαχρωμένῃν τὸ σῶμα σχολαίως καὶ
 φραστος ἐν τοῖς Ἡθικοῖς διαπορήσας, εἰ πρὸς τὰς τύ-
 χας τρέπεται τὰ ἥθη καὶ κινούμενα τοῖς τῶν σωμάτων
 πάθεσιν ἐξίσταται τῆς ἀρετῆς, ἰστόρηκεν ὅτι νοσῶν ὁ Πε-
 ρικλῆς ἐπισκοπούμενῳ τινὶ τῶν φίλων δείξειε περίαπτον
 ὑπὸ τῶν γυναικῶν τῷ τροχήλῳ περιηρημένον, ὥς σφό-
 3 δρα κακῶς ἔχων, ὁπότε καὶ ταύτην ὑπομένοι τὴν ἀβελ-
 τερίαν. Ἦδη δὲ πρὸς τῷ τελευτᾷ ὄντος αὐτοῦ, περι-
 κατήμενοι τῶν πολιτῶν οἱ βέλτιστοι καὶ τῶν φίλων οἱ
 περιόντες λόγον ἐποιοῦντο τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς δυνά-
 μεως, ὅση γένοιτο, καὶ τὰς πράξεις ἀνεμετροῦντο καὶ
 τῶν τροπαίων τὸ πλῆθος· ἐννέα γὰρ ἦν αἱ στρατηγῶν
 4 καὶ νικῶν ἔστησεν ὑπὲρ τῆς πόλεως. Ταῦθ', ὥς οὐκέτι
 συνιέντος, ἀλλὰ καθηρημένου τὴν αἴσθησιν αὐτοῦ, διε-
 λέγοντο πρὸς ἀλλήλους· ὁ δὲ πᾶσιν ἐτύγγανε τὸν νοῦν
 προσεσχηκῶς, καὶ φθεγξάμενος εἰς μέσον ἔφη θαυμά-
 ζειν, ὅτι ταῦτα μὲν ἐπαινοῦσιν αὐτοῦ καὶ μνημονεύου-
 σιν, αἱ καὶ πρὸς τύχην ἐστὶ κοινὰ καὶ γέγονεν ἤδη πολ-
 λοῖς στρατηγοῖς, τὸ δὲ κάλλιστον καὶ μέγιστον οὐ λέ-
 γουσιν· „Οὐδεὶς γὰρ“ ἔφη „δι' ἐμὲ τῶν ὄντων Ἀθη-
 ναίων μέλαν ἱμάτιον περιεβάλετο.“

1 XXXIX. Θαυμαστὸς οὖν ὁ ἀνὴρ οὐ μόνον τῆς ἐπιει-
 κείας καὶ πραότητος, ἦν ἐν πράγμασι πολλοῖς καὶ με-
 γάλαις ἀπεχθείαις διετήρησεν, ἀλλὰ καὶ τοῦ φρονήματος,
 εἰ τῶν αὐτοῦ καλῶν ἡγεῖτο βέλτιστον εἶναι τὸ μήτε φθό-
 νῳ μήτε θυμῷ χαρίσασθαι μηδὲν ἀπὸ τηλικαύτης δυνά-
 2 μεως μηδὲ χρήσασθαι τινὶ τῶν ἐχθρῶν ὥς ἀνηκέστῳ. Καί
 μοι δοκεῖ τὴν μειρακιώδη καὶ σοβαρὰν ἐκείνην προσω-

νυμῖαν ἐν τοῦτο ποιεῖν ἀνεπίφθονον καὶ πρέπουσαν,
 οὕτως εὖμενές ἦθος καὶ βίον ἐν ἐξουσίᾳ καθαρὸν καὶ
 ἀμίαντον Ὀλύμπιον προσαγορεύεσθαι, καθάπερ τὸ τῶν
 θεῶν γένος ἀξιοῦμεν αἷτιον μὲν ἀγαθῶν, ἀναίτιον δὲ
 κακῶν πεφυκὸς ἄρχειν καὶ βασιλεύειν τῶν ὄντων, οὐχ
 ὥσπερ οἱ ποιηταὶ συνταράττοντες ἡμᾶς ἀμαθεστάταις
 δόξαις ἀλίσκονται τοῖς αὐτῶν μυθεύμασι, τὸν μὲν τόπον,
 ἐν ᾧ τοὺς θεοὺς κατοικεῖν λέγουσιν, ἀσφαλὲς ἔδος καὶ
 ἀσάλευτον καλοῦντες, οὐ πνεύμασιν, οὐ νέφεσι χρώμε-
 νον, ἀλλ' αἰθήρα μαλακῇ καὶ φωτὶ καθαρῷ τὸν ἅπαντα
 χρόνον ὁμαλῶς περιλαμπόμενον, ὥς τοιαύτης τινὸς τῷ
 μακαρίῳ καὶ ἀθανάτῳ διαγωγῆς μάλιστα προπούσης,
 αὐτοὺς δὲ τοὺς θεοὺς ταραχῆς καὶ δυσμενείας καὶ ὀργῆς
 ἄλλων τε μεστοὺς παθῶν ἀποφαίνοντες οὐδ' ἀνθρώποις
 νοῦν ἔχουσι προσηκόντων. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως ἐτέ- 3
 ρας δόξει πραγματείας εἶναι. Τοῦ δὲ Περικλέους ταχεῖαν
 αἴσθησιν καὶ σαφῇ πόθον Ἀθηναίοις ἐνειργάζετο τὰ
 πράγματα. Καὶ γὰρ οἱ ζῶντος βαρυνόμενοι τὴν δύνα-
 μιν ὥς ἀμαυροῦσαν αὐτούς, εὐθύς ἐκποδὼν γενομένου
 πειρώμενοι ῥητόρων καὶ δημαγωγῶν ἐιτέρων, ἀνωμολο-
 γοῦντο μετριώτερον ἐν ὄγκῳ καὶ σεμνότερον ἐν προ- 4
 τήτι μὴ φῦναι τρόπον· ἢ δ' ἐπίφθονος ἰσχὺς ἐκείνη,
 μοναρχία λεγομένη καὶ τυραννὶς πρότερον, ἐφάνη τότε
 σωτήριον ἔρυσμα τῆς πολιτείας γενομένη· τοσαύτη φθορὰ
 καὶ πλῆθος ἐπέκειτο κακίας τοῖς πράγμασιν, ἣν ἐκεῖνος
 ἀσθενῇ καὶ ταπεινῇ ποιῶν ἀπέκρουπτε καὶ κατεκώλυεν
 ἀνήκεστον ἐν ἐξουσίᾳ γενέσθαι.

